Florentin SMARANDACHE

Frate cu meridianele şi paralelele

Volumul II

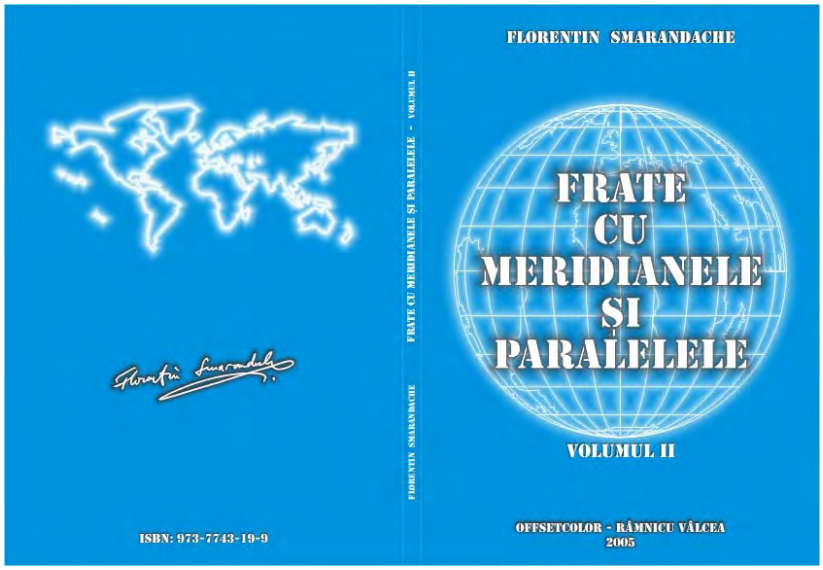

FLORENTIN SMARANDACHE

FRATE
CU
MERIDIANELE
SI
PARALELELE

OFFSETCOLOR – RÂMNICU VÂLCEA
2005

Tehnoredactare: ***Dan SÎRBU***
Coperta: ***Dan SÎRBU***

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SMARANDACHE, FLORENTIN
Frate cu meridianele şi paralelele / Florentin Smarandache –
Râmnicu Vâlcea: Offsetcolor, 2005.

170 p.; cm. 20 X 14

I.S.B.N. 973-7743-19-9

Viaţa sub pământ

11 februarie 1995

Vizităm mina Queen din orăşelul aşezat între dealuri, dar cochet, Bisbee. N-am ştiut ca pe la începutul secolului Bisbee era cea mai mare localitate din Arizona (datorită mineritului).

Mergem cu maşina lui Ely, MAZDA ’84 – are deja peste 120.000 de mile la bord.

Mina Queen a fost deschisă în 1917, în 1920 electrificată, în 1941 închisă, iar în 1975 refăcută pentru turişti.

E grea viaţa sub pământ! Nesigură, umezeală, întuneric. Intrăm la 500 de picioare adâncime pe o lungime de 1800 de picioare cu un trenuleţ – echipaţi... minereşte: căşti pe cap, salopete galbene, baterie cu acumulatori pentru lanternă (săracu’ Sidu, îi atârnă sa cadă după el!)...

Filmez cu video-camera dar nu sunt expert deloc.

Cupru (Cu) şi argint (Ag) se exploata din adâncuri. Ghidul are un puternic accent spaniol. Cum arăta un WC în mină! (Mihai crezuse că e o maşină de gătit cu două ochiuri!)

Telefoane de urgenţă, lifturi mai primitive şi comunicare prin lovituri de clopot (nu Morse, dar pe acelaşi principiu); ni se arată cum se găureau pereţii cu thriller-ul (şi se dinamitau)...

– Să ieşim mai repede de aici! conchide Ely.

26 de $ pentru toată familia ne-au costat biletele.

Prima baie în Pacific

La începutul lunii iunie 1995, am fost cu familia la Oceanul Pacific, în California. Am plecat din Tucson cu maşina. Fug iar de căldura din Arizona.

De câte ori nu am trecut, făcând naveta spre Phoenix, pe lângă FERMA DE STRUȚI şi Restaurantul “Nickerson” cu friptură de struți, şi totuşi n-am văzut-o până nu mi-a arătat-o Mihai!

La Yuma (periferie) sunt numai trailere, *mobil homes*, în special pentru *snowbirds* – păsări călătoare, cei care se mută pe timpul iernii din nordul friguros în sud, iar pe timpul verii se întorc la “cuiburile” lor...

Vreo opt ceasuri ne-au trebuit ca să ajungem la Carlsbad, lângă San Diego...

Pe traseu, dune de nisip...

Maşini grăbite, nesemnalizând. Suntem avertizați pe inscripții de circulație că amenda este de 1.000 $ dacă arunci murdărie pe stradă. Ăştia nu se joacă cu legile!...

Munți de pietroaie uriaşe! (Îmi zic: “Dacă se prăvălesc astea pe noi...!)

Urmăresc pe hartă autostrăzile: El Cajon (depăşit intersecția cu 15); 805 dreapta; 5 dreapta.

Carlsbad. Numai şocâți (veverițe prin găuri şi sub stânci)...

Mândrii de ei americanii! Nu le e ruşine când nu ştiu ceva (chiar fundamental ori elementar). Motivează, cu mare indiferență, că nu-i interesează... (Pe când un român ar intra în pământ de ruşine dacă l-ar dovedi unul că n-are cunoştințe de cultură generală.) Ei dispun de o superioritate... ingenioasă! Aşa au fost educați: cei mai puternici, cei mai - cei mai! Iar unde sunt net depăşiți, lucru demonstrat, afirmă că nu-i “important”. Deci, în orice situație, bună, rea, ei cad ca mâța în picioare! (Adică, fațada sub care se arată lumii.) Precum vulpea din fabula lui Esop: strugurii la care n-ajung ei, sunt acri! Pe când cei de la îndemâna lor sunt mieroşi (mai ales dacă nu-s accesibili şi altora)...

Vreme cam noroasă. (“Vom face baie şi fără apă!”) “Swim at own risk” (Înoți pe risc propriu!) – scrie pe o

pancartă. Pe plajă este un jongleur (ne spue că aşa îşi duce existenţa). Cu focul, popice, o minge mare şi-o pălărie în care strângea banii (fiecare cât dorea sau nimic). Îmi amintesc de săracul *înghiţitor de săbii* al lui Alexandru Sahia...

"Cea mai mare grădină zoologică!"

La "San Diego Zoo". Suntem plimbaţi cu autobuzul 35 de minute şi putem vedea 80% dintre animalele expuse. Cică ar fi cea mai mare grădină zoologică din lume (zic ei!). La americani, neapărat ceva trebuie să fie "cel (cea) mai mare" sau "întâiul" etc. (superlative care-i gâdilă pe ei la urechi!). Nu m-a impresionat nimic deosebit! (La pomul lăudat să nu te duci cu sacul!)

Porţiuni de păduri tropicale (din Africa, America de Sud). Spectacol la Wegeforth National Park (dresaje de foci şi păsări, banale/comune)...

Sidu (Silviu, băiatul cel mic) e responsabil cu aparatul de fotografiat: pozează toate animalele, dar şi pe mama, tata şi Mihai!...

Benzina e mai scumpă în California (ca de altfel, toate produsele):

1,319 $/gallon, faţă de 1,179 $ în Arizona...

Soare blând, înviorător, de mătase. Zgomotul valurilor, briză uşoară. Şi noi dormind pe plajă...

Sunt aprins de căldură, "*Ca red bobster!*" remarcă Sidu. Am pielea numai plăci, arsă, ca plăcile pielii de crocodil. Mihai se-nvârte prin casă ca un leu în cuşcă şi se plânge că iese foc din el. Eleonora – leşuită în vârful patului (întorsese fundul la soare pe nisip şi acum o ustură). Sidu – cu jocurile...

Am cinat la restaurantul chinezesc "Moo Goo Gai Pan"... La întoarcere, am vizitat (din greşeală, fiindcă n-am schimbat la timp *freeway*-ul) orăşelul El Cajon (tot pe malul oceanului).

Las Vegas: vedere nocturnă de basm

10 noiembrie 1995

Aeroportul Internațional Tucson.

Din nou drumuri de aer: zbor spre Las Vegas, schimb avionul spre New York, apoi iau bus-ul (autobuzul) spre Bloomsburg, unde m-aşteaptă profesorul Erik Wynters, pe care nu-l cunosc şi nu mă cunoaşte...

Acum, devin un vagabond "ştiinţific" pe la congrese, e altceva, față de peregrinajul prin lagăre la munci necalificate. (Aşa a fost şi destinul lui Panait Istrati – fiecare cu norocul şi cu ghinionul lui!)

O geantă pe trei rotile (una s-a dus dracu prin excursiile mele) depăşea 70 de poundzi şi ar fi trebuit să plătesc în plus. Însă, m-au pus să mut ceva în cealaltă geantă...

"America West" are display electronic cu reclame/informații pe spătarul scaunului din față...

Las Vegas: castele de lumini, diamant, parcă-i oraş supranatural. O splendoare, ca-n basme! Aicea-s fete crăcoase, mameloase care se vând cu ora (100 $). Nu-i uşor de dormit în avion. Mă tot chinui. Mai cucăi, mai ațipesc... şi trece noaptea...

"New York, New York!"

Mă plimb pe 42 nd Street (Stada a 42-a). Din Queens, pe lângă Astoria, ajung în Manhattan, cartierul bogaților. O garsonieră de închiriat aici te-ajunge la 1.500 $ pe lună, iar un apartament cu două camere – la 2.000 $...

Keep your eyes open (Ține ochii deschişi!), îmi spune un cetățean cu care intru în vorbă...

Biblioteca Publică din New York e-nchisă azi, 11 noiembrie, Ziua Veteranilor...

Things are going on 24 hours a day (Lucrurile merg nonstop), mă avertizase Tony cândva la serviciu. Multă violență şi agitație în această metropolă...

Casete porno cu poze de te-mbolnăvesc! Intru la *Nugget Entertainments*. La etaj, fete nude – numai un dolar. Plătesc şi intru într-o boxă, se ridică un mic oblonaş pătrat: printr-o ferestruică se văd două fete – una fără chiloți şi cu sutien, alta cu chiloți şi fără sutien. Cea de-a doua îmi propune să plătesc 2 $ ca s-o ating cu mâna pe mamele şi 5 $ ca s-o ating în zona vaginală. Zgârcit cum sunt, la bani, refuz...

Vânt, răcoare afară. Îmi place. Un parc izolat, încadrat între blocuri înalte pare nenatural (pe 42 nd Street + 6 th Avenue). Îl rog pe un tânăr să-mi facă o poză cu aparatul meu; refuză, neîncrezător, speriat parcă. Un cerşetor negru cu-o şapcă în mână. Alt negru încearcă sî țină o cuvântare, ridicat pe un fel de masă, dar nu-l ascultă nimeni dintre cei care trec...

O demonstra]ie militară (veteranii din Al Doilea Război Mondial). Multă lume pe trotuare, ca-n vechea Europă. În jachete şi scurte, numai eu doar în pulover, venit de la căldura din Arizona...

Taximetristul care mă adusese de la aeroport (JFK) la stația de de autobuz (Port Authority Bus Terminal) credea că rata mare a divorțurilor s-ar datora problemelor financiare (când unul îți pierde jobul)...

Întâlnesc o spaniolă frumoasă, o blondă (!), Francesca. Nu prea ştie engleză, eu nu prea ştiu spaniolă. Totuşi, ne înțelegem. Mă-ndeamnă să *play con mi cuerpe*, şi să cumpăr un *condom* (balonaş). Vorbim amestecat. Îmi dau seama că e prostituată (O SIDA îmi mai trebuie acuma!). Cică să mergem la un hotel. Mă scuz că-mi pleacă autobuzul la 4:00 în Pennsylvania şi n-am timp să...

Urâtă vreme, plouă mereu, obositor oraş. Stresant. Murdar. (Nu prea-s obişnuit să port umbrelă şi cravată!). Multă lume stricată, domnule!...

Mare e New York-ul, te copleşeşte, te simți mărunt şi inutil. Te omoară problemele cotidiene, slujba, transportul, maşinile grămadă, nu mai respectă benzile, merg ca lipite, fără să păstreze distanța, mi-e şi frică! Metroul (*subway*) se măreşte la 1,50 $ (ca autobuzul). Tunel pe sub apă în Queens, umed...

Balet tradițional chinezesc

New Jersey şi Pennsylvania sunt state mai mult rurale. Localități micuțe, cochete, străzi înguste, magazine sub formă de buticuri (mai rare supermarket-uri). Nu ştiu dacă mi-ar mai plăcea să trăiesc în aşezări reduse! (te plictiseşti)... Easton, Hazleton, Bloomsburg...

Merg cu un van (“Surquehanna Trailways”), după discuții cu şoferul (cam trăsnit!): mai întâi, că nu pleacă fiindcă suntem prea puțini (atunci, de ce ne vânduseră bilete la casă?), apoi, că bagajul meu e prea greu (aveam multe extrase pentru conferință) şi n-or să aibă loc ceilalți călători (capacitatea microbuzului era de numai 12 persoane), pe urmă, să schimbăm autobuzul nu ştiu pe unde dracu...

Am ajuns cu o oră întârziere la destinație. Era ploaie şi vânt, mai târziu s-a pus şi ninsoarea. Frumos, dar frig. Iar eu, ud şi nins. Doar în pulover. M-a aşteptat dr. Erik Wynters, tânăr în Departamentul de Matematică, în curs de titularizare...

Sunt dus în campusul universitar, cazat în camera de oaspeți. Pe urmă – la spectacolul de balet al unei trupe venite din China, bazat pe o povestire de Lu Xun, muzica de Liu Tingyu, coregrafia de Jiang Zuhui, scenariu de Zheng Yueyang, cu dansuri folclorice chineze, obiceiuri feudale, simboluri (floarea albă în păr însemnând dimineață, floarea roşie – jubilație). Dansatori principali: Jiang Mei, Cheng Li’e, Xu Gang, Liang Jing, Sun Lie. Impresionant de fini şi de agili chinezii; ele – foarte subțirele, ca nişte păpuşele pe sârmă. A doua zi i-am văzut pe stradă în grupulețe, fotografiindu-se.

Formația de balet a fost şi-n România (după cum scria în program)...

Am cititori în Universitatea Bloomburg!

Duminică, spre prânz, *lunch* (masa de prânz) la Zahira S. Khan, profesoară de matematică, originară din Pakistan. Întâlnesc pe Sabah Sali, profesor de engleză, kurd din Irak, şi pe Michael Collins, de la Departamentul de Teatru al Universității Bloomsburg. Citiseră piesa mea de teatru "Patria de animale" (de la Jo Anne Growney) şi voiau să mă cunoască pentru a discuta despre totalitarism. Le-am spus că şi-n America e o manipulare a conştiințelor...

– CNN!, au răspuns amândoi, referindu-se la cunoscuta rețea de televiziune.

L-am mai cunoscut pe decanul adjunct (venit după o perioadă din Germania), alți profesori, care pentru mine au fost mai şterşi...

Dennis Hathance, pasionat de matematică (inele neasociative – din algebra abstractă) şi... vioară, mă ia la un concert simfonic: Verdi (Uvertura la "Nabucco"), Bizet ("L'Arlesienne 2"), Wagenseil – despre care nu auzisem, Milton L. Bush şi Denza (cu "Fu-ni-cu-li, Fu-ni-cu-la"!). Obțin un autograf de la Mark R. Jelinek, dirijor (mania mea!). Orchestranții nu sunt plătiți!, concertează ca un hobby al lor. Vorbesc cu Mark Stravinsky, vânzător, are un magazin de muzică, iar instrumentist este de plăcere. Amatori! Intrarea – gratuită! Dennis îmi spune că el cunoaşte doi români: Georges Enesco şi... Dracula!...

Collins spune că a auzit de Şcoala Română de Regizori (cei din Vest), iar piesa mea este "ciudată". Îl admira pe dramaturgul austriac Peter Hanke, acum regizând prin Germania...

Toți mă strigau “Doctor Smarandacii”, mi-era cam jenă, fiindcă n-am terminat doctoratul (şi nici nu prea am chef de el!)...

„Funcția Smarandache” – înțeleasă, „Matematici paradoxiste” – nu!

Am cinat la Restaurantul “Russells”, cel mai select din *town* (oraş), cu tot Departamentul de Matematică, plus vreo şapte-opt studenți premiați la matematică. Dennis râdea când a văzut meniul:

– Florentin, comandă *Escargot Florentine Parmezan* (parmezan florentin de melci)!...

Camera de oaspeți, în Scherylkill Hall, are un TV color cu *remote* (telecomandă), living room (cameră de zi), baie, bed room (dormitor). Am şi telefon: 389-220. În celelalte camere locuiesc studenți. E cald, iar pe geam văd albul zăpezii şi-mi imaginez gerul...

Reza Noubary spune că aşa a început şi el: invitat să lectureze, apoi angajat. Vor fi disponibile două posturi pentru 1996-97; am lăsat un curriculum, trei scrisori de recomandare, cópii după traducerea şi echivalarea diplomei în engleză. Doamne-ajută! (zic eu, nereligiosul). Jo Anne Growney este o mare susținătoare şi încurajatoare a mea. Poate avea un cuvânt greu în apărarea/propulsarea mea. E pasionată, ca şi mine, de latura umană a ştiinței...

Prima prelegere, în McCormick Hall, “Matematici paradoxiste” (inițial, intitulată “Matematici experimentale”) a fost privită cu neîncredere. La modelul geometric pentru o geometrie care uneşte toate cazurile (Euclid + Lobacevski + Riemann) m-au privit cu scepticism, fiindcă şi rezultatele erau pe măsură: un segment AB poate să nu fie egal cu BA!; un unghi drept nu este întotdeauna egal cu alt unghi drept!;

cazurile de egalitate a triunghiurilor nu mai sunt valide!; prin două puncte distincte trec mai multe drepte!

A doua prelegere, “A function in the number theory” (O funcție în teoria numerelor – “Funcția Smarandache”!) a fost mai accesibilă, studenții au înțeles-o...

Lumea rămâne tot în inerția științifică în care se găseşte – greu de scuturat, de radicalizat!...

Întoarcere cu peripeții

În stația terminus de autobuz, New York, la Port Authority, o sculptură audiocinematică “42nd Street Ballroom” (Sala de dans “Strada a 42-a”), de George Rhoads (n. 1926), din 1983, 96’’ x 96” x 96” (” = inch) – cub din sticlă, cu rame de metal, având bile care erau ridicate cu un scripete, ciocănele, tuburi, rotițe, sârme în interior, care făceau zgomote când se atingeau. Atrăsese mulți gură-cască, uitându-se la ea ca la o jucărie mare!...

“America West” a avut întârziere două ore, pe urmă a mai stat o oră pe aeroport, şi-am pierdut legătura în Phoenix (către Tucson). Am venit cu un CAB (taxi) care mi-a luat 100 $ (!), iar şoferul (cu numărul 3 ZP-926 de Arizona) voia să mă lase-n deşert pe *freeway* (autostradă) – încercând să mă estorcheze de bani. Vorbea cu accent şi l-am întrebat de unde e. Din Israel! Ştia câteva cuvinte româneşti (“Ce faci?”, “Bine!”) de la evreii români de acolo. Până la urmă, poliția l-a convins că trebuie să mă ducă acasă. Ce-am pățit cu nărodu’!...

La ora trei dimineața eram în cameră, iar la ora şase m-am sculat “mahmur” (ca după o beție) să merg la colegiu ca să predau cursul.

O biserică ortodoxă în Tucson

30 iunie 1996

La biserică, în Tucson: *Holy Resurection Orthodox Church* (Biserica Ortodoxă "Sfânta Înviere"), undeva pe Oracle cu Glenn şi apoi pe strada a 15-a. Slujba de la 9 la 11 dimineața, numai în engleză. Pastor: Fr. David Barr.

Parohia numără vreo 90 de familii, printre care şi români: Bazgan, Vasile, Roman. Am rămas surprins să aflu că există şi ortodocşi... japonezi (!), arabi (sirieni), polonezi (majoritate-s catolici), italieni! Desigur: ruşi, sârbi, bulgari, cehi, români.

Fac cunoştință cu Ion, fost medic în Bucureşti. Era căsătorit când a cunoscut-o pe Judith, venită din SUA în România ca să învețe limba noastră. Vorbeşte o română aşa de cursivă şi fără accent, că am rămas cu gura căscată! De obicei, americanii nu se omoară să învețe limbi străine. Judith l-a furat pe Ion de la nevastă şi l-a adus peste Ocean. (Pe ea au mai chemat-o pe la Washington ca să traducă din româneşte, dar n-a spus ce...) De 18 ani, doctorul lucrează ca... asistent medical. A încercat să treacă *board*-ul (examen general de echivalare a diplomei, dar n-a reuşit... limba, cu prea mulți termeni, e şi ea o piedică...).

Rugăciune pentru „full-time job"!

Familia Roman e din a treia generație de emigranți: Dan şi John nu mai vorbesc româneşte, dar mama lor, Olympia, născută tot în America, vorbeşte (cică n-a lăsat-o mama ei până n-a învățat-o)...

Biserica e sărăcuță, dar îngrijită. Nişte icoane cu iz vechi (mi-aminteau de lăcaşurile din Zătreni). M-am împărtăşit (de când n-o mai făcusem?). Am aprins şi o lumânare

(rugându-mă la Dumnezeu să găsesc un *full-time job* – serviciu de opt ore, marea mea disperare şi durere)...

După slujbă, când preotul ne-a descris viețile celor 12 sfinți ("Oameni simpli, fără doctorate" – zicea el), s-a ținut parastas. Am mâncat colivă grecească (parcă-i mai uscată decât a noastră) şi prăjiturele galbene, cu stafide...

Bisericile nu sunt susținute de stat, ca-n țările socialiste, ci rezistă fiecare cum poate, din donațiile evlavioşilor (o mare economie financiară din parte şmecherului de stat!)...

Cred că lumea se duce la biserică dintr-o amăgire. Încearcă să dea un sens vieții, o motivare. Alții merg pentru socializare (mai discută cu un prieten, cu un cunoscut) – ca la un club.

Altfel, slujbele astea, care seamănă una cu alta, sunt monotone şi plictisitoare.

Canionul Pima şi simpaticul Nea Vasile

23 noiembrie 1996

What a day! zice Ely pe englezeşte.

Field trip la Canionul Pima, în nordul oraşului. Mergem cu maşina până la poalele muntelui, apoi o luăm pe potecă (*trail*) 2-3 mile până mai aproape de un baraj.

Deşertul ăsta! Americanii au transformat nişte urâțenii (cactuşi cu țepi, mărăcini, arbuşti pitici) în frumuseți. La primele brațe cactusul are 60 de ani, apoi încă 30 de ani la următorul rând de brațe etc.

★

De dimineață ce surpriză!

Nea Vasile, personajul meu principal (real!) din jurnale, zis şi „Los Angeles" pentru că se lăuda că are o moştenire pe-acolo, îmi dă telefon din New York. Între timp a devenit

cetățean american (Nea Vasile americanul!). Şi a ieşit la pensie (trai pe vătrai!).

Mi-a înveselit sufletul; mă simțeam bine în compania lui în lagăr. Un tovarăş de necaz. Ne mai alintam, povesteam, plănuiam noi... Mă poreclise Bogardo, nu ştiu de ce, că eu nu cântam... El ştia să gătească; eu, mai mic, îl ajutam la curățat de ceapă, cartofi. Pe urmă tăifăsuiam la o ciorbă călduță, într-o odaie îngustă de hotel ponosit, cu igrasie. Visam la emigrare şi la America (acum visele ni s-au spart!).

L-a repartizat tot în Arizona şi am venit împreună până în Phoenix. El mai strânsese bani în lagăr şi şi-a luat repede o rablă de maşină, sub 1.000 $, pe care o tot repara (se pricepea). Pe urmă a dispărut. Şi cinci ani de zile nu am mai auzit de el (se zvonea că se întorsese definitiv în România, că nevastă-sa îi trimisese certificatul de divorț...). M-a întrebat ce mai ştiu despre ceilalți: Gică Şolot (mutat în Nevada din cauza tichetelor de circulație acumulate în Arizona şi suspendarea carnetului de conducere), Loți Unguru, Nonei, Blondu' Moldoveanu'...

Cică Ilmaz şi Nepotu', prietenii mei din lagăr, precum şi Sebadin s-au dus din California în New York. Lucrează ca tinichigii auto.

Între Prut şi Nistru

18 – 31 decembrie 1996

Tur de forță prin România. Prin frig (-10º – -20º C), prin ger (-20º - -30º C) până în Basarabia. Prin trenuri, avioane, autobuze mi-au înghețat creierii!

Am căzut pe gheață în Chişinău de m-a durut îngrozitor şoldul – mergeam ca un moş anchilozat. Mă tăia la spate, (fără căciulă, fără mănuşi) mă-njunghia.

La spectacolul cu Irina Loghin şi Benone Sinulescu, cu orchestra dirijată de Nicolae Botgros (energic dirijor, ambițios) l-am văzut de aproape pe Mircea Snegur săracul, detronatul. Era cu nevasta şi corpul de gardă. Raisa votase pentru el. Frumos Palatul național – sală impunătoare, dar neîncălzită... stăteam îmbrăcat într-un balonzaid, iar unele femei mai țineau şi căciula pe cap.

În trenul de Bucureşti l-am întâlnit pe Grigore Vieru, academician şi mare poet patriot basarabean. Am băut împreună vinul dăruit de Sandu Bantoş, redactorul revistei „Limba română”. Toți trei ne-am găsit în gara din Chişinău.

Benone Sinulescu: ce urât e, dar ce frumos cântă! Spune că N. Botgros continuă cu formația „Barbu Lăutaru” din Bucureşti. Am băut „*samahoancă*” (băutură alcoolică din sfeclă, îndulcită) la Raisa – cam fără măsură, fiindcă a doua zi îmi venea acru pe gât.

Nina m-a servit cu ceai (apă încălzită într-un samovar, cu strecurătoare mică la capăt – model rusesc).

Basarabenii sărbătoresc Crăciunul după calendarul vechi (pe 7 ianuarie); sunt foarte rusificați, au fost îndoctrinați că noi, românii, suntem duşmanii lor; ruşii i-au ținut pe din afară în ceea ce priveşte dezvoltarea: n-au construit industrie la dreapta Nistrului, doar au tras roadele pământului dintre Prut şi Nistru.

Nina, locuind la un cămin studențesc, avea... latrină ca pe vremuri (dimineața era mai greu să prinzi rând), apa oprită, spăla rufele în lighean (ca mine, în lagăr). I-au ținut ruşii în întuneric.

Am dat telefoane la: Radio România Internațional, „Curierul Românesc”, I. Soare, P. Petria, M. I. Vlad, Geo Vasile, Fl. Vasiliu, Al. Bantoş, V. Suceveanu, G. Vulturescu, I. Rotaru, G. Policarp, Gh. Ciocanu, I. Ceapraz, Violeta Barbu (MLR), Vali Creangă (Ichim), O. Ghidirmic, C. Cubleşan, V. Balaj, M. Bencze, Gh. Stroe.

I-am cunoscut pe Valerian Guțu şi Ion Goian (conducătorii delegației olimpice matematice de elevi din Basarabia), pe urmă profesorii de la catedra de Algebră: Vasile Marin, Nicolae Prodan, Arsenie Albu, Leonid Gherman, Ilie Lupu (Metodica predării matematicii), Gheorghe Ciocanu (şeful) – cu care am fost la saună în oraş şi-am încins un chef (cu şampanie, vin şi mâncăruri: salată de peşte, borş, fripturi, bancuri şi cântece la care Goian dădea tonul şi conducea) de pomină! M-am simțit în elementul meu.

Interviuri pentru posturi universitare

07 ianuarie 1997

Şapte ore am condus până la San Diego (vreo 440 de mile). Eram şi bolnav (răcit, piciorul stâng luxat, anchilozat la mijloc). La Yuma am oprit să alimentez cu benzină, să mănânc, să merg la WC (un moment de respiro).

În Tucson, dimineața, se vedeau munții înzăpeziți în față şi autostrada caldă. Un contrast fain!

Trei nopți cazat la *Thrift-lodge* (43,50 $ / noapte). *Meeting*-ul AMS a avut loc la *Convention Center*, pe malul apei. O splendoare San Diego în *downtown*! Ca o floare. Şi curat.

Doar străzi mici, cu sens unic, prin care mă încurcam (când voiam s-o iau la dreapta şi invers).

Mulți români tineri, veniți la studii, care doreau să rămână aici şi încercau posturi definitive: Răzvan Gelca (fostul elev al lui Titus Andreescu), Valentin Deaconu, Dan C. Coroian, Florian Luca (din Galați), Sanda Micula (din Cluj), Ştefan Cățoiu (din Ploieşti), o fată pe nume Gadidov (din Craiova), Tedi Drăghici – câți am văzut eu.

Alții fuseseră *visiting proffesors* (Horia C. Pop) sau aveau posturi permanente dar voiau să se mute (D. Ghisa de la

York University – Toronto, D. Paşnicu de la University of Puerto Rico).

Irinel Drăgan (de la Texas State University, Arlington) a ținut o conferință de ½ oră în Teoria jocurilor. L-am întâlnit, am fost la restaurant şi-am băut un vin alb.

L-am căutat pe Alvin White (editor la „*Humanistic Mathematics Network Journal*”) dar nu sosise – deşi era anunțat în program.

Am scăpat de o serie de cărți („*Collected papers*”, vol. I) şi reviste („*Octogon*”-ul lui Bencze – pe care l-am distribuit relativ uşor.

Am avut cinci interviuri la cinci universități:

1. California State University (Hayard);
2. Temple University, PA;
3. Tarleton University, TX;
4. Northeastern Illinois University (Chicago);
5. Santa Clara University, CA.

Doi, trei şi cinci mi-au dat speranțe. Cât de cât. Temple m-a întrebat ce salariu doresc (oricât! am zis). Aici îl ştiam pe Emil Grosswald (evreu român) şi asta se pare că a atârnat destul de greu.

La Santa Clara îl ştiam pe Paul Halmos şi pe G.L. Alexanderson (din colaborările mele la AMM cu probleme propuse).

★

I. Drăgan ținuse o cuvântare despre *Nash*, recipientul Premiului Nobel în economie.

C. Corduneanu, ca profesor emerit, primea 72.500 $ pe an la Universitate, în Texas. Eu n-am nici a zecea parte!

Mă felicită pentru „*Collected Papers*” (vol. 1), dar zice că rebusurile şi paradoxurile matematice trebuia să le includ în altă carte de „Matematică recreativă” (cică Jaques Hadamard,

pe care l-a întâlnit la 90 de ani, se ocupa cu chestiuni din astea).

C. Corduneanu se întorsese de la un congres de Teoria Sistemelor din sudul Texas-ului şi era răcit (tuşea la telefon). I-am cerut să mă sprijine, împreună cu I. Drăgan, pentru un post universitar.

– E foarte greu, răspunde, sunt 400-500 de candidaţi şi nu există un criteriu exact. Iar numărul studenţilor este în descreştere: de la 25.000 la 20.000.

Vremuri grele pentru aspiraţiile mele...

Concert de muzică „country”

Septembrie 1997

Ultimele nopţi le-am pierdut prin localuri. Joi seara am mers la un concert de *country music*, numit *bluegrass* (*iarbă albastră* – de ce „albastră”, nu ştiu!). Cică originară din statul Kentucky (coasta de est), sec. XIX. Formaţia locală, una mediocră – Red Mesa Rounders. Solista vocală (Chris Bras) avea o voce tremurată, răstită, dar... *dârză* nevoie mare! Poante. Spectatorii chiuiau ca indienii cu pene din filme! Cântecele erau compuse de Don Grieser, liderul formaţiei (cântau la mandolină, vioară, cobză, chitară – componenţii nu trăiesc din muzică, au job-ul lor regulat).

A doua formaţie a fost grozavă! *String Cheese Incident* (nume ciudat, *fun*) din Crested Buttle, Colorado. Şeful formaţiei era un chinez cu plete, ca un samurai. Toţi desculţi pe scenă (modern – te miri ce mai inventează ăştia!)! Când încep chitarele să se-ntindă, mamă-mamă ce sunete şi urlete, văd indivizi (bărbaţi şi femei) sărind de pe scaune şi dansând printre rânduri – o imagine nouă pentru mine! Un tip cam strâmb, cu o bejarcă pe cap şi cu cioc, se schimonosea. Cam nărod! O tipă îşi scosese sandalele şi începu să se rotească

(amintindu-mi de Goangă, nebunul din Bălceşti, care juca pe garduri şi chiuia când venea câte un taraf de muzică populară, iar lumea râdea: vedem două spectacole!).

Se vând CD-uri în sală (15 $). Întreb dacă instrumentiştii sunt profesionişti. Cică da, merg în turnee, dar anul trecut au primit 200 *charities* (donații) pentru a rezista.

Într-un oraş mic, unde n-ai ce face, orice eveniment cultural îl iei în seama, participi, păstrezi pliante cu reclame. Într-unul mare sunt atât de numeroase încât nu le mai acorzi importanță – neparticipând, în final, la nici unul.

În sală 90 % sunt albi, într-o localitate cu 70 % indieni. Cu burta goală mă simt tânăr, uşor. Când mănânc mult, mă indispun.

În El Morro Theater. Îmi venea şi mie să mă bâțâi pe scaun! Ne scăldam în muzică. Asurziți. Altora le sclipeau ochii să iasă la dans şi ei (doi indivizi urâți se pupă – îşi țuguie buzele).

Virtuoşi ai naibii chinezul şi bateristul formației (trebuia să vin în blugi şi adidaşi, nu la haină şi pantofi)! Duduia podeaua de sunetele corzilor.

Ce-nseamnă concurența, dom'le (ca să reziste)! Trebuie să ai muzica în sânge! Chinezul parcă vorbea cu ochii!

Bateristul se luptă cu morile de vânt. Are nişte plete lungi şi albe, semănând cu un coleg de liceu prin severitate şi bătrânețe (Deliu). Bule de lumină pe pereți, prin sală.

Am ținut morțiş să stau până la sfârşitul sfârşitului (unu noaptea). Se-ncinseseră spiritele, apoi s-au domolit dansatorii amatori din sală. Un miros ca de tămâie se simțea de la balcon, mă usturau ochii...

Bâlciul indian

07 septembrie 1997

Am mers la *Window Rock* (Arizona). Bâlci anual indian. Tribul *Navajo*. Parchez pe o margine de şanț (altfel, înăuntru ar costa 2 $).

Cumpăr bijuterii ieftine (cercei, mărgele) pentru doamnele din Chişinău.

Indieni negricioşi, lați la față, mustăți lungi şi rare. Poliție Apaşă. Poliție Navajo. Reclamă anti-tutun. Bărbați indieni tineri, cu părul împletit în două cozi lungi, negre, lucioase, la spate. Păr lins, întins.

Dansuri Navajo şi Apaşe. 4 $ intrarea. Limbile Navajo şi Apaşă sunt asemănătoare, cumva dialectale.

YA-TA-HEY înseamnă *salut*, iar *YÁ Á TÉÉH – bine ați venit*, în Navajo. Muzica: nişte lălăituri în cor. Dansatorii poartă un suman lung, roşu (spectatorii le dăruiesc bani şi le strâng mâinile). Pene în mână (nu pe cap, precum în filme). Bătăi ritmice din tobe. Cântece de războinici.

Arena „*Pow-Wow*”. Rodeo la Arena Dean C. Jackson. 2 $ intrarea. Indienii în rezervații fac mulți copii. Unul lângă mine îmi spune că are şase fete şi trei băieți.

Anunțuri prin microfon în limba Navajo. Umbrele de soare în tribune – nu văd de ele. *Cow-boys* şi... *cow-girls*!

Fete călare pe cai, cu pălării pe cap. O elevă de 14 ani cântă imnul Navajo pe teren (ne ridicăm în picioare).

Întreceri pe cai. Cowboy căzând. Se smucesc caii (legați la spate cu o curea de-i face să se scuture) Care călăreț rezistă mai mult?

Pe urmă: prinderea, de pe cal, a unui tăuraş de coarne şi trântirea lui la pământ. Premiul: 2.000 $ - cât câştig eu într-o lună!

Măscărici care dansează pe doi ponei. Muzica indiană seamănă cu strigătele *coyote*-ului în pustiu, subțiri, implorând vreo divinitate.

Vizitez o galerie de artă contemporană Navajo. Picturi cu pene încorporate (pana a devenit un simbol). Picturi cu nisip pe bucăți de placaj (autor David Peshlakai, pe care-l interoghez).

Cowboy-i îşi dau autografe pe borurile pălăriilor. Cumpăr mâncare indiană: Tomali = un fel de mălai, umplut cu niscaiva carne şi învelit în foi de porumb, picant (fiertură); Blue Corn Mash = un fel de spumă de porumb, la cornet (neîndulcită).

Iau şi o casetă cu Ed Lee Natay interpretţnd cţntece Navajo, Zuni, Hopi, Kiowa, Pueblo, Tewa, tot din curiozitate şi mă forţez s-o audiez.

Festivalul filmului din New Mexico

17-18 noiembrie 1997

Vizionez „Strugurii mâniei” (turnat în 1940, după romanul lui John Steinbeck), în rolul principal Henry Fonda. Film alb-negru, expresiv. Viață amărâtă de fermieri care se mută din Oklahoma în California. Cu toate catrafusele îngrămădite pe o maşină. Când pelicula arată drumul istoric 66 trecând prin New Mexico, în sală se aplaudă (toate filmele festivalului au fost turnate în Gallup, Santa-Fé, Albuquerque ori împrejurimi – acesta a fost criteriul de selecție). Un nepot al celebrului actor, în sală, ne explică despre cartea ce-o scrie privind viața lui Henry Fonda (greu de intervievat). Un ins în frac şi joben deschide gala. Scaunele se mişca în față şi în spate (confortabil).

Spectatorii stau cu pălăriile de cowboy pe cap. Beau *Cola* ori *Sprite* cu paiul şi ronțăie floricele de porumb.

Secvență din filmul „Fructele mâniei”

Filmul nu urmăreşte romanul până la sfârşit. Limbajul colorat, în argou, mă depăşea. Întrebam o doamnă lângă mine. Se mutase şi ea din Chicago în Gallup, cu job-ul. Singură ca şi mine. Cică o chema Ann, avea părul gri şi profesa ca învățătoare.

Îmi asemuiam viața cu a lui Tom Joad, eroul abia ieşit de la închisoare. Fugar, mereu pe drumuri, nemulțumit, răzvrătit, urmărit...

Ziua următoare am fost cu o vecină, Debra, o aiurită, fâțâită: „*Pow-Wow Highway*” (turnat în 1989) – despre indieni în noua societate. Comedie.

Nu-mi place Debra. E miorlăită şi bătrână. Dar lucrează ca infirmieră în rezervație (la 33 mile depărtare) şi câştigă 40 K mai mult ca mine cu doctorat: 30 K (pe an).

Neavând cu cine... Am apucat-o (îmbrățişat-o) de câteva ori pe străzile pustii – din prietenie (nu cu afecțiune)... cam *crazy* femeia! Plata biletelor: în seama mea, că tot îs mai sărac. Debra s-a mutat din Alaska, unde câştiga 50 K pe an, dar: frig şi depresie nervoasă din cauza întunericului permanent

(mai mult de şase luni pe an), pe urmă lumină permanentă, că nu ştii când e unu ziua şi când e unu noaptea, de exemplu!

Secvență din filmul „Pow-Wow Highway”

Triburile de eschimoşi îşi pierd limbile: Inupiag, Athabascaw, Ateutiaw, Tingit, Shalimar. Tinerii pleacă la oraşe unde uită să mai vorbească limbile materne. Aşa se întâmplă şi cu indienii Navajo, Zuni, Hopi din zona Gallup-ului. În casă vorbesc amestecat: engleză şi limba tribului. Bărbaţii sunt dominanţi în familie (*macişti*), iar femeile supuse. Mult alcoolism (o societate străină care le dărâmă rădăcinile, iar ei nu văd nici un viitor). Tradiţiile se pierd. Se mai ocupă cu meşteşugitul bijuteriilor – acestea au căutare la turişti (vreau să-mi cumpăr şi eu o cravată indiană – e tare şic!).

I-am cunoscut la cinema pe Laura şi Dennis, o familie mutată din El Paso. Tipa frumoasă foc! Trăgeam cu coada ochiului la ea. În cofetărie îi zicea Debrei despre mine:

– *He's cute*!
(m-am simțit măgulit, am auzit) şi-i dădea coate.

Când bărbatu-său, o prăjină de om, deşirată, cu barba țepoasă, chel, s-a dus pe hol, s-a dat lângă mine zâmbind: „Îți place să te sune fetele la orice oră?", „Sigur, sigur!" i-am răspuns şi i-am strecurat numărul meu de telefon pe un bilețel. „o să-ți prezint pe Pamela" a reluat, „tot asistentă medicală, dar măcar nu e aşa nebună ca Debra!"

Rămas burlac, aproape părăsit de amanta basarabeancă, n-am decât să alerg iar după fuste – deşi nu ştiu unde, că puâine fete-s frumoase în acest mic oraş-comună!

La un vraci indian

21 noiembrie 1997

Cu Judy, ajutor de secretară la Matematică şi Nanette, profesoară cu jumătate de normă, la UNM, în excursie.

Amândouă indience, tăcute, oacheşe. Îmi plac mai mult femeile care vorbesc puțin.

Judy locuieşte în Arizona şi lucrează în New Mexico – state diferite. Completează taxele pentru New Mexico.

Trecem prin *Black Hat*, pe lângă un cimitir cu o pădure de steaguri (cică e al veteranilor care au luptat în războaie). Munți de nisip. Suntem în plină rezervație Navajo. Casele sunt de fapt *trailer*-e (un fel de vagonete din scânduri). Unele sunt deconectate, n-au nici electricitate, nici apă. Spune-i unui român cum că în America există case fără lumină electrică şi să vezi dacă te crede!

Stânca Broască (seamănă cumva), alte mici aşezări (cum or trăi oamenii acolo? că eu m-am învățat numai în oraşe mari).

În *Chinley* mergem la un vraci (*medicine man*) indian. Costă 20 $. Nu cred în aşa ceva dar sunt curios. Locuieşte într-

un *hogan* (căsuță Navajo în formă de octogon, cu ușa spre est), încălzit cu un godin. N-am voie să fac poze înăuntru.

Mă așează pe un scaun, se uită printr-un pahar la mine, mă ridică în picioare, zice că sufăr de dureri de spate (ceea ce nu-i adevărat), pe urmă împinge cu capul în spatele meu, destul de tare și din gură scuipă o piatră neagră, rotundă într-o parte și tăiată drept în cealaltă, spunându-mi că a scos durerea materializată în piatră, din mine. La fel procedează și în dreptul burții, după ce, în prealabil, la fel făcuse și cu fetele, înaintea mea. Alți „pacienți" așteptau la rând. Mă întrebam dacă nu e vreun șarlatan: ține pietre-n gură și afirmă că el le scoate din oameni.

– Acum n-o să mai ai dureri! îmi spune.

Îmi povestește că e foarte solicitat, chiar și FBI-ul îi cere sfaturi care să ducă la elucidarea unor crime, femei infertile care vor să nască... Se laudă ca odată a scos și cancerul din organism. Dar se plânge că are dureri de stomac fiindcă se forțează să tragă răul din pacienți în el, după care să-l arunce afară.

Mi-a dat o firimitură de mălai uscat, pisat, să-l înghit. Pe urmă un sfert de pahar de apă, să-l beau. După acest tratament/consultație mi s-a recomandat:

– să ajung acasă înainte de scăpătatul soarelui (ceea ce n-am reușit!);

– să nu mănânc sărat;

– să nu gust carne de porc, mezeluri;

– să nu consum băuturi acidulate;

– să nu ating focul, cuțitul, foarfeca (ceea ce am respectat).

A doua zi trebuia să: mă spăl pe mâini și pe față în lighean (după care să arunc apa pe pământ) și să fac un duș – *câte bordeie, atâtea obiceie* (mi-am spus)!

Am vizitat și *Tsaile* cu *Navajo Community College* – unde în vara lui '96 m-am clasat al doilea la interviu, ratând

job-ul. Şi bine că s-a întâmplat aşa, fiindcă în satul ăla nu era nimic. Locuinţele de închiriat ale profesorilor erau pe lângă colegiu.

– Ce făceau ei? l-am abordat pe Jack Crowl, care a predat acolo engleza, patru ani.

– Beau! *Heavily drinking*. Ori excursii prin împrejurimi (*to hike*).

NCC a fost o închisoare psihică. Cică unii se ocupă cu magia neagră (*voodoo* = credinţa în vrăjitorii, fetişisme, demonism). Odată au fost trei sinucideri.

Rezervaţia are legile ei, diferite de cele federale. Are şi un preşedinte, Albert Hale, al Naţiunilor Navajo, care este ales odată la patru ani – ca preşedintele SUA.

Rezervaţia se împarte în capitole (aşa se numesc – un fel de regiuni ori raioane). Limba Navajo n-a avut vreo scriere. Colonişţii englezi le-au impus alfabetul latin (precum francezii vietnamezilor), dar sunt mai multe caractere/semne decât în engleză. În al doilea Război Mondial limba Navajo era folosită drept cod secret de comunicare în armata americană, care n-a putut fi descifrată de către inamici.

Ne amuzăm în maşină ca să mai treacă timpul. Judy, sigură pe ea, îmi spune că:

– femeia e *boss*-ul familiei (ee, mă-mpăunez eu, dacă ai fi tu nevasta mea...!);

– dacă soţul îşi înşeală nevasta, e pus să doarmă cu câinele!

„*Şi dacă n-au câine?*” râd eu. „*Să doarmă afară.*” zâmbeşte fata. „*Şi dacă nevasta îl înşeală?*” „*El pleacă*”, răspunde.

Dacă cineva moare în hogan, acel hogan este abandonat (fiindcă acolo-s strigoi de-acum).

După ce mortul a fost îngropat, trei zile n-ai voie să vorbeşti despre el şi un an n-ai voie să mergi la mormântul lui.

Hogan Navajo - SUA

Studenții Navajo la Anatomie n-au voie să practice disecții pe cadavre din motive religioase (de aceea nu-s medici Navajo).

Am trecut pe lângă două lacuri, unul zis Weatfields, în care nu e permis să te scalzi (ca să nu sperii peştii), iar pentru pescuit îți trebuie permis.

Mulți tineri părăsesc rezervația în căutare de lucru. Roci verzi. Nostim peisaj!

Vezi, continuă Judy, filmele (cu indieni) exagerează. La noi nu e deşert. Arbuşti, iarbă.

Ne oprim la Canionul DeChelly: o vale adâncă de 305 metri, unde trăiau pe la 1100 d.C. strămoşii indienilor – *anasazi*-i.

– Ăia adevărați indieni, exclamă Judy, nu noi. Cultivau porumb, dovleci. Dar, deodată au dispărut. Nu se ştie de ce.

Judy îmi atrage atenția că în preajma unui hogan nu se arată cu degetul arătător, ci cu degetul mare ori cu buzele. „Nu scoate limba!" îmi zice.

Ciudate obiceiuri! îmi spun, dar nu las să se vadă că mă gândesc la ceva. Oricum, locurile sunt frumoase – ai ce vedea şi ce povesti.

În campusul din Las Cruces

20 aprilie 1998

New Mexico State University. Conferință "Predarea Matematicii" la profesorii de şcoli elementare şi licee (MAT III şi MAT II2).

Cu *artifacts*-urile ăstora pentru grădiniță şi clasa întâi, a doua… tâmpesc! Parcă e un seminar de lucru manual...

Picturi circulare murale. Cumva, cprpmizii, alburii...

Oprisem pe *freeway* (autostradă). Foamea, cpldura, ne toropiserp. La WC, după un tufiş. Trec maşinile ca glonțul pe lângă noi: Jdiu! Jdiu!...

Cabina duduind ca o cutie de rezonanță. Bâu! Bâu! (Muzică) Vânt. Cald înăuntru. Cred că ne-ngheață coada la ocean!, zâmbeşte Lily, soția. (Plănuita-ne excursie în Mexic, la Golf.)

University of Las Cruces – Campusul

În Mesilla Park (Las Cruces): biserica veche, business-urile vechi. Suntem cazați (sâmbătă, 18 aprilie) în campusul universitar, dormitorul de… fete! Reci camere. Paturi înguste, care se trag. Câte două studente locuiesc într-o cameră (cu baie, WC, dulap).

Duminică seara: "Săptămâna Greacă". Tribune în aer liber. Cor de fete în blugi. Drăcoase! Altele, cu fuste scurte, dau

din fese. Strigă inşii înnebuniți!...

Flori de salcâm, mirosim. Rup o crenguță micuță, o ofer soției.

– Prima floare pe care mi-o oferi şi tu!

La țară, la Bălceşti, mâncam florile de salcâm precum caprele...

Sunt în pericol ca să mă-ngraş la loc. (Şi ce greu mai slăbisem!)

Out Way West (Restaurant). Băieți – ospătari tunşi scurt şi părul vopsit galben.

Bere locală: "Picacho Pale Ale".

Mâncăm raci şi… caracatițe (din curiozitate!)

Nu sculăm de la masă. Flămânzi! (Ăsta-i poem paradoxist clasic.)...

Asamblăm cubulețe, pătrățele. Nu jucăm. La Institutul de Educație Matematică din Las Cruces. (Iar eu sunt nerăbdător s-ajung în Gally, ca să-mi rezolv problemele.) Posibil ca alte noțiuni să-mi fie incluse într-o enciclopedie (internațională) de matematică: Funcția Smarandache - Wagstaff; Funcția Smarandache - Kurepa; Funcția PseudoSmarandache; Funcții Smarandache de ordin K; Secvențe Smarandache (28 până-n prezent trecute).

Plus nişte cărți de-ale mele citate, şi articole despre ideile mele

Un vâlcean la Corpus Christi

18-29 mai 1998

O mie o sută de mile cu maşina: Gallup-Albuquerque - Las Cruces - El Paso (muzică spaniolă, tarabe, veselie) - San Antonio - Corpus Christi (la ocean).

Benzină în Socorro.

Prin pustiul Texasului

Texasul e mai colorat. Pământ roz. *Speed Limit* 70, nu 75 ca-n New Mexico. Pustiu, pustiu şi-n statul ăsta!...

Vedere aeriană asupra unei părţi a oraşului texan Port Aransas

Basarabeanca (cum o alint eu pe Lilia, soția mea) doarme pe banchetă...

Van Atorn – un orăşel aflat în pană de electricitate. Nu pot umple rezervorul...

Înnoptăm la Fort Stockton...

Multe animale mici pe *freeway* călcate de maşini. Corbi dând târcoale...

La Jonction: din nou benzină, spălat, mâncat...

Pe drum, câte-o ciocolată *Snickers*, să-mi dea energie...

Avânt pe răcoare. Dimineață. Câmp de petrol. Pute a ouă clocite. Lung e pustiul Texasului! Merge maşina mea ca un bolid! Amestecă aerul. În autoturismul meu e rai față de duhoarea de-afară. De câteva ori, miros de ars. Uleiul, ca dracu, se consumă rapid...

Glumesc eu:

– Şi-ai stat tu la hotel cu palmieri la fereastră, cu privire la apă, pe malul oceanului la… Corotna?! (n.r. – Corotna, în Transnistria, satul natal al soției lui Florentin Smarandache)

Basarabeanca noastră râde!...

Am mereu senzația că mi-e gura plină cu nisip. Fin.

– Ptiu, ptiu!, scuip şi iar scuip...

Aer îmbâcsit, umiditate ridicată. Ieşim din valuri cleioşi (parcă apa ar fi cu lipici!). Nu-mi mai place să trăiesc într-un oraş la mare...

Nici nu mă spăl cu şampon pe păr (să las apa sărată pe piele). Ne cazăm la Shoreline, primul bulevard paralel cu țărmul, la *Swan Inn* (Hanul "Lebăda"), 27 $/noapte...

"Viața este ceea ce şi se întâmplă când eşti ocupat cu alte planuri." (Dr. Winston O'Boogie)

Graşi sunt americanii, parcă-s de cauciuc, umflați cu pompa. Spânzură grăsimea pe ei! Cred că-s bolnavi. Ia uite ce tanchetă de femeie, cât'a cur!..

Lilia s-a pistruiat mai rău de soare (zice că are nasul căcățat!)...

Vile splendide pe mal! Ce frumos e-aici, mamă dragă!...

Control militar în Mexic

În Mexic ajungem pe *highway (autostrada) 77* (prin Brownsvill intrăm în Matamoros). Cald. Vizităm oraşul. Lume puhoi...

– Hablas Español?

– Un pocito!

Parchez pe partea dreaptă (derechea) a unei străzi, şi când mă-ntorc, doi polițişti m-amendează. Îmi remorchează maşina şi mă duc la oficiu. Abia mă descurc în nițica mea spaniolă. Spun că sunt din România, deşi numărul maşinii e de New Mexico. Plătesc 10 $ tichetul şi 20 $ tragerea maşinii (corupție pe scară largă a mexicanilor)...

Şosele nemarcate, mai proaste ca-n România, şoferi circulând obraznic. Conduc cu frică (nu mi-am luat asigurare). Case dărăpănate, sărăcăcioase spre Playa Bagdad, în Golful Mexic...

Pe la mijlocul distanței (37 km în total), control militar. Îmi caută în portbagaj (la mâncare zic *comida*), îmi bocăne în tablă. Nu ştiu după ce se uită: droguri, arme? Îmi spunea Mark: "Ai voie să cumperi orice din Mexic, în afară de *marijuana*!"...

Am schimbat în *casa de cambio* (casa de schimb) dolarul la 8,48 pessos.

Autoritățile mexicane au diminuat galopanta inflație monetară tăind trei zerouri. În loc de 8.000 pessos un dolar, au pus 8. În fond, mai uşor de calculat. (Aşa ar putea face şi românii)...

O noapte de groază-n Mexic

Cabane pe plajă. Dar, pentru închiriat, mi-explică insul, n-are *cochon* (saltea).

Îi spun că nu pot dormi pe blană. Cică trebuia să-mi aduc saltea de-acasă. Aşa ceva n-am mai auzit!...

Înnoptez la un restaurant în *Las Hamacas*. Primitiv. Construit pe picioroange (în cazul că se revarsă marea, să nu inunde). N-avem apă de nici un fel, iar veceul în spate, *Caballeros* (Bărbați) şi *Damas* (Femei), tot pe țepenoage. Ajungem la un poduleț, la fel suspendat...

Mâncăm scoici vii, cu puțină lămâie stoarsă şi sos piperat peste. Carnea ca mucii, sleioasă, îmi provoacă greață...

Marea-mi dă senzația de infinit. Marea mă sperie...

E întuneric. Lumină ioc. Cu greu îl conving pe proprietar să mi-aducă o lumânare şi-o brichetă. El insistase că dimineață (*a la mañana*). Îi răspund că atunci nu mai avem nevoie!...

Marea se confundă cu întunericul, câteva dâre albe scrijelind bezna (*spuma* sărată). Vuietul valurilor uruind. O noapte neagră. Parcă marea se răscoală. Undele se ceartă între ele. Uşa nu se-nchide pe dinăuntru. Punem în uşă un scaun rezemat cu spătarul. Stau cu frică, veghez, să nu-mi fure maşina ori roţile sau să nu mi-o spargă. O noapte lungă. Lily s-a-ntins alături. O prinde somnul. Nici perini, nici pături nu au...

Umbre şi mai negre dau târcoale. E trecut de miezul nopţii şi vreau să dau impresia că-s treaz încă. Ăştia-s atât de săraci încât, pentru cei vreo 750 $ cash, pe care-i avem la noi, gândesc eu, ar fi în stare să ne omoare şi să dispărem în ţară străină. (Nu ne-ar căuta nimeni, nici n-ar şti unde!) Adorm după ora unu, mă deştept pe la trei (şi mă reped să văd maşina). E-acolo, uf, neclintită...

La Festivalul „Bob Marley”

A doua zi am întins-o spre SUA, mai în siguranţă, în doi timpi şi trei mişcări.

Am mai vizitat Port Isabel (din greşeală, nimerii cu maşina… încercasem direcţiile), Insulele Padre, Portland, mers cu *ferryboat*-ul (gratuit) la Port Aransas...

Festivul “Bob Marley” pe 23-24 mai, de Ziua Veteranilor, în aer liber. Ritmuri de tobe africane. Un mulatru din Uganda, Michael Black, cu baston în mână, barbă alburită, păr dezlânat până la brâu, şi-un sacou ce-i mai ascunde burta ca o semisferă, umflată, întreţine o mulţime excitată de *fan*-i.

Ce e drept, îmi place şi mie...

28 mai 1998

Îmi fierbe sângele-n vine. Abia aştept să revin în Gallup: ce scrisori am primit? Salariul? O datorie şi m-achit. *Refund* de la taxe...

Câte noțiuni „Smarandache” sunt în Enciclopedia lui Eric? (A mai adăugat ori a mai tăiat?)...

Să termin odată (din ’93 le tot moşesc şi le-nvârt pe-o parte şi pe alta) – *poemele paradoxiste clasice*!...

Suntem arşi de soare şi plictisiți de mare...

Două zile am zăcut, într-o noapte credeam că mor! Dureri de stomac cum nu prea am avut eu, că puteam mânca (până acum) şi pietre.

Imagine de vacanță din Corpus Christi, Texas

La restaurant de lux (Ramada Hotel Bayfront) în Corpus Christi, Texas, cinat pe 22 mai, seara. Am simțit cum carnea avea un miros şi-un gust ciudat. Alterate? Dar m-am forțat să o consum (condimentele îi mai tăiau greața). Şi-acum când mă gândesc îmi vine să vomit. Şi-o face omul cu mâna lui!...

Parcă mă codesc să mai intru în restaurante…

Totuşi, intrăm pe un vapor-restaurant din port: “Landry’s Seafood House” (Casa lui Landry cu mâncare din mare) unde consumăm ciorbă de raci, salată, peşte-pisică şi înghețată cu prăjitură. M-am balonat şi-mi pare rău că mă-ngraş la loc...

Don’t mess with Texas! (Nu te încurca cu Texasul) – un semn pe autostradă. Drumul înapoi: iar obositor. Două zile

Kerrville. Benzină. Apă. Ciocolată (pentru energie). WC. Puțină odihnă. Muzica la casetă e moartă (se tot repetă, știi și ce urmează). La radio mai animată (variază)...

Intersecție de autostrăzi texane în apropiere de granița cu Mexicul

Everything is big in Texas! (În Texas, orice este mare!) Un banc spus de patronul Hotelului "Swan" (Lebăda): Un șofer de *truck* (camion) intră, pentru întâia oară, în Texas. Se duce la un restaurant și comandă un pahar mic de apă cu gheață. Ospătarul îi aduce unul mare! Comandă un cotlet de porc. Mic. Ospătarul îi aduce unul mare! "În Texas totul este mare.", gândește șoferul. Pe urmă, întreabă unde e closetul? Ospătarul îi explică: "O iei înainte, apoi la dreapta pe lângă piscină, și în față e closetul.". Șoferul o ia înainte, apoi la dreapta și-cade-n piscină. Speriat, începe să strige: "Nu trageți apa! Nu trageți apa!"...

În Mexic, pe jos

Seara, ajungem în El Paso. Înnoptăm la Motel 6...

Dimineața – în Mexic, Ciudad Juárez, intrăm pe jos, peste pod. Parchez maşina în SUA, mai în siguranță...

Rio Grande este, de fapt, semisecat. Vizităm magazine de artizanat: împletituri din sticlă, obiecte de lut (artă aztecă, strămoşii mexicanilor).

Fructe în piață: mango, papaya, smochine coapte (luăm, de curiozitate, din fiecare).

Tonomat într-o cârciumioară-bufet. Muzică peste tot. *Mariachi*. Cumpăr două casete în spaniolă, pe care le ascultăm în maşină la-ntoarcere spre Gallup: Laura León ("Ritmo ardiente" – Ritm arzător), "Sonora Tropicana"… cu femeile sexy pozate. Interpreta este o vedetă mexicană, cântăreață şi actriță, care a jucat în mai multe filme şi telenovele. Aici e mai vesel ca-n State, dar mai nesigur şi mult mai puțini bani.

Vedeta mexicană Laura Leon

Hispanicii dau năvală, peste 36.000.000 trăiesc în SUA, cea mai numeroasă comunitate, care-şi păstrează bine tradițiile şi limba)...

Viva Las Vegas!

21-24 decembrie 1998

Excursie. O duc pe nevastă-mea, Lilia, să vadă Las Vegas-ul...

Pentru ea, dacă nu-s blocuri înalte – cu excepția bulevardului central, numit "Las Vegas", zice că arată ca un sat şi n-o impresionează!...

Dealuri mai blânde pe drum. La Ash Fork (Furculița de Cenuşă!) pun benzină: 1,39 $/gallon (scump). Apropo: 1 gallon SUA = 3,785 l; a nu se confunda cu cel englez, 1 imperial gallon = 4,545 l...

Lilia e moleşită, o doare capu-n maşină. Mâncăm la Kingman (din *cooler*, sandwich-uri pregătite de Lilia acasă)...

Las Vegas = case şi copaci (de pe freeway-ul 93).

Înainte de călătorie, Lilia spală maşina...

Casetofonul ne-a umflat capul pe drum, 7-8 ore, cu muzică românească, rusească, spaniolă...

Pietre roşii şi albe pe munți. Oprim. Ce repede trec maşinile: vâu, vâuu, vâuuu… Un truck (camion mare de marfă) de-ăla te face zob!...

Barajul "Hoover", construit în 1931, spre intrarea în Nevada. Munții ăştia, când s-or rupe şi ți-or cădea în cap! Suntem în alt fus orar, *Pacific time*, aşa că îmi dau ceasul cu-o oră în urmă, pentru că am venit dinspre est...

Găsim la Hotel "Ambasador" cazare convenabilă (în jur de 22 $ / noapte, cu taxe cu tot)...

Cumpăr din librăriile "Bookstar" şi "Borders", de vreo 250 $, dicționare şi enciclopedii de medicină, drept, plante, copaci, ştiință, religii, limbi, lingvistică...

Mă-neacă fumul în cafenele şi baruri. Nu suport să stau...

La Biblioteca "James R. Dickinson" a Universității "Nevada" din Las Vegas mă uit după reviste matematice şi filosofice (unde mi-aş putea "descărca" ale mele creații!)

Un turn înalt, luminat de jos în sus, 350 m. În câteva secunde suntem sus. Oraşul se vede ca o bijuterie de lumini. Simți că stăpâneşti Universul… melodii în surdină. Maşinile jos ca nişte licurici. 6 $ biletul.

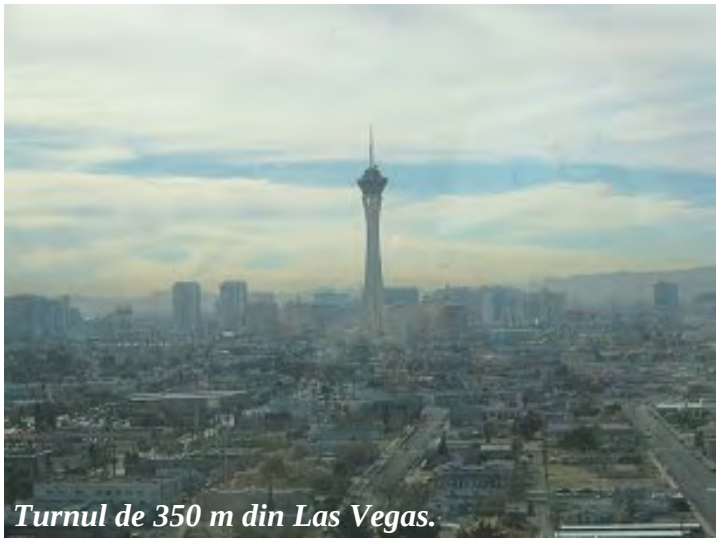

Turnul de 350 m din Las Vegas.

Show "Viva Las Vegas!", de la 4 la 5 după-masă. 11 $. Mese rotunde. Obligați să cumpărăm câte o băutură. Lumini prin sală. (Repede au trecut anii ăştia de când sunt la universitate… Mi-a venit, aşa, o poftă de putere…) Spectacol cu femei care ridică piciorul...

La-ntoarcere ne abatem pe la Craterul provocat de un meteorit căzut pe Pământ acum 49.500 ani (aproximativ). Are formă ovoidă de 1,2 km longitudinal, adâncimea de vreo 170 m. Se află în Arizona, după Flagstaff, la 6 mile de autostrada I40, oraşul apropiat se numeşte chiar Meteor City. La început s-a crezut că "gaura" e de origine vulcanică, apoi s-a

demonstrat că-i rezultată printr-un uriaş impact (Daniel Moreau Barringer, 1902). S-au găsit minerale neexistente pe planetă, precum *coesită* şi *stishovită*, dar care pot fi produse în laborator. Se estimează că un asteroid de asemenea mărime cade o dată la 50.000 de ani pe Pământ (probabil din cordonul de meteoriți din sistemul solar aflat între Marte şi Jupiter). Cică bolidul de circa 300.000 de tone ar fi izbit Pământul cu o viteză de 40.000 mile/oră, impactul său fiind echivalent cu explozia unei bombe de 20 de milioane de tone de trinitrotoluen!...

Vedere aeriană a Craterului meteoric Barringer, de lângă Meteor City, Arizona

Asteroizii au diametrul de la mai puțin de-un kilometru, până la 1.000 km. (Mă gândeam: cum ar fi să trăieşti pe-o asemenea planetuță, izolat?)

Astronauții de la "Apollo" s-au antrenat aici între 1964-1972 pentru aselenizare (pentru că şi luna are numeroase cratere meteorice).

La Universitatea din Texas, în Austin

26 mai 1999

Houston, din avion, e plat ca-n farfurie. Verde-nchis. Pădurici. Ape curgătoare. Băltoace. Petele albastru-deschis ale piscinelor...

Cu compania «Continental Airline» nu zburasem niciodată! Ăştia, cu avioanele lor, s-au şmecherit, cer bani pe *breakfast* (micul dejun), care până acum era gratuit. Ne dau mâncare doar *peanuts* (alune) şi-o limonadă (iar eu plecai de-acasă numai c-un ceai pe stomacul gol !)...

Vin în Austin (Texas), pentru întâia oară.

La „*Quinta Inn*": 70 $/noapte cu taxe! Plăteşte Universitatea.

15,25 $ *cab*-ul (taxiul) de la aeroport la hotel...

Încerc o escapadă la UTA (University of Texas Austin). Ce plouă! Pânză de apă. Iarba face valuri. Sunt blocat sub pervaza unei cabane lângă campus. Cât o s-aştept aici?...

7,95 $, plus taxe, pentru un *adult movie* (film pentru adulți) la televizor (video) comandat. Cinci scene de sex: "My secret life". Hotel dichisit, domn'e.

Le-nvață pe femei să nu fie *perfect wife* (soție perfectă), ci să-şi trişeze bărbații.

27 mai 1999.

Lucrăm pe un computer *MacIntosh* şi nu-mi place. Prea mic ecranul (mă chiorăsc… şi-aşa sunt eu chior!), lent.

Dr. Min Lu, în cărucior, ne explică. Are doi asistenți. University of Texas în Austin e mare. Tocmai am aplicat (am depus o cerere de angajare) şi pentru un post aici. Dar, ca de obicei, voi fi refuzat cu succes!...

Ce nume are şi administratorul ăsta de la curs: Tres Martinez (spaniol), pe româneşte: Trei Marinescu!

Turnul Universității "Texas" din Austin

28 mai 1999

Dacă ieri am mâncat *gyros* la un restaurant grecesc, azi, după cursuri, am intrat într-un restaurant vietnamez (aici nu

fusesem!) "Cöng Lú", împreună cu Gee (profesor din India la St. Missouri University – la chimie). Cer specialitatea casei: *Com Chien Hoang De* (orez amestecat cu de toate – îl mai şi fac *hot* cu o zeamă roşietică pusă într-o ceşcuţă). La greci, nişte hăia graşi, cubici, patronul îmi spunea c-a făcut comerţ la Constanţa (auzind că-s român). Vietnamezele: timide, mărunţele. Numerele la meniuri ne sunt inversate: C5 mie şi C8 lui Gee; mie-mi vine să râd, iar indianul îşi dă seama că el nu comandase raci...

Afară lume puhoi. Tineret. Fecioare cu pulpele goale pe trotuar. Cursă ciclistă pe stradă. Slalom. Ce lungi în picioare sunt biciclişţii. Gee e hindus. Îl întreb despre India. Mă-ntreabă despre România. Gee spune că el predă mai bine când în clasă are fete frumoase. La universitatea lui, 60% dintre studenţi sunt negri. Gee este şi el destul de bronzat (la culoare). Discutăm despre religie şi Iugoslavia. Zice Gee:

– Te rogi *numai* când vrei ceva!

Ne plimbăm noi în lung şi-n lat prin *downtown* (centrul oraşului). Intrăm şi bem o bere. După aia, mai luăm una. (Nu uităm amândoi să cumpărăm ce e mai ieftin – emigranţi!) Dar nu rezist la băutură…

La-ntoarcere nu mai găseam calea…

– Asta-i o biserică, glăsuieşte Gee.

– Păi văd şi eu, răspund. Dar unde-i hotelul? Că tot am plătit 70 $ ca să dormim!

Pe urmp-l întreb:

– Băi, dar n-ai luat chitanţe pentru bere!

– Hă, hă, râde Gee. Dar ţie îţi decontează universitatea şi berea?

– Ce, parcă ei ştiu?! fac eu pe niznaiul...

Ambiţii mari, dar puteri mici...

Mi se pare atât de primitiv să citesc prozele săteşti ale lui Galaction în aeroport, între avioane, într-o lume încărcată de electronică…

În munții din Colorado

05 – 06 iunie 1999

Excursie la Durango (în Colorado). I-am spus Liliei să ia o piatră în gură. Trecem prin rezervații.

2 – 3 case izolate, fără apă, chiar şi fără electricitate (dacă îi spui cuiva din România, nu te crede; nevăzătorii cred că aici e totul poleit cu aur!).

– Ia sama, face semn Lilişka.

Vârfuri muntoase, ici-colo, țâşnesc din pământ, în plin deşert (*in the midle of nowhere*). Straniu relief. Mergi, iar muzica de la radio îți urlă în cap – ca şofer de *truck* aş tâmpi.

★

Case şablon, roşii, cu acoperişuri plate, urâte, în Shiprock.

Highway 66. Oprim în târg (*pleamarket*), mâncăm *fry bread* (un fel de gogoaşă – pâine cum cocea ma'mare la Goroneşti) şi prăjituri *cu-fundu-n-sus* (aşa se numesc *Upside-Down*) cu ananas. Bune. Am luat vreo două.

Indienii sunt pământii la față. Ajungem în Farmington – orăşel modern, au şi post de televiziune (îl prindem din Gallup). Vegetație. Cochet. Aztec. Încep brazii. Galbenul deşertului este înlocuit cu verdele munților.

Râul La Plata (cu apă, nu sec). Sisteme de irigații pe roți. Prin Durango trece alt râu, Animas. La margine târg de vechituri.

În Durango e vreme urâtă. Când plouă şi e frig mă supără sinuzita, mă ustură nările. Ca să ne încălzim, intrăm într-o cofetărie şi bem ceai chinezesc (*sechung*). Mănânc cu socoteală (frică) să nu mă îngraş – obsesia mea. De când a

venit Lilia a luat 10 *pounds*. Nu mă pot abține văzând-o pe ea cum înfulecă.

Un film cu Kenny Rogers – *Entrapment* (*încăpcănire* – traduc eu glumind).

Magazine pe Main Street. O, te îmbolnăveşticând vezi asemenea preţuri! Vânzătorii, vrând să fie amabili intrând în vorbă cu tine, devin agasanți, iritanți. Carpete Navajo şi Zuni. Modele naive: Navajo cu desene mai rotunde; Zuni mai ascuțite, ci linii drepte.

La teatru. Diamond Circle Melodrama. 15 $ de persoană. Casierița îmi ia datele personale: nume, prenume, telefon, de unde sunt (îi arăt ID-ul cu poză) – mă mir.

Suntem aşezați la mese. Servim băuturi şi mâncăruri – contra cost, desigur. Actorii fac pe ospătarii în antracte. Eu zgâlțâi masa din greşeală, vărsând Pepsi-ul pe o doamnă din Texas aşezată în fața mea. De ruşine, nici nu-mi cer scuze.

O piesă veche, „*The Colben Bown*” de Dion Boucicault, adaptată de John T. Baker.

Ca la cabaret. Conducător muzical şi acompaniind la pian: David Holladay – excelent.

În anii 1860-1910 melodrama a dominat scena teatrală americană. Actualmente avem de-a face cu reprezentații electronice – nu e cazul spectacolului de față. Personajele poartă costume victoriene. Intrigă matrimonială. Actori slabi, prea teatrali, replici ca pe bandă.

Am înnoptat la Budget Inn (40 $ camera).

★

Există oraşe care au acelaşi nume: Las Vegas în statul New Mwxico şi celebrul Las Vegas cu cazinouri şi prostituate în statul Nevada; altă toponimie.

Rutland în Canada, în Florida, Illinois, Massachussets, North Dakota, Insula Rutland.

Parcul de Stat Rutland.

Capitala Artelor Plastice

13 iunie 1999

Ne-am făcut bagajele pentru Santa Fé, capitala statului New Mexico; mergem cu maşină japoneză.

Trecem prin Bernadillo. Frumuşel oraş, printre pomi. Cuba (ce nume!), altă aşezare. Afară e cald, te opăreşte.

Rezervații indiene: Sandia, Santa Ana, San Felipe. Numai nume spaniole. Hop, hop! Salturi cu maşina. Biserici peste tot, să le ’noade mintea, să-i țină ’n frâu, să le dea speranțe.

Santa Fé ascuns printre arbori. Prețuri de nu te poți atinge de nimic. Turişti. Un truck în urma noastră amenință ca un hipopotam. Ies din maşină să-mi dezmorțesc oasele. Sunt puhav, zice Lilia.

Santa Fé este un oraş artistic. Vizităm Capela Loretto (2 $) cu o scara spiralată fără susținere. Icoane colorate albastru şi roşu pe geamuri. Lilia mă fotografiază (pe mine, păgânul!) lângă un sfânt pictat.

Multe galerii de artă. Intrăm la Christine of Santa Fé. Prețuri de la câteva sute la opt mii de dolari un tablou. Nu face toată averea mea atâta! Imagini cu indieni, deşert (tipice). Mitsubishi-ul l-am parcat (cumva clandestin) la *Camelot World Travel*, un hotel mare.

În galerii n-ai voie să faci fotografii, nici să faci schițe (le furi... imaginile... pe retină).

Un castravete vopsit (curcubete), de Tom Haas. M-a impresionat, ca inedit, Beverly Carrick cu al ei „Asfințit de soare” (tablou, luminat de un bec mai intens sau mai slab, dădea impresia unui soare când luminos, când apunând). Splendid!

Intrăm într-o biserică romano-catolică înființată în 1598 (reconstruită) din *downtown*.

Tot oraşul vechi e o floare. Statui de fier înfățișând strămoşii indienilor. Te bucuri de viață (exclam precum Faust al lui Goethe) plimbându-te pe străzi!

Angélico Chávez, fost poet şi preot local: „*The love I love is one, but one, / The only Rose*”(1948). Nu se poate să nu citezi câteva versuri, ba chiar să scrii în Santa Fé.

Sub un coridor lung vânzătoare grase stau ca nişte cloşti pe scaune. Lucruri artizanale, frumoase foc. Îți fug ochii.

Mulți pictori, scriitori inscripționați pe plăcile unui trotuar. Eu n-am talent la pictură dar, câteodată m-apucă... Şi atunci ies „monştri” (vorba lui Kant).

Altă galerie: Charlene Cody. Realism cotidian. Tablouri parcă fotografiate. Peisaje de iarnă: Peter Holbrook (13.200 $ costă unul singur!). Bruce Cody – pictor. Obiectele par atât de reale încât îți vine să le iei din tablou – par atât de reale! Imagini de cameră: Robert Jackson, Rosannna Hepburn. M-aş arunca în zăpada de pe pânze!

Joc de culori la David Foley (în „*Creekside Progression*”, 6.000 $): mii de frunze în zeci de nuanțe.

Totul e exotic. Picturi pe lemn, sticlă, teracotă. pânză. Covoare. Ceramică.

Cea mai modernă galerie: *Art Affair International*. Artişti din Hawaii (japonezi, chinezi trăind acolo). Ne întâmpină cu un salut insular: *aloha*. Picturi pe mătase de Zenhua Zhang şi Xiaoxing Yu interpretând legende chineze.

Sculpturi din... piele, uimitoare – n-am mai văzut aşa ceva, unice în lume, de Chan Liu Miao (chinez) înfățișând pe Buddha în interpretarea artistului: 35.000 $.

Gâtul lung la femei, puritate, claritate, spiritul etern (Otsuka Hanayome, japonez). Minioane. Superbe zugrăviri orientale, imagini ca de basm.

Caroline Young (născută în Hong Kong) excelentă în detalii („Dansul dragonului de foc”, „Sunetul lunii” – interpretând legenda lunii de toamnă).

Multă publicitate în jurul lui Hisashi Otsuka. Un articol despre el în „*The Honolulu Advertiser*” din 3 martie 1988: „Otsuka creează viziuni de frumusețe şi mirese” de Ronn Ronk, critic de artă. Artiştii vin acum să se lanseze în America, nu la Paris *anymore*. În 1981 Otsuka a emigrat din Japonia în Insulele Hawaii, fiindcă în țara sa nu se putea debarasa de pictura tradițională. Acum o îmbină cu modernul, Otsuka a creat mişcarea Neo Deco: ieşirea femeii moderne din limitele trecutului, accentuând misticul feminin (meticulozitate, stilism).

Un alt artist, Gary Hostallero, care nefiind japonez picta samurai din feudalism. Prin piețe picturi deschid galerii particulare (*art show*). De pildă Guilloume – cu oamenii lui în alb (din America de Sud artistul, precum personajele sale).

S. Lowery Williams: pasteluri, acuarele, desene în creion. Experimentalistă. Mulți artişti plastici americani caută consacrarea în Santa Fé.

Gail Perazzini mi-a mărturisit că trăieşte din artă, iar soțul ei a părăsit învățământul dedicându-se picturii. Bravo! Ea pictează pe sticlă, pe piele, în culori puternice, curate. E o femeie deschisă cu ochi verzi care practică şi... yoga. „*Lucrez spontan, de la haos la ordine*.”, declară în programul micii expoziții.

Paulette de Maestre, responsabila de la *Art Affair International*, când m-am recomandat scriitor (din păcate amator – fiindcă nu pot trăi din scris), m-a luat cu binişorul, mi-a prezentat cartea de vizită plus pliante cu artiştii lor, articole din ziare, mi-a servit de ghid – neglijându-i pe ceilalți vizitatori. Ia uite ce onoare pe mine! Mă purta ca pe un om mare. I-am spus că eu o să scriu în româneşte în jurnalul intim, dar mai târziu voi publica.

– *Yes, yes*! înclina din cap încântată. Am aflat, totuşi, că era hispanică – şi numele rezona: de Maestre (vreun pseudonim?).

Îmi luam notițe la explicațiile ei, impresionând-o şi mai mult. Mi-a cerut adresa de e-mail ca să mă invite la deschiderea unor viitoare expoziții.

La un moment dat, afară, mă durea capul de atâta detaliu şi culoare. Am urcat la restaurantul *Ortega* şi-am băut, pe din două cu Lilia, o bere *Miller Light* – am uitat că luasem antibiotice la prânz!

– Ospătărițele astea au de lucru, umblă-n colo şi-ncoace ca zvârlugile – exclamă basarabeanca mea. Ea mă învinuieşte că eu n-o iubesc (şi că m-aş uita după altele), eu o învinuiesc că ea nu mă iubeşte.

★

În Albuquerque, într-un tipic restaurant mexican *El Sabor de Juarez*, mâncăm *Chicharrones* (fasole cu jumări de porc, picante).

★

Muzica te pătrunde, te apasă, te simți un nimeni şi te laşi repede pradă transcendentului.

În biserica romano-catolică *Santa Fé Institute of Spirituality* apare revista „*People of God*”. Credincioşii cântă *aleluia* şi se ridică în picioare.

La un pas de moarte

02 iulie 1999

N-am putut să dorm – m-am trezit de la patru. Cu maşina la feciori. Muzică veselă, în zori, la radio străpunge

întunericul. Şi-mi vine-n gând: „*Ca la patru dimineaţă / Când se duc oltenii-n piaţă*”!

Notez pe bordul maşinii – fără să văd. Armonii de estradă. Şi-am pornit la şosea întinsă, până-n Tucson (470 de mile) – m-apucă disperarea.

La Mayor, 63 de mile de Phoenix, mi s-a rupt căruţa-n drum! O bujie a sărit, iar Mitsubishi-ul meu huruia ca un tractor! Mi-a fost teamă să nu se strice şi cilindrul. Timpi morţi cu căruţa stricată... Aştept să mi-o repare o companie, pe urmă alta... Că n-au *hela coil* (motorul scuipa bujia afară ori de câte ori o fixam) şi-o ia de la Prescott... Până la urmă am plecat de capul meu, la risc s-ajung măcar la Nicoară. De ce-a fost să se întâmple? Am întârziat, era chiar să pierd întâlnirile.

Pe drum mă opreşte un tip şi mă ancorează cu cablul de la baterie. 1-2 metri între maşini – să mor de spaimă. Şi mâna nebunul cu 70 mph

Mă trecuseră toate apele. Gâtul înţepenit. Încordat... zic „uite-acum dau peste el”... El îmi arată pe fereastră OK-ul din mâna stângă, în vreme ce eu, speriat, dădeam din palmă prin geam *slow down*. 35 de mile de teroare. Cumpăna mea de la 44 de ani?

Ţineam numai piciorul pe frână, ieşea fum pe geam din roţi, pe lateral, în faţă şi mirosea a cauciuc ars. În Phoenix, pe la Dear Valley Road, traficul încetinise, iar noi cu viteză. Accidentul mi se părea iminent – şi-am apăsat pe frâne la maximum de-am evitat. Pe urmă, când s-o luăm la dreapta pe Thundebird Road, m-am dezechilibrat şi-am intrat (legaţi!) el pe banda întâi, eu pe-a doua – cu nişte scrâşnituri pe asfalt ca-n filme. Noroc că maşinile din spate au stopat la timp.

În Phoenix 39°C – uitasem celebrele călduri de demult!

Pe urmă Nicoară m-a rezolvat: la bibliotecă în Tempe, a cumpărat alt printer / scanner / fax / color copier ultimul răcnet – *Hewlett Packard OfficeJet R 80* cu multe dichiseli.

Până la urmă un mexican (i-am dat 10 $) mi-a pus o bujie mai groasă care a rezistat o parte de drum, Tucson şi-napoi la Flagstaff.

Când mă-ntorc de la copii sunt cu ochii înlăcrimaţi:

– Şi cum e fără tată, v-aţi obişnuit?

Mihai şi Silviu se uită unul la altul semi-zâmbind.

Mi-au arătat trofeele de şah. Mihai luase locul întâi la categoria lui. Acum conduce maşina. Silviu s-a maturizat dar tot slab a rămas.

– Nu mai stai şi mâine? mă iscodesc băieţii.

Le-am cumpărat o minge de fotbal şi o comandă pentru Nintendo (să joace trei deodată – cu vreun prieten de-al lor).

Mihai şi-a făcut home-page, a învăţat la Pima College (East Campus, unde predasem eu) şi-a pus acolo fotbalişti români: portarul Stelea, pe Hagi celebrul atacant.

... Gaze în cabină. Bujia îmi găureşte capota ca un glonţ. Şi maşina iar merge şchiopătând. Am picotit o ţâră pe marginea şoselei – mi se-nchideau ochii... O noapte întreagă să conduci tranca-tranca (nu puteam lua viteză).

La Grădina Zoologică din Albuquerque

05 septembrie 1999

Spre Albuquerque. La volan Lilia: şi-a luat carnet de conducere.

Între 55-65 m.p.h. viteză este consumul minim de benzină pentru Mitsubishi-ul meu. Dar eu când forţez, 75-80 chiar 90 m.p.h. consumă dublu.

În spate un *truck* negru ca un balaur.

– Dacă mergi mai încet, îndrugă Lilia, mai departe ajungi. Proverb rusesc.

Dogoare. Îţi ies căldurile pe ochi. Vizităm grădina zoologică Rio Grande.

Păsări flamingo chiar la intrare: gât lung de tot şi picioare ca nişte bețe, roşii, miros sărat de peşte. Stau cu o labă ridicată. În lac puzderie de peşti graşi, roşii, albi, prietenoşi – vin la mal să le dai mâncare şi fac o gură rotundă... Aşa-s de mulți că rațele n-au unde să înoate!

Foca neagră are un bot cu mustăți ca o mâță.

Elefanți, rinoceri puturoşi dormind ca porcii, zimbri – animale greoaie, imobile cărora nu le prea văd nici un viitor...

Vanishing / Going... going... gone!

(despre speciile pe cale de dispariție)

[Multe cuşti goale.]

Creaturi chircite rezistă la habitatul din deşert: pipernicite, firave.

În rezervația de indieni Navajo

16 octombrie 1999

Cu Sofia şi Roger, indieni Navajo, plus o soră de-a Sofiei, iar în spate *truck*-ul plin de copii zburdalnici; urcăm pe munte lângă *Window Rock*, capitala rezervației de indieni Navajo, să culegem de pe jos alune mici (*pinyons*) scuturate din conifere (*Pinus edulis*) ca de veveriță. Roger e pădurar şi cunoaşte locurile. Copii se zbenguie prin iarbă.

Limba Navajo este asemănătoare cu cea Apache, însă diferită de Zuni ori Pima (alte triburi de indieni din zonă) a fost uzitată de americani în cel de-al doilea Război Mondial pentru transmiterea informațiilor secrete şi pe care nemții se pare că n-au decodificat-o. Foloseau încifrări precum „peşte” = submarin, „bird” = avion – fiindcă erau noțiuni tehnice care nu existau în limba lor.

Limba Navajo încă este vorbită, dar este pe cale de a se stinge fiind foarte influențată în decursul timpului de limba

spaniolă („unt” se zice *mantequilla*), apoi de engleză. Când îi aud la radio, intercalează cu denumiri anglofone.

La şcolile din rezervaţie, sponsorizate parţial de trib, parţial de guvernul federal, se învaţă în limba engleză dar sunt şi ore în Navajo. Albii caută să-i asimileze mai repede.

Un conducător legendar Navajo, Manuellito, a reuşit semnarea unui tratat la Washington D.C. în care să li se recunoască legile ei (ca stat în stat). Analog, Geronimo pentru tribul Apache (indienii care apar prin filme).

În prezent, zonele din jurul Gallup-ului sunt considerate cele mai sărace din statul New Mexico, culminând cu porţiunea Zuni. Majoritatea indienilor actuali sunt oameni cimsecade, tăcuţi, retraşi, negricioşi, îmbrăcaţi foarte modest.

Am mai vizitat Stânca Neagră (îmi aminteam de Bolintineanu cu a sa poezie despre Ştefan cel Mare), Fort Defiance şi podul natural de piatră (o stâncă întinsă – cum naiba? – peste o mică prăpastie, unind capetele).

Mă durea capul, parcă dintotdeauna, pe drumul acela şerpuit şi-n pante, desfundat de munte.

– Sunt şi urşi, afirma Roger.

– Dacă vreun urs îmi fură nevasta? mă gândesc, cum a făcut un urangutan cu o turistă pierdută de grup.

Revelion 2000 la românii din Los Angeles

29 decembrie 1999

Am citit astă-noapte o carte de teorie cuantică (*The strange story of the quantum*, de Banesh Hoffmann) ca pe un roman. Cu atâta pasiune! Şi a fost publicată în... 1959! Mă atrage fizica cuantică şi simt că aş scrie o Teorie a anti-relativităţii (dar la miezul nopţii plec în California invitat de Petra Vlah să petrecem Revelionul la Los Angeles).

★

O noapte întreagă pe autostrăzi: I 40 Vest, I 15 Sud, I 10 Vest (Santa Monica), ieşire La Breia dreapta, 3rd Street dreapta, Sycamore dreapta.

Când Lilia, când eu – conduceam cu rândul. De două ori prin *rest area*, încercând să dormim, lângă Kingman sau înainte de San Bernardino... Nu mi-ar plăcea să fiu *truck*-ist.

★

Suntem cazaţi la d-na Mary (pe Van Ness, lângă Hollywood Blvd., cel cu stelele cu numele actorilor încastrate în pavaj), româncă din Bucureşti.

31 decembrie 1999

La ocean cu Lilia. Am coborât pe Sunset, vreo 20 de mile, trecând prin marile cartiere. În Beverly Hills case-castele ale milionarilor, ascunse după garduri verzi, înalte, cordoane de pomi ori movile de pământ.

E greu de parcat în oraşele mari [când scriu aceste rânduri e ora $18^{\underline{31}}$ şi mă gândesc că românii au trecut deja în anul 2000, iar eu nu! Zece ore diferenţă de Los Angeles, deci e ora $04^{\underline{31}}$ dimineaţa, 1 ianuarie acolo. Eu m-am sustras din acel timp.]

Cinăm într-un local mexican. Luăm *taco*. *Una con pescado y otro con cameron*. Tipa zâmbeşte la accentul meu.

Maşini pe acoperiş (de fapt în/pe parcări supraetajate).

★

Atâta poliţie afară în ajun de An Nou. Se aud sirenele. Grupuri de religioşi au ameninţat cu sfârşitul lumii şi autorităţile se aşteaptă la atacuri. La radio spuneau că se aşteaptă şi la terorişti anti-americani... cu bombe, crime...

Eu cred că va fi o noapte obişnuită. Anul 2000 e o convenţie între oameni. Creştinism. Nimic altceva. Nostradamus a prezis „catastrofa" Aceste „preziceri" sunt ambigue, prea generale, vagi şi pot fi interpretate şi reinterpretate oricum. Orice mică asemănare cu vreun fenomen ori personaj... gata, ia uite, s-a împlinit previziunea! Iar prezicerile au trăsături care se potrivesc cu multe calapoade, foarte comune.

01 ianuarie 2000

Intraserăm în Anul 2000. Şi lumea e la fel.

★

În Los Angeles înfloresc florile acum iarna, iar în Flagstaff omăt, tăvăluge curățind drumurile şi munții pudrați...

02 ianuarie 2000

La Biserica Sf. Ioan Botezătorul din Los Angeles (pe Crescent Road). Slujba de duminică, în limba română. Părinte: Remus Bibarti. Vreo 60 de credincioşi. Încăpere modestă. Aprind o lumânare (1 $) pentru mutarea în Colorado (aerul e prea uscat la Gallup, se pare că sunt şi radiații). Camera e doar închiriată (fiindcă după noi urmau chinezii). De vreo doi ani n-am mai pus piciorul în biserică – m-am ateizat (neavând nimic ortodox în McKinley County).

Cenaclul *Micron*, al Petrei Vlah (pseudonim poetic) se ține tot în biserică, încăperea alăturată. Vreo 17 inşi, neiniția în poezia postmodernă.

Paul Zarnea, profesor de limba franceză la Colegiul St. Mountain din oraş, inginera Alexandra Drăgan (citeşte un „Pluguşor" umoristic) şi d-na Cornelia, soția fostului poet Ştefan Munteanu (1926-1990) decedat în exil. Primesc, cu

dedicație din partea văduvei autorului, volumul „Poeții beau din apa cerului”, 1995, îngrijit de George Vulturescu şi prefațat de George Negoițescu.

Altercații permanente între mine şi Petra. Ea a terminat filologia, secția italiană, în Bucureşti.

Ion Pillat a scris poeme într-un vers, Matsuo Basho în trei versuri, iar Florentin Smarandache în două versuri.

Prezint eseul despre *distihuri paradoxiste*. Petra mă repede să nu citesc prea mult, deşi vorbesc liber şi am venit de la 700 de mile. În schimb se-ntinde ea, cât dorește, citind nişte poezii despre ochi, pe care simt că publicul nu le înțelege.

Mă contrazice ca distihurile paradoxiste ar fi *petrarchisme*, deşi acestea se referă la versuri de dragoste idealizată (de la Petrarca, 1304-0174, poet italian, îndrăgostit de Laura).

Totuşi, o doamnă, soprană, a întrerupt-o când citea:

– Să citească domnul!

A roşit Petra. Lucrurile mele erau mai interesante, cu priză la ascultători (strânşi în jurul a două mese lunguiețe).

De la *market*-ul Jon’s, administrat/înființat de armeni (ăştia le au cu comerțul precum evreii), ne-am aprovizionat cu brânză românească, măsline în ulei, halva cu ciocolată, grecika.

Londra într-o zi!

18 mai 2000

După cum mă sfătuise Sabin Tăbîrcă prin e-mail, din avion parcă se bucură ochii de verdeață. Garduri naturale. Umed.

Oameni îmbrăcați normal, slabi (nu umflați ca-n America).

Cu *expresul* din aeroport (Gatwick) în Londra (vreo 30 de minute). Case vechi, din cărămidă, mari, cu etaje. Altele din piatră masivă.

Catedrala Westminster

Victoria Station. £ 19,50 dus-întors. Un tip pe trotuar, într-un sac de dormit, întins pe jos. E încă dis-de-dimineață. Lumea grăbită la lucru.

Catedrala Westminster. Liniște înăuntru. Imensă.

Un anunț: „*danger man working overhead*”.

Telefonatul în oraş: £ 0,10. În Dallas schimbasem 100 $ la cursul 1 £ = 1,6 $. Alți 20 $ schimbați în Londra.

Polițai cu castroane (căşti) pe cap ca pompierii. Tineri raşi pe ambele părți ale căpățânii, dar cu creastă pe mijloc – ca cocoşii!

Maşini borcănate, urâte, autobuze cu etaj. Într-o vitrină îmi atrage atenția o carte, gen paradoxism în religie: „*Living with Contradiction / An Introduction to Benedictine Spirituality*”, de Esther de Woal, 1997.

Londra: oraş vechi, glorii apuse. Cultul familiei regale (Prințul William, Prințesa Diana, Prințul Charles, chipul Reginei Elisabeta a II-a pe toate bancnotele) pe la toate chioşcurile. Mai practică şi alții!

Westminster Abbey. Fotografiile şi filmările nu sunt permise. (De ce?) 5 £ intrarea.

Catedrala Westminster Abbey

Aici se încoronau regii Angliei (38 monarhi, începând cu King Edward).

Rece, umed, parcă mucegai. Inscripții în latină. Statui, basoreliefuri. Tomba lui Joule, cel cu legea conservării.

Anglia îmbătrânită rău, față de noua şi extraordinar de prosperă actuală America. Şi Franța îmi dăduse, în ’92, aceeaşi senzație de oboseală.

Economia britanică, alături de cele ale Franței şi chiar a Germaniei, este în scădere – îmi spunea un om de afaceri american, aşezat pe scaunul vecin în avion.

Capele cu memoriale pentru regi [Edward I (1239-1307), Henric al Treilea (1207-1272), Henric al Cincilea (1387-1422), plus scaunul de încoronare]; regine [Elisabeta I (1533-1603), Maria I (1516-1558), Maria – Regina Scoților (1542-1587)], ori pentru personalități artistice [Geoffrey Choucer (1343-1400), William Shakespeare (1564-1616), George Frederick Handel (1685-1759)].

La *Buckingham Palace* lume multă la porți. Cică la 11^{30} Preşedintele Mbeki al Africii de Sud, succesorul lui Nelson

Mandela, vine într-o vizită neoficială la Regină. Trece corpul de gardă în pas de defilare. Aud vorbe în franceză, italiană pe la ureche.

Palatul Buckingham

Turul Londrei, 2 ore, 15 £. La „cucurigu” mă urc într-un bus desfăcut (neacoperit). Burniță – păi se putea?! Se circulă pe stânga, volanul pe dreapta: de-a ’ndoaselea față de restul globului.

Nu clădiri înalte ca în SUA, fosta lor colonie, ci până la 4-5 etaje. Pietroase, greoaie. *Belgrade Street*, *Garden’s Square*, *Chelsea Square*, *High Park* şi-ntr-un capăt *Speaker’s Corner* (orice nemulțumit poate ține acolo o cuvântare – în special, râde ghidul, înainte de a se duce la spitalul de boli nervoase), *Royal Academy of Arts*, *Picadilly Circus*, *headquarter* cu Tony Blair – a cărui nevastă, citesc în ziarul „*Evening Standard*”, îi naşte a patra oară, *M16* = serviciul secret britanic mutat în clădire nouă.

Puținul soare, care mai „zâmbeşte printre nori”, înviorează nițel atmosfera.

Scump oraş. Senzația de umezeală îmi intră-n oase. Nu mi-ar plăcea să trăiesc în Anglia din cauza vremii păcătoase.

Într-o cofetărie întreb de *rest room* (WC) ca americanii, însă englezii spun *toilet*.

Multe cuvinte se întrebuințează diferit în engleza de pe cele două continente.

Plimbare cu vaporaşul pe Tamisa, ½ oră. Altă privelişte. Mă simt fericit. Rog o pereche să-mi facă o fotografie cu aparatul meu.

London Bridge

Vreau să colind meridianele. Mi-am planificat pentru viitorul apropiat: Japonia, China, India, Australia şi statul Alaska. Exotice.

M-am bucurat pentru Gică Popescu şi Gheorghe Hagi de la Galatasaray, care au câştigat Cupa UEFA contra celor de la Arsenal (finală disputată în Danemarca, unde huliganii englezi iar s-au dat în petec – au fost violenți). „*Evening Standard*” scrie elogios despre amândoi.

Invitat de onoare în Timişoara

Iulie 2000

Am rămas, ca de obicei, cu jurnalul în urmă...

Pe 5 iulie 2000 am fost la Timişoara, cazat gratuit, ca invitat de onoare, la Universitatea "Tibiscus". În ziua următoare, interviuri cu: Ildico Achimescu – pentru "Prima oră"; cu Sorin Precup – pentru "Renaşterea bănăţeană"; cu Robert Şerban – pentru "Focus"; cu Adrian Marcu – pentru TV "Analog".

L-am întâlnit întâmplător pe Cornel Ungureanu, interesat în montarea piesei mele "Patria de animale", în regia lui D. V. Bihoi la Teatrul Naţional. C. U. este proaspătul director al "Naţionalului" timişorean...

Am cunoscut alţi poeţi: Mircea Bârsilă (apreciat de cabotinul Alex. Ştef`nescu), Iacob Roman (inspector în Caraş-Severin), Monica Ileş, Grăţiela Popescu (olteancă din Corabia), Ion Chichere (Cenaclul "Semenicul" din Reşiţa)...

La Biblioteca Judeţeană Timiş – lansare a cărţilor Editurii "Augusta" (director – Augusta Anca – "Doamna de Fier a Banatului", după cum a fost supranumită de către poetul făgeţean Ioan Gh. Oltean; secretarul editurii – Adrian Dinu Rachieru)...

Cu Diogene V. Bihoi la un pahar de "Fanta" şi "Coca-Cola". Schimbăm cărţi. (Mai târziu, la telefon, avea să-mi spună că volumul meu "Cântece de mahala" l-a... terminat!). Referitor la teatru: "Ce nu se-aude, nu se fluieră!" (piesele sau scenele nejucate). Sunt puţini care scriu azi dramaturgie: Adrian Zografi, Horia Gârbea, Savian Săvescu. Cătălina Buzoianu este la Teatrul "Bulandra"...

Colonelul de securitate Şerban, din Craiova, îl iscodea pe Nica despre mine (prin '88, înaintea fugii-mi)...

O desagă de cărţi

Muzică populară românească amestecată cu “rap”, tot românească, pe... “Radu mamii, Radule!”...

Teancuri de cărţi primite şi date în vara asta. Schimburi, dedicaţii: George Achim (“Halouri”), Francisc Marton (“Cuvânt de dor, dor de cuvânt”), Graţiela Popescu (“D-ra Popescu. Amoruri facile”), Adrian D. Rachieru (“Elitism şi postmodernism”, “Bătălia pentru Basarabia”), Ion Miloş (“Sufletul şi nordul”, “O altă lume am visat / Antologie”), Florin Ursulescu (“Sfârşit de vară”, roman), Ioan Baba (“Lexiconul artiştilor plastici români contemporani din Iugoslavia”), Victor Păun (“Dor de Eminescu”), Florian Copcea (“Poeme”, “Ultimul Abel”), Sorian Florian Copcea (“Cristale de clepsidră”), Pavel Gătăianţu (“Nopţile din Cairo”), Ana-Niculina Ursulescu (“Soare, bună dimineaţa!”), Marian Barbu (“Ipostaze şi metastaze ale discursului oficial”), Ion Vulpe (“Viitorul testament”), Constanţa Dincă (“Versuri”), Vasile Barbu (“Catapetesme regăsite în sângerarea cuvintelor”), Diogene V. Bihoi (“Ei păşesc spre ţelul propus”, teatru), Almanahul “Apă vie” (1998, 1999, 2000)...

În Iugoslavia cu paşaport românesc!

Între 7 şi 9 iulie 2000 am fost în Iugoslavia cu microbuzul Universităţii “Tibiscus”. Am primit Premiul “Podul lui Traian” şi Premiul revistei “Lumina”...

Am trecut graniţa cu paşaportul românesc (nici o vorbă despre cel american!). Pe şoferul nostru, grăsuţ îl cheamă Costică (“Toţi şoferii sunt Costică!”, e-o zicere)...

Nu l-am întâlnit pe Simion Lăzăreanu (traducător şi eseist)...

Puia Constantin, doctorul stomatolog la care stau, are studii în România. În sârbeşte se scrie Puja Konstantin. Sora

lui, Marina, cu doctoratul la Bucureşti, sub conducerea lui Alexandru Piru, este lector de limba şi literatura română la Universitatea din Novi Sad...

Catinca Agache (de la Biblioteca "Gheorghe Asachi" din Iaşi), Liliana Manea (de la Radio Iaşi), Ioan Gheorghe Oltean (poet din Făget), A. D. Rachieru, Augusta Anca, eu şi un student de la "Tibiscus" călătorim cu microbuzul. Mă aşteptam să văd numai ruine după război. Dar nu...

Am trecut graniţa pe la Stamora-Moravița/Vițân. La Vârşeț există un liceu românesc şi o facultate de învățători în limba română. Tot aici a fost bombardat de NATO podul de cale ferată. În loc de "Dobâr dan!" (Bună ziua!), sârbii se salutau cu... "Bombar dan!"!...

Ralovăț. Pancevo, unde au fost bombardate Rafinăria, Combinatul Chimic şi Fabrica de Avioane. Ce "smart bombs" (bombe inteligente)! Găureau acoperişul şi nu explodau decât înăuntru, ca să distrugă aparatura. Iar pe dinafară, clădirea era intactă...

Uzdin – sat românesc

Înfiinţat în anul 1775, pe vremea Imperiului Habsburgic, Uzdin este un sat românesc întins în pustă: drumuri largi, case mari de piatră stil nemţesc, garduri de cărămidă şi ciment, oameni gospodari. Are vreo trei mii de suflete, dar satul se răreşte, fiecare a treia casă este părăsită (emigraţii la oraşe ori în străinătate)...

Muzică românească şi sârbească la cafe-bar-uri, cu ospătărițe din România (Bacău, Hunedoara, Timiş) căsătorite sau aciuite în această oază românească.

Marca germană merge în Banat, mai frecventă decât dolarul..

Vasile Barbu – baronu (sau "Decebal", după barba lui) este organizatorul...

Vizităm Muzeul Satului...

Slavco Almăjan primeşte Marele Premiu, aniversând 60 de ani. Cunosc personal pe Ion Miloş din Suedia (ajuns la 70 de ani), Ioan Baba, Pavel Gătăianțu, Constantin Grosu (caricaturist), Vasa Barbu, Lucian Marina, Florian Copşa (Drobeta-Turnu Severin), Ion Țăran, Ana Niculina Ursulescu, Teodor Rămnianțu (profesor de limba română în Uzdin), Anicica Barbu (soția baronului)...

Reprezentant din partea Ministerului Culturii din România este Ion Vulpe. Un incident între el şi Slvco Almăjan, la picnic: Vulpe este acuzat c-a venit în chiloți!...

Ioan Baba, redactor-şef al revistei de literatură, artă şi cultură "Lumina" din Novi Sad, va termina de tradus în sârbeşte distihurile paradoxiste – pe care puțini români le înțeleg/acceptă. Totuşi, 40 de poeți de pe glob m-au urmat în Antologia a treia...

Sunt pus să mă pronunț despre poezia lui Slavco Almăjan: estetică, fină, delicată, modernă. Le-am amintit că am făcut "cunoştință" cu ea în "Lumina", revistă care circulă şi prin America. Mai amintesc despre capitolul dedicat poeților din Banatul sârbesc de către Ion Rotaru în istoria sa literară (vol. V). Am citit poeme populare din volumele mele "Cântece de mahala" şi "Vreme de şagă" în fața statuii lui Eminescu...

Poduri şi blocuri ruinate în Novi Sad

La Novi Sad (Grădina nouă, în sârbă) am văzut un pod bombardat, nerefăcut, iar nu prea departe, altul, de pontoane, legând Serbia de Vojvodina. Dunărea este blocată navigației, țările riverane pierzând milioane de dolari. La solicitarea europenilor pentru deblocare, americanii au răspuns cinic: "Noi am cheltuit ca să le dărâmăm, voi cheltuiți ca să le reconstruiți!"...

Intenția ar fi fost ruperea Vojvodinei de Iugoslavia şi alipirea ei la Ungaria, plus separarea Muntenegrului...

Un bloc bombardat rămăsese cu jumătatea de sus, patru-cinci etaje, scheletică (toți pereții distruşi), iar jumătatea de jos întreagă şi locuibilă...

În Novi Sad funcționează un post de radio în limba română, plus TV, şi tot aici s-a format o bibliotecă românească prin donații aduse de la Iaşi de către Catinca Agache...

Ne-am întors în Timişoara prin Jimbolia, unde s-a retras poetul Petre Stoica, originar din zonă. I-a dat primăria o casă (Dinu Săraru s-a restras la Slătioara. El şi Păunescu şi-au făcut statui – “Dacă nu ne facem noi, cine-o să ne facă?!”).

Călătorie sprâncenată!

30 iulie 2001

12-13 ore pe drum cu maşina personală până la San Diego.

31 iulie 2001

Frig. Bate vântul. Înnourat. Facem plajă îmbrăcați. Sau la umbră. Apă înspumată. Valuri.

01 august 2001

Răciți şi cu insolație. Scalpul, ras, mă strânge de parcă ar fi în chingi. Mi se cojeşte pielea pe cap şi pe frunte.

Lilia se prăjeşte între sâni. Îi este pielea pe ea ca prinsă în scânduri. Nopțile nu putem dormi.

★

Cafe *Uno*. Mâncăm pizza pe scaune înalte. Salată. Beau o bere.

M-am bronzat tare pe picioare. Lilia zice că m-am făcut țigan țigănos! [Probabil că există şi țigani nețigănoşi!]

La fel cum Lilia spune *putoare lenoasă*, poate că există şi *putoare vrednică*.

★

De la Motel 6, care costă 70 $ pe zi în cursul săptămânii şi peste 80 $ în weekend (care înseamnă vineri şi sâmbătă, duminică seara nu era considerat weekend) am fugit la *Motel Trade Winds*, cu prețuri între 44,20 $ şi 55,50 $.

La *China Inn*, în San Diego. Restaurant ieftin. Delicat. Discret. Mâncăm raci preparați în stil Yu-Hsiang (cu orez, ciuperci, sos picant). În plăcintele cu răvaş chinezii îți spun norocul. Ce nimeresc eu? *Your uniqueness is more than an outward appearance*.

În horoscopul chinezesc cică sunt cal! HORSE: 1942, 1954, 1966, 1978, 1990, 2002. Popular şi atractiv sexului opus. Deseori ostentativ şi nerăbdător. Nevoie acută de oameni în jur. Să mă căsătoresc cu un Tigru sau cu un Câine, dar niciodată cu un Şoarece. Lilia e... Câine! (născută în 1970) Zice că ne potrivim.

★

Sunt umflat la față, pielea frunții întinsă (fără nici un rid!) ca după o operație estetică (*face lift*). Nici n-o simt, ca anesteziat (de Domnul Soare Californian!) sau ca înțepat de-o viespe – la Zătreni, când mergeam cu Puiu, Leana şi Fănică prin pădure cu vacile! Eu n-aveam grijă de vaci dar mergeam desculț şi mă-nțepau toți mărăcinii şi ghimpii posibili.

★

Toată noaptea huruie maşinile pe străzi. Seara ies pe platforma din fața motelului şi citesc „*The Whole Shebang*”, de Timothy Ferris, despre univers. Tot mă bate gândul să scriu o carte *nonconformistă* de fizică. Să-i contrazic pe mulți – şi să le dovedesc.

04 august 2001

Western Towing mi-a tras maşina, pentru că o parcasem la un magazin şi plecasem la plajă. Când ne-am întors... am încremenit – stupoare – (pedeapsă, amendă pentru parcare în loc nepermis) – 160,50 $ m-a costat recuperarea maşinii, plus 20 $ cab-ul (taxiul) până acolo! Mai scump de vreo două ori

decât benzina dus-întors, din New Mexico până în California! Lovitură usturătoare. Eram nervos şi tare abătut...

Înaintea mea o pereche din Arizona, la ghişeu... Femeia, însărcinată, exclama cu amărăciune:

– Şi tocmai ne întorceam acasă. Nici o oră n-am lăsat maşina.

Apoi:

– Ne rămăseseră ceva bani şi ne bucuram că o să-i punem în *savings*...

★

Internetul este o lume paralelă. Întotdeauna învingătorii îi judecă de crime de război pe cei învinşi. E ridicol! Parcă nu amândouă părțile au ucis!

★

Poisoning sun la ocean. M-am ars pe față, pe cap, mă strângea pielea, arătam ca un teren mlăştinos uscat. Nu mi-ar mai plăcea să locuiesc lângă mare, ocean – deşi asta visasem de când eram copil (datorită Oltețului drag).

Dar anii au trecut... Oltețul e acum murdar, mic şi urât. Colegii mei de joacă au dispărut, s-au maturizat, alții chiar au murit... (Boceanu, săracu'!)

★

La întoarcere am avut o călătorie sprâncenată! Trecusem de Yuma, pusesem benzină, luasem ceva de-mbucat... prin deşertul Arizonei... soare, năduşeală, pâlcuri de ierburi pârlite printre nisipuri... şi acul de la motor se ridică la roşu... degeaba pun apă şi *antifreeze* la radiator...

Ne ia un băiat cu maşina, gratis, până la Jila. Apoi trag maşina, cu o companie de *tow*-ing. Mecanicul spune că nu mai ține decât vreo 20-30 mile. Şi o abandonez, nenicule, cu haine,

cu farfurii şi cuțite, hârtie igienică. Luăm ce putem în două genți, eu şi Lilia, şi ne întoarcem cu bus-ul o noapte şi o zi.

Jila – Phoenix. Aici cozi berechet. Phoenix – Flagstaff (dormim pe bănci în stație, cucăim mai mult). Abia a doua zi în Gallup luăm taxi-ul de la autogară... Nu ştiam că există taxi în Gallup!

★

Patru zile fără maşină – iar mă simțeam handicapat, mic pierdut... M-am rugat de Samir să mă ducă până la bancă, dar s-a prefăcut şi a venit la mine la cinci după-amiază, când se-nchisese, parcă-n bătaie de joc. Unii se prefac că te ajută. Benito m-a dus, dar m-a lăsat acolo şi m-am întors pe jos cu 400 $ (pentru a cumpăra altă maşină). *A new old car*!

La Danny's Auto, un *dealer* de arabi, am găsit un Buick Skylark, 1997, 6 cilindri, air-bag, AT, alb ca o lebădă, geamuri automate. Jessy s-a uitat puțin la ea şi a zis că în Blue Book ar costa 6.700 $, deci am luat-o bine. I-a mai schimbat bujiile, o curea de transmisie şi i-a curățat radiatorul.

★

Mi-a ieşit pe nas şi pe urechi excursia californiană şi nu mai îndrăznesc să merg la drum lung cu maşina mea.

Proprietarul unei peşteri

15 februarie 2002

Am vizitat Peştera de Gheață şi Vulcanul Bandera în New Mexico. Există o familie care stăpâneşte de o sută de ani acest munte şi l-a amenajat turistic – 8 $ intrarea. Gheața rămâne permanent de-a lungul anului şi are 7 metri grosime, ne spune ghidul, şi o vechime de 3.000 de ani. Ne-am întors prin

Ramah, trecând prin rezervația Zuni – zonă muntoasă şi case trailer-e izolate printre brazi (un fel de sate indiene).

– Uite ce chestie, îmi ziceam pe drum, la volan, să fii proprietarul unei peşteri sau al unui vulcan !

[De la o vreme nu mai am încredere în maşină – sunt obsedat că iar o să mă lase-n pană...]

★

Mai beau câte-un vin să uit de scârbă...

Cetatea eternă

08 ianuarie 2003

Iată-mă şi-n Italia, la Roma. Ne-aşteaptă în aeroportul DaVinci Nia Tamara şi Olesea, venite cu un tren de noapte de la Milano – unde s-au stabilit acum patru ani, plecate de la sărăcia din Basarabia.

Pe bandă ne vin numai două bagaje, celelalte patru pierzându-se! Tot avionul sosit de la Paris e fără bagaje – din cauza vremii proaste şi a grevei funcționarilor de la aeroport în Franța. 3 – 4 ore am aşteptat la coadă ca să raportez la Alitalia bagajele ce-mi lipsesc! Lilia, Olesea, Nia Tamara disperau afară...

Scumpete în Italia, de două ori mai mult ca în SUA. Bărbați cu cercei în urechi. Bruneți. Mici.

În aeroport nu există loc de păstrat bagajele – ca să nu lase vreo bombă careva! Ne-am dus tocmai într-un market, la subsol, unde ne-au taxat pe oră, nu pe zi!

Cu trenul am ajuns în centrul oraşului, bucuroşi de întâlnire. Mâncam din micii şi carnea de porc, şoriciul pe care mi le învelise mama într-un pachețel de la Bălceşti.

– Cum ne găseşti, cum arătăm? mă-ntreabă Nia Tamara şi Olesea.

– Foarte roşii, glumesc.

Erau îmbrăcate în balonzaide scurte, de culoare roşie.

– Vă țineți bine, continui

Nia Tamara lucrează infirmieră la un spital (aşa zice) – în Chişinău era doctoriță, iar Olesea îngrijeşte bătrâne în Milano.

Olesea, fată tânără şi frumoasă, o întreb: nu te măriți cu un italian?

– Ăştia nu vor să se însoare, stau împreună: fără acte, fără copii.

Euro (€) a depăşit dolarul ($). Se duce, oare, America de râpă? În gară am schimbat 1 $ = 0,77 €, iar în oraş 1 $ = 0,92 €. Am tocmit la un hotel cu 60 € camera, pe urmă am intrat la un *Ristorante Pizzeria* unde am comandat *antipasta* şi *Bira Moretti*. Mi-am amintit un cântec (şi un film) cu Giani Morandi, pe când eram copil şi l-am cântat:

Io voglio perme ma piu care
Si io t'amio piu de la mia vita
Ritornero, in ginocchio da te!

[citat din memorie]

N-aveam nici un schimb de haine la noi, greşeală de care o să țin cont în viitor la călătorii, astfel că am dormit în aceeaşi cămaşă jegoasă la guler şi manşete, transpirată, în care fusesem şi la Paris.

Dimineața: o cafea *Cappuccino*, bună, cu nişte budinci, gustoase. Am ieşit sa vizităm repede câte ceva până la plecarea avionului, la prânz. Cumpărăm câte o umbrelă, 3 €, că burnița mereu. De când s-a introdus euro (€) a scăzut nivelul de trai în Europa de Vest, dar se concurează puternic dolarul.

Vedem *Colloseum*. Nu s-a luminat încă de ziuă.

Două pisici se țin după noi. Le-arunc pâine dar nu mănâncă. Citesc inscripții:

Benedictus XIV, PIVS IX PONT, Anno MDCCCLII

Roma – „Colloseum”

Aici se dădeau lupte pe viață și pe moarte între gladiatori, sau între gladiatori și animale (tigri, lei). Sângeroase bătăi. Un sclav nu reprezenta nimic în fața unui nobil.

Foro Romano

Mi-a plăcut Roma. Oamenii lejeri. Sudul Italiei este sărac, n-au joburi, pe când nordul este bogat, puternic industrializat.

Basilica di Francesca Romana

Campionatul italian de fotbal este cel mai bun din lume. Aici sunt cumpărați jucători vestiți din alte țări.

Au conservat trecutul lor glorios, imperiul roman care a durat 2.000 de ani, cel mai lung din toată istoria lumii.

„*Farmacia*” e scris ca-n română

Basilica di Santa Maria Nova, Foro della Pace, Foro di Nerva, Foro di Cesare.

Toate drumurile duc la Roma, era un aforism pe vremuri.

Foro della Pace

Imperiul Roman a fost un imperiu care avea o mare în mijloc: Marea Mediterană.

Ruinele lor sunt chiar în centrul oraşului, iar turismul important pentru locuitori.

Italienii vorbesc mult, iar limba este melodioasă. Datorită limbilor română, franceză şi spaniolă pot înțelege ceva. Cariatide, bazilici, obeliscuri. *Museo Centrale del Risorcimento*

Ajung la Coloana lui Traian, amintind de cucerirea Daciei de către romani, 101-102 d.C., coloană sub care a dormit Badea Cârțan. Înaltă simbol al măreției, puterii.

Gunoaiele sunt lăsate în pungi de plastic la colț de stradă, porumbei prin piețe. Un bărbat dormind pe trotuar învelit în cartoane, pare *homeless*.

Vrem să schimbăm nişte bani, dar totul este închis. La opt se deschide.

Palazzo de Santi Apostoli (sec. XV), *Capella della Madonna dell' Archetto*.

Palazzo de Santi Apostoli

Străduțe înguste, pietruite sau pavate, vechi. Multe motociclete cu parbriz, micuțe – motoscutere.

– *Pronto, pronto!* [Alo, alo!] Olesea, rămasă la hotel, o sună la telefonul mobil pe Nia Tamara.

Miros îmbietor de patiserie dimineața.

– *Avanti!*

Il messagero (un chioşc de ziare).

Mi piace cum sună limba italiană.

– *Salute!* aud lumea pe drum.

O fântână artistică din anul MDCCXXXV, construită de Benedictus XIV. Cumpăr vederi pentru departamentul de

matematică „*Souvenir di Roma*”. Coloseum-ul „*Il cuore di Roma*” (inima Romei).

Te-mpiedici de motocicliști...

– *Scuzi!*

Roma – Fontana di Trevi

Biserica *M.Agrippa*. Roma e un oraş-muzeu. Caldarâmuri. *Sinistra* = stânga, *destra* = dreapta.

ObeliscoPro Tropheo Romae, Triumphat (construit după cucerirea Egiptului).

Roma – Piața Venezia

Carabinieri (polițiști) din loc în loc. Spune Lilia că și-ar dori să locuiască la Roma; dar din ce job? întreb, că nu au nici pentru ei!

Destui români, tineri, și-au luat lumea-n cap plecând prin Italia și Spania mai ales, după bani; unii la lucru (dacă găsesc), alții la furat. Descurcându-se de azi pe mâine, aventurieri, sau întorcându-se cu „mălai" ca să cumpere și să investească prin România.

Am zărit reclame cu Adriano Celentano, interpret de muzică ușoară, pe care-l îndrăgisem când eram copil.

– Ah, *la dolce vita*!

Și ne-am urcat rapid în tren spre aeroport:

– *A rivederci,*

Roma, grazzie!

Și MALAHO, tot din Hawaii!

19 mai 2003

A zdruncinat, a zdruncinat... parcă a mers pe pietre avionul!

Încep să trăiesc pe picior mare! Călătorii, congrese, publicații. Timpul trece repede – nu-mi ajunge.

Mă lupt mereu cu grăsimea... Iau 10-15 *pounds* (consumând *junk-food*), apoi rabd, mă abțin, prin regim, ca să le dau jos.

★

Ia te uită ce frumos se văd insulele din avion! Oceanul are multe culori.

Lilia se minunează de plantele tropicale (*Ficus benghalensis* – copac din India și Pakistan, ale cărui rădăcini cresc din crengi!). Doar în Hawaii am văzut așa ceva. Liane lungi, ca sforile, care se agață și de care se folosea Tarzan în

film – se întind de sus spre pământ şi apoi se înfig în sol, se îngroaşă şi formează un arbore cu mai multe tulpini... dând aspectul unui monstru cu mai multe picioare!

Ficus benghalensis – o minune a naturii

Păduri de netrecut, aşa sunt prin junglă.

★

Am văzut muntele *Diamond Head*, dar n-am urcat din comoditate. Vulcan stins – în răsăritul soarelui dă impresia unui diamant ce străluceşte. Aşa au crezut primii colonizatori.

Drapelul american era arborat şi pe geamanduri, în apă.

★

Balenele din Alaska vin să nască în Hawaii, în perioada decembrie-aprilie, în fiecare an – se simt bine lângă insula Maui, după care se retrag în Alaska unde găsesc hrană mai uşor.

Lilia colectează pietre de pe malul oceanului, cică-s corali.

– Ia-le mă’, şo pe ele!

Geanta, adusă cu mâncare din New Mexico o aducem înapoi încărcată cu pietre. În Waikiki, vestită-n lume, noi facem plajă la umbră – să nu ne ardă soarele.

Un papagal mare (cât o găină), verde cu roşu, din Amazon, te prinde de mână, nu tare, ci aşa *gentle*. Impresarul îl împrumută să faci fotografii cu el pe umăr.

★

Un katamaran de plimbat pe ocean, ca o hidrobicicletă mare – 15 $ pe oră.

Trece o limuzină cu 6-7 ferestre, ca o gânganie cu multe picioare.

Statuia prinţului hawaiian Johan Kūhiō Kalaniana ’Ole (1871-1922) – există şi o stradă cu acest nume.

★

Intrăm în acvariu. Ne dau un *audio tour guide*, dispozitiv în care apăsăm pe nişte numere şi ascultăm la ureche (ca la telefon) comentarii/explicaţii despre exponate.

Plante tropicale acvatice. Corali vii în zeci de culori. Cu lupa văd polipii coralilor mişcându-se. Câte un peşte cu aripi pe lateral şi pe spate, parcă ar fi helicopter. Alţii plaţi, turtiţi, ca să poată înota prin pădurile de corali.

Lilia pare că a luat foc – este roşie ca para focului pe picioare, de la soare. O ustură şi dă cu spirt.

Câini mari şi graşi ca nişte porci. Hrăniţi cu conserve.

★

Autobuzul 13 merge de la Liliha (Lilia râde că e numele ei pocit) la Puunui.

Trag apă sărată pe nas (mă dau pe spate ca la Ghiol în România, pe vremuri) să-mi vindec rinita persistentă, cu dureri surde şi perpetue pe timp rece.

Când îmi suflu nasul îmi curge sânge... şi-n apă! Premieră neplăcută. Un sânge roşu-roşu, oxigenat, venit de la inimă, nu negru cu bioxid de carbon. Aud că amândoi copiii, Mihai şi Silviu, mi-au moştenit această slăbiciune, iar eu o am de la tata.

★

Locuim într-un hotel luxos, la etajul 14, de unde putem admira peisajul – oraşul plin de lumini ca un stup de albine.

Cu autobuzul 20 la *bâlci* (*flee market*) pe Stadionul „*Aloha*". Facem o oră. Dar aer condiționat. Ne strânge pielea de la arsurile solare.

Sculpturi exotice în nuci de cocos, fluiere din bambus, obiecte din scoici, măşti, pene, picturi pe fructe de palmier. Cumpăr trestie de zahăr – la exterior arăta ca un cocean – suptă în gură are gust de apă îndulcită. Mărgele din sâmburi/semințe de plante tropicale. Mănânc fructe albe de *macadamia*. Pălării verzi, genți împletite din ierburi, abajururi cum făcea mama la Bălceşti când eram copil.

Lilia cu ochii după bijuterii. Muzică la nai şi fluier, hawaiiană, în bâlci, parcă era de Gheorghe Zamfir, românească. Un cântăreț mic, cu fața mototolită. Instrumente de-ale lor: *tangi*, *ukulete* – ca o mandolină-cobză.

Lilia prinde un porumbel pe plajă.

– Dă-i şi lui ceva, pare jigărit.

– N-am! răspunde.

– Dă-i un dolar...

Şi-n Honolulu sunt două blocuri-turn gemene, ca-n New York. Numai că în New York nu mai sunt.

Intrăm la Honolulu Zoo. Mai multe pietre decât animale. Creşteau plante (nu muşchi ori licheni) chiar la

subsuorile copacilor (între crengi). Maimuțele parcă au cinci membre (se sprijină/agață și cu coada). Într-o cușcă, în loc de păsări adevărate, păsări de fier (sculptate).

Sectorul din savana africană ne întâmpină cu un „*Karibuni*" – bine ați venit, în limba unui trib local.

Hipopotami (vaci de apă!), maimuțe, elefanți (stând doar cu fundul la noi!).

– Uite ce piton frumos și drăgălaș, îți vine să-l mângâi!

– Îîuhh! face o doamnă o grimasă de scârbă...

Șarpele era încolăcit, gros, nemișcat, leneș de după geamul cuștii.

Păsări flamingo cu picioare lungi ca de ață, căpriori mici, berze călătoare (vara în Europa, iarna în Africa). În parc, lângă grădina zoologică, statuia lui Mohandes K. Gandhi.

★

Seara ne plimbăm pe faleză. Făclii, lumini pitice și sunetul oceanului.

★

Am văzut niște fructe cu ghimpi, gelatinoase în interior, cu sâmburele mare, cafeniu – *lychee* (nu știu cum să traduc în românește!).

Am vizitat o galerie de desene animate (*animation art*). Strada Kalapua, paralelă cu plaja, e invadată de lume, seara, ieșind la plimbare.

Pictori, desenatori la comandă, muzicanți, oameni-statui (îmbrăcați în ziare ori mânjiți cu lut, sau vopsiți în alb sau gri metalizat) stau nemișcați la marginea trotuarului – ca să faci fotografii cu ei trebuie să plătești.

Dansatoarele hula (care-și mișcă fesele provocator, circular) întâmpinau marinarii, la fel cântărețiii pălărioși, scurți în picioare, cu labe groase, bot mare – cântând din

instrumentele lor *ukulete* (copiii plajei) – sculpturi de Reems Mitchell, caracteristice.

★

„*Magic of Polynesia*”, spectacol de iluzii cu John Hirokawa – japonez din insulă, vorbind publicului în engleză, japoneză, chineză (am înțeles şi eu *sie sie* – mulțumesc), coreeană. Mulți turişti din Japonia, Taiwan şi Coreea de Sud. Asiatici la tot pasul. Numai în luna aprilie o jumătate de milion de vizitatori şi numărul cică era în scădere din cauza războiului din Irak şi a posibilelor acte teroriste – 10 miliarde de dolari!) 90 % din venitul acestor insulari rezultă din turism, restul din culturi de ananas, nuci de cocos (plante tropicale) – scria „*Honolulu Advertiser*”.

Se-ncepe cu un *cocktail*. Eu beau piña-colada (lăptos datorită sucului de nuci de cocos, cu rom), Lilia preferă *mai tai* (Pepsi cu rom şi gheață). Erau nişte denumiri de habar nu aveam, dar întrebam ce conțin.

Interzis filmatul şi fotografiatul spectacolului (altfel s-ar micşora numărul spectatorilor). Vuietul de luptă al sălbaticilor *hu hu hu*, dansul senzual al fetelor... toți îmbrăcați cu frunze şi flori, ca-n pădurile tropicale...

Seara e mai frumos pentru că se răcoreşte, nu mai e soarele atât de puternic ce ne arde pielea.

Intrăm în biserica „*St. Augustine*”. *Fiți îmbrăcați decent!* ne întâmpină un anunț. Cântările evlavioşilor se auzeau de pe plajă.

★

Nu pot intra cu capul în apă că-mi curge sânge din nas. E a doua zi consecutiv când mi se întâmplă beleaua asta – slăbiciune nouă (boală ascunsă?).

Mulți graşi, curg şuncile pe ei, stau ca urşii la plajă. Femeile arată ca nişte balene. Şi tot mănâncă neîntrerupt – *junk*

food. Un tip a dat în judecată companii mari de *fast food* (mâncare rapidă) că are colesterolul ridicat şi arterioscleroză din cauza hranei lor.

Plăcerea de-a merge desculț pe trotuar, pe asfaltul străzii... cu sandalele în mână... cu plasa de haine în cealaltă parte...

Am văzut şi bărbați cu flori la ureche. Am trimis vederi („*Aloha!*” din Hawaii) prietenilor – Adrian Roman, Mircea Monu, Valeriu Popa, Marian Barbu, Dan Lupescu, Emil Manu, Aurel Sasu, Geo Vasile, V. Hossu-Longin, Iulia Cojocaru (July) şi Jean Dezert (Franța), M. Koshnevisan (Australia), Albena Tchamova (Bulgaria), Marian Popa (Germania).

★

Ăştia vor să scoată bani din orice. Şi la timbrele poştale plătesc 85 ¢ în loc de valoarea reală (75 ¢).

La amiază soarele e aproape vertical, deasupra capului, iar umbra este pitică. Nu mai rezist la căldură. Ne ferim de razele fierbinți.

Mulți asiatici nu vorbesc bine engleza, iar alții deloc.

★

Trebuie să slăbim – urgent – ca să n-ajungem în scaun cu rotile...

Plantații de nuci de cocos, cafea şi trestie de zahăr predomină pe insule.

Multe atracții pe insula Oahu: cascada Waimea, golfurile Waimea şi Hanauma, Parcul Maritim, Pearl Harbour. N-ai timp în 8-10 zile să le vezi pe toate.

Am vizitat *Chinatown*. Magazine, prăvălii mici cu produse marine. Se vorbea numai chineză.

Plaja *Waikiki* e renumită. *Surfers* pe valuri.

Dole Plantation: cu 21 de tipuri de ananas. *Halona Blowhole*, cu tuburi săpate de lavă în stâncă. Palatul de Vară al Reginei Emma.

Cinci grădini botanice pe insula Oahu. *Punchbowl Memorial Cemetery of Pacific*, dedicat militarilor morți în al doilea Război Mondial, situat în craterul vulcanului stins *Punchbowl*. Muzeul armatei.

Pe insula Maui există teatrele *Ulalena* și *Warren & Annabelle's* (magie, comedie, dansuri, muzică), iar în insula Kauai un muzeu cultural (cu galerii ale artiștilor locali).

★

În *Chinatown*.

– Asta e brânză? întreb.

– Nu, e *tofu*.

În gândul meu: ce-i aia „tofu"? În micul dicționar al lui Andrei Bantaș nu există. Cumpăr din curiozitate, să gust. Cred că e urdă, însă nu-mi place.

★

– Intră și tu în apă! îi zic Liliei.

– De ce, răspunde, să mă răcesc și eu ca tine?

– Păi, da!

★

Expoziție marină Christian R. Lassen pe strada principală Kalakaua, de un realism fantastic, efecte magnifice de lumini, valurile oceanului prinse-n zeci de nuanțe albastru-verde-negru-alb. Cred că folosește o tehnică de reproducere specială, căci unele tablouri păreau fotografii (sau picturi pe fotografii).

Altă expoziție, de Janet Stewart, în acril, plate – parcă fără adâncime.

Şi un pictor mai citadin, *mişţocar*, Michael Dodart („*Don't drink and draw!*" – nu bea şi desena, în realitatea era: nu bea şi conduce).

★

Lilia zice că am nasul belit de soare (mi se jupoaie pielea).

La hotelul *Sheraton Princess Kaiulani* un vizitator din Japonia s-a înecat în piscină. Avea 59 de ani. Şi tot în faţa acestui hotel, seara, umblă prostituate cu sâni mari şi cu fustiţa pân' la fund.

★

Turul insulei mari, numită chiar Hawaii (precum întreg arhipelagul), o zi, 139 $. Zburăm *inter-islands* cu *Aloha* – companie locală, 35 de minute din Honolulu în Kona. Aici ne ia în primire un şofer scund, cu cămaşă înflorată – James, într-un van alb.

Deşi este de două ori mai largă decât celelalte insule din arhipelag la un loc, este mai puţin populată (136.000 locuitori, în vreme ce Oahu are vreo 900.000); oamenii se ocupă cu turismul, astronomia, agricultura.

Kamehamela cel Mare a unificat insulele sub conducerea sa la sfârşitul secolului XVIII şi a format o dinastie.

Pământul parcă era brăzdat, negru din cauza lavei scurse. Vreo douăsprezece nuanţe de culoare a frunzelor în acelaşi arbore.

Orăşelul Kona se arată verde, curat, umed, frumuşel. Benzina ajunge la 2,47 $ pe galon, cu un dolar mai mult ca în New Mexico. Pe insule toate preţurile sunt mai mari. Un maraton de biciclişti care înconjoară insula. Kona are 40.000 de locuitori.

Un copac gros cu trei tulpini, ca un balaur, se ridică de la sol. Maluri pietroase, negri, plaja gri. Cinci vulcani.

Kimo, şoferul, opreşte în nouă locuri. *Kona Coffee Museum and Mill*, care produce o cafea renumită.

Ciudata plajă cu nisip negru, dar strălucitor, parcă dat cu păcură, format din lavă vulcanică. N-avem voie să luăm nisip – e o inscripție. O broască țestoasă mare doarme pe plajă dar ne este interzis s-o atingem – trebuie păstrată distanța.

Vulcanul *Kilauea* are un crater larg. În mitologia hawaiiană, *Pele* este zeița vulcanului. Un tablou de Paul Clark Rockwood (1895-1972) o înfățișează înălțându-se din crater spre cer. Alt pictor, francez de origine, Jules Tavernier, înfățișează tot vulcani.

Muzica în limba hawaiiană este lentă, de fond. Doar 1/400 reprezintă scoarța solidă a Terrei, fiindcă restul e vâscos, fierbinte.

Păduri tropicale, foarte dense. Un tunel în munte, săpat de lavă, ca o peşteră.

Ajungem la Hilo, alt orăşel pe insula mare, 45.000 de locuitori. Plouă des, cinci zile din şase. Vizităm Grădina Akatsuka, după numele proprietarului japonez. Primim fiecare câte o orhidee. Lilia o pune în păr.

Atâtea flori avea – care mai de care: *cattlea, bromeliad, paphiopedilum, vanda, oncidium, renantera, zygopetalum*.

Bambus, bananieri, trestie de zahăr, plantații de cafea, pomi fructiferi (*lychee, pomelo, mango*).

Ajungem la fabrica de ciocolată – ni se dau eşantioane să gustăm.

Rechini în apă. La Hilo era o plajă unde nu se scălda nimeni. Lângă Hilo există singura pădure tropicală din Statele Unite, deasă ca peria - ca în basmele copilăriei, cu zmei şi babe-cloanțe.

Doar 30 % din land este locuibil în insula mare. Şomajul este de 10 % în insule – de două ori mai ridicat decât

în partea continentală americană. Sunt 10.000 de puşcăriaşi în Hawaii dar n-au capacități decât pentru 7.000, restul sunt trimişi la închisorile din alte state.

Orașul Hilo a cunoscut furia oceanului: un *tsunami* (termen împrumutat din limba japoneză) în 1946 care a ucis 159 de persoane şi altul la 5 mai 1960, soldat cu 61 de morți. Ceasul de pe stradă s-a oprit la 01^{05}, după miezul nopții, în amintirea victimelor ultimului tsunami..

Vulcanul Kilauea, unde acum e un parc național, a erupt în 1974 şi 1982. Ploua cu foc şi pietre mari. Vapori de apă ies şi acum din pământ, iar pe alocuri se zăresc pete de sulf. Lavă uscată, plăci negre. Aici s-au antrenat Neil Armstrong şi echipajul de pe Apollo 11 care a coborât pe Lună: „*un pas mic pentru om, un pas mare pentru omenire*" – mi-amintesc şi eu aselenizarea, eram copil, în clasa a şaptea.

Hawaii este supranumit Statul Aloha. Şi hai să-nchei printr-un malaho *(mulțumesc în limba locală).*

„Shalako" – o paparudă amerindiană

22 iunie 2003

Indienii Zuni îşi mai păstrează tradițiile, chiar şi limba, diferită de Navajo (un alt trib în New Mexico, Arizona, Utah şi Colorado). Ei au ceremonia ploii – "Shalako", în limba lor. Anual au acest dans prin care invocă ploaia. Mi-aminteşte de Paparuda din Zătreni...

Casele lor au câte un cuptor mare de lut, unde femeile coc pâine; aveam şi noi la Bălceşti unul, dar nu l-am mai folosit – e mai simplu să cumperi franzela gata făcută de la brutărie. În Maroc (1982-1984) am mâncat cea mai bună pâine, caldă tot timpul (frigea!), direct de la cuptor...

Rit Zuni – fete cu ceramică

O familie Zuni are patru-cinci copii, sunt pe clanuri, n-au voie să se căsătorească în acelaşi clan, avorturile sunt interzise, şi-au pierdut religia (sunt mulți catolicizați)...

N-am voie să întreb, n-am voie să notez, n-am voie să fac poze, n-am voie să filmez. Dacă nu te conformezi, te ia poliția tribului. Mă uit la polițişti: negricioşi, grăsoşi, tunşi scurt, zâmbind. Blocaseră străzile. Ritualul este considerat sacru. Albii nu trebuie să se apropie. Un englez, Cushion îl chema, prin secolul al XVIII-lea, i-a convins pe indienii Zuni să-l lase să trăiască printre ei şi a scris o carte despre cultura lor...

Femeile n-au voie la ritual

Convoiul ritual este format numai din bărbați (femeile n-au voie). Primii din convoi au măşti "Kachina", de la un zeu al lor, cu păr lung şi negru în față şi în spate, fața le este acoperită, umerii şi piepții goi. În trecere, murmură ceva ("sănătate", "viață lungă"). La urmă sunt cei cu măşti urâte ale căror figuri ("mud heads") întruchipează un rât de porc.

Războinic Zuni

Conform legendei, un copil a vorbit despre ritual, deşi era interzis, i-au tăiat capul! Satul le iese în întâmpinare şi presară mălai pe umerii lor. Colindul lor durează toată ziua, chiar şi noaptea. Lume puhoi, chiar şi pe acoperişuri ca să-i vadă mai bine. Întâlnim şi-o nemțoaică, vopsită negru pe păr şi cuplată cu un indian cu coadă dintr-un trib din Dakota de Sud...

Triburile de indieni nu se înțeleg între ele, au limbi şi culturi diferite, şi se războiau adesea. Relațiile intermaritale între triburi sunt prohibite. Zuni spun că Navajo veneau şi le luau produsele, femeile şi copiii...

Dezbinarea indienilor a fost un avantaj pentru albi, care au cucerit țara, şi le-au luat pământurile mai uşor...

Zuni par secretoşi ca Navajo în privința tradițiilor lor. Numai dâre de mălai rămăseseră pe urmele ritualiştilor...

<u>Conferențiind la U.C. Berkeley</u>

13 decembrie 2003

Am pus ceasul să sune la 04^{30} ca să prind avionul de 09^{00}. 140 de mile din Gallup până la aeroportul Sunport din Albuquerque.

Merg cu noaptea-n cap, zboară maşina, mănâncă jar pe autostradă. Dar conduc încordat, crispat la volan – la viteză mare licăre asfaltul, mă orbesc luminile din față, parbrizul e

cam murdar, stropit de apă şi praf. Nu l-am curăţat de-o veşnicie!

★

Aripile şi coada avionului, pline cu gheaţă, sunt stropite cu o soluţie alcoolică pentru a dizolva gheaţa care poate avea influenţă asupra decolării. Stăm în avion, pe aerodrom, vreo oră, în Albuquerque, fără să decolăm deoarece aeroportul din Phoenix este în ceaţă şi nu pot ateriza avioanele americane.

Ceaţa din Phoenix mă surprinde, pentru că aici e polul căldurii – niciodată frig – dar în deşert se întâmplă şi fenomene ciudate: *inversie de temperatură*.

★

S-a făcut o publicitate negativă, pe plan internaţional, cum că românii ar fi „*ţigani*”. Mă întreb: cine a stat în spatele acestei propagande, cine a dirijat-o din umbră? Ce urmăresc aceia care continuă să ne stigmatizeze?

Alyse de la UNM, profesoară de Navajo – indiancă nativă, îi zice Liliei, când aude că e din România:

– La voi sunt ţigani, nu-i aşa?

Lilia îmi spune enervată:

– Nu se uită la ea că e mai neagră şi urâtă ca ţiganii!

O altă individă, Carolyn, tot colegă, îmi vorbea mie, odată, despre ţigani. O vedeam unde bate dar m-am făcut a nu pricepe – o babă umflată şi zbârcită, cu părul alb ca o măgăoaie... îi plăcea, probabil, să se creadă de rasă superioară...

★

De la Aeroportul Internaţional din San Francisco m-a preluat familia Nicoară – Iacob şi Asineta – români ardeleni. Baptişti, foarte pioşi, mi-au pus casete cu predici despre ştiinţă

şi religie (cum oamenii de ştiinţă ar demonstra existenţa lui Dumnezeu).

Am trecut peste podul San Mateo de 7,5 mile lungime. În faţă, în partea dreaptă, pe coline, se zărea Universitatea Hayward. 8-9 milioane de locuitori împânzesc zona golfului San Francisco. Trafic greu, în special în orele de vârf: începerea şi terminarea lucrului. Domnul Iacob, care munceşte ca mecanic la Corporaţia Gillic, se trezeşte la 03^{45} (cu noaptea în cap), începe serviciul la 04^{30} dis de dimineaţă şi sfârşeşte la 13^{30} în plină amiază (acest program şi l-au făcut salariaţii pentru a evita congestionarea traficului).

Autostrăzile sunt îngrădite de ziduri înalte pe care creşte iederă, pentru a izola şi absorbi zgomotul vehiculelor. Există şi un metrou numit *bart*, care circulă la suprafaţă, deasupra străzilor.

Toate aşezările din golf (San Francisco, San Jose, Oakland, Berkeley) formează o metropolă: nu ştii unde începe una ori se încheie cealaltă.

Dacă la prânz stăteam în cămaşă, seara mi-era frig şi-n haină (venea răcoarea dinspre ocean).

Românii din străinătate au în bibliotecile lor personale cărţi de Alecsandri, Coşbuc, Eminescu, Caragiale, dicţionare româno-engleze.

Când sunt obosit de pe drumuri şi înfometat îmi vin ameţeli până vomit. Şi asta de mic copil, când mergeam cu rata de la Bălceşti la Zătreni – numai 20 de km – la bunicii dinspre mamă.

Ica îmi spune să-mi cumpăr o brăţară de pus la mână, împotriva greţurilor, se găseşte la farmacie (*Motion Sikness Bracelet*) sau pastile *Dramamine*.

Există trei biserici româneşti baptiste în golf, o biserică penticostală în Sacramento şi una ortodoxă în Hayward – cu slujbe în limba română. Doamna Asineta frecventează Biserica Baptistă Golgota din San Leandro.

Între 28 august şi 03 septembrie 2003, la Cleveland, unde e o mare comunitate românească, s-a ţinut Congresul Baptiştilor Români. Vreo 1300 de compatrioţi din America şi Canada s-au adunat. Atunci să fi văzut românime – câtă frunză şi iarbă. Predicile şi cuvântările în limba română. Tot acolo fiinţează şi Casa Română.

91 de congrese baptiste s-au ţinut până în prezent. Au şi o revistă, „Luminătorul", ce apare în Ohio, unde e Asociaţia Românilor Baptişti din SUA şi Canada. Iată câteva cugetări din această publicaţie (octombrie 2003, p. 23):

- creştinii merg cu trenul Evangheliei, dar din păcate mulţi merg la vagonul de dormit;

- oricine vrea să secere, dar prea puţini sunt gata să are;

- Evanghelia aduce tulburare celui liniştit şi linişte celui tulburat.

[Ultima cugetare evlavioasă fiind paradoxistă.]

Şi am mai descoperit încă o publicaţie periodică românească – „*Romanian Impact Magazine*" – ce apare în Illinois, sub redacţia lui Steven V. Bonică, la care mai colaborează şi Ion Longin Popescu. Pe coperta întâi un frumos motto din Nicolae Iorga: „*Taina existenţei umane nu stă în a trăi, ci în a şti pentru ce trăieşti.*" Revista publică analize şi sinteze sociale, politice, economice, religioase, istorice în limba română, dar şi fotoreportaje culturale, sportive – unele preluate de la presa din ţară („*Formula AS*", „*Cotidianul*", „*Adevărul*", „*Libertatea*"). Editura Center Focus, având aceeaşi adresă în Niles (IL, SUA) scoate anual volumul *Romanian-American Yellow Pages*, carte de telefoane cu adresele asociaţiilor, organizaţiilor, bisericilor, centrelor româneşti de pe continentul nord-american.

Climă blândă, temperatură constantă, verdeaţă, pomi în golful San Francisco. Case chiar pe vârful dealului Oakland.

Observatorul astronomic San Lorenz. Străzi înguste, şerpuite, pante abrupte (aici îţi trebuie frâne tari!... la 2-3 ani

schimbi plăcuțele de frână), mașini parcate pe-o parte și pe alta a drumului. Se simte înghesuiala și aglomerația.

Benzina 1,65-1,77 $ / galon, mai scumpă ca-n New Mexico, înregistrarea mașinii ajunge și la 460 $ pe an, iar asigurarea 80-100 $ lunar.

★

Le-am dus celor din familia Nicoară o fotocopie a jurnalului meu „*Cum am descoperit America*”, continuarea volumului „*America, paradisul diavolului*” care s-a bucurat de un mare succes la public (patru ediții în doi ani, 1992-1994; cartea se citea din mână-n mână, sau umbla xerocopiată). Iar în biblioteca lor am mai găsit volumul „*Fugit. Jurnal din lagăr*”.

★

Umaniștii citesc mai mult decât gândesc, iar oamenii de știință gândesc mai mult decât citesc.

Dar ce te faci cu acei care se ocupă și de literatură și de știință?

★

Nu mă prea trăgea inima pentru încă un zbor. Eram obosit de atâtea deplasări în perioade scurte: august 2002 în Coreea și China, decembrie 2002-ianuarie 2003 în România, cu popasuri de-o zi și-o noapte în Paris apoi în Roma, mai 2003 în Hawaii, iulie 2003 în Australia.

Întrucât era să declin invitația celor de la Berkeley, l-am enervat pe Mohamed din Australia, la telefon – mai să mă facă *jerk* (om de nimic, neserios, lepădătură).

– Alții vor să se ducă la Berkeley și nu-i acceptă, iar pe tine te cheamă și nu te duci?!

Trebuia să mă forțez din nou, să pun lucrarea în *PowerPoint*, cu animații pentru titlurile diapozitivelor (*slides*),

s-o expediez prin e-mail până la termenul fixat (*deadline*). La ăştia nu-i de joacă cu cerinţele impuse!

Când solicitasem sponsorizare de la universitatea unde lucram pentru a prezenta o lucrare (*invited speaker*) La U.C. Berkeley, Comitetul PCDC mi-a discutat dosarul. Gloria Dyc a concluzionat că „*este o onoare pentru campusul nostru ca un profesor să meargă la Berkeley*”, iar Bruce Gjeltema a spus că „*dacă ar fi cerut mai mulţi bani i-am fi dat*”. „Ia uite ce prost am fost, mi-am zis în sinea mea, dacă aş fi ştiut aş fi cerut mai mult”

Linda Thornston, de la *Public Relations* care mai scrisese un articol despre mine în ziarul „*Campus Voice*” al Universităţii (în Albuquerque) îmi zisese că sunt „*în vârful carierei*”.

– Da’ de unde, am răspuns eu modest ca un oltean lăudăros, stai să vezi mai încolo!

★

Duminică dimineaţa, 14 decembrie, ne-am strţns acasă la dr. Masoud Nikravesh, director adjunct la *Berkeley Initiative in Soft Computing*, centru în cadrul Universităţii Berkeley. El locuieşte în El Cerrito, la două staţii de *bart*-ul de Berkeley.

Numele oraşului Berkeley vine de la filosoful şi episcopul irlandez George Berkeley (1685-1753), promotor al unei filozofii numite *berkeleianism*, care consideră că obiectele fizice există în mintea lui Dumnezeu ca idei, iar în mintea oamenilor ca percepţii. Există şi un element chimic radioactiv, *berkelium*, descoperit (printre alţii) de Glenn T. Seaborg.

Masoud este iranian şi am întâlnit destui musulmani la conferinţă. Am ajuns primul, iar la scurt timp Mohammad Khoshnevisan şi Saeid Nohavandi din Australia.

Mohammad are gânduri mari: cică să facem un Centru Trans-Pacific de Cercetări în Soft Computing, Berkeley-Australia (cu Universitatea Deakin din Melbourne, unde este

şef de departament Saeid). Tipii de la catedrele de Computere, Robotică, Cibernetică, Inginerie se joacă cu milioanele de dolari obținute din grant-uri acordate de guverne sau fundații industriale pentru cercetări, în vreme ce pentru matematică pură sau alte domenii neaplicabile în practică (ca să nu mai vorbim de cele umaniste!) sponsorizările sunt minore. Saeid, de exemplu, are pe mână vreo 6 milioane de dolari australieni (cca 4,2 milioane de $).

Fay, soția lui Zadeh, foarte nostimă, îmi spune că a fost în România la Tuşnad pentru tratament balnear. Şi apoi continuă chiar pe limba noastră: „*Nu mai ştiu româneşte! Am uitat tot!*” Vorbim în franceză.

Întâlnesc o familie de algerieni, cu studii în Franța, la Lyon – Souad Souafi-Bensafi şi Moustafa Bensafi. Souad face un post-doctorat la Berkeley; analog, Martine De Cock, venită din Belgia, de la Universitatea din Ghent. Cum aud că e belgiancă o iau pe franțuzește. Dar flamanzii de acolo nu apreciază această limbă şi mi-a răspuns în engleză. Martine îl cunoaşte pe Chris Cornelis, de la aceeaşi universitate, cu care sunt în corespondență frecventă privind conferințele de logică fuzzy intuiționiste şi mulțimea fuzzy intuiționiste (inițiate de bulgarul Krassimir Atanassov). Există o frontieră lingvistică în Belgia între francofoni şi flamanzi.

Pe Sergio Guadarrama l-am ochit după nume că e spaniol.

– *Yo soy de la Romania y comprendo un poccito Español*.

Sergio zâmbea (probabil din cauza accentului meu)

– *Muy bien*!

Este asistent la Universitatea Tehnică din Madrid – şi-a luat doctoratul cu profesorul Enric Trillas din Grupul Fuzzy. I-am spus că îmi place echipa de fotbal Real Madrid, care a strâns cei mai mari jucători din lume (în frunte cu brazilianul Ronaldo) şi unde e posibil să fie achiziționat şi celebrul fundaş

român Cristi Chivu, iar la Barcelona a jucat Hagi – regele fotbalului românesc şi Gică Popescu – olteanul meu.

Învăţ spaniolă din mers. n-am timp să mă ocup în mod special, cu excepţia semestrului din toamna anului 2002 când am urmat la UNM un curs elementar de limbă spaniolă. Păi sunt atâţia mexicani prin jurul meu în New Mexico, încât mereu întreb: „*Como se dice en Español à esta?*" (cum se zice în spaniolă la asta?) Şi mai învăţ câte un cuvânt.

Cu Adam Gaweda am stat mai mult. Venit din Polonia, îşi luase doctoratul la Universitatea Louisville, Kentucky, se căsătorise cu o americancă şi rămăsese aici. Nu mai avea probleme cu viza! Polonezul închiriase o maşină şi ne-am plimbat prin Berkeley. Apoi m-am cazat la acelaşi hotel , Durant, chiar lângă campus, la preţul de 134 $ pe noapte.

I-am povestit că în lagăr am cunoscut mulţi polonezi, am şi stat în cameră cu unii... *ya moviem po polsku*... (eu vorbesc poloneza) Adam mă priveşte surprins...

– Am învăţat, îngaim, numai cuvinte urâte (!)... *kurva macz*...

Adam râde. Asta era viaţa din lagăr, eram ultimii oameni, părăsiţi de soartă.

În programul conferinţei am mai citit nume româneşti: Mihaela Ulieru (de la Universitatea Calgary din Canada, care a venit cu George – fiul ei de 17 ani), Constantin Negoiţă (de la New York, autor al unui roman – „*Pullback*" – pe care mi-l expediase prin poştă în urma unor schimburi de cărţi) şi Mihail Popescu. Nu i-am întâlnit pe ultimii doi.

Am distribuit cartea mea „*Fuzzy Cognitive Maps and Neutrosophic Cognitive Maps*" (împreună cu profesoara de origine indiană, W.B. Vasantha Kandasamy) pe la diverşi profesori din cele patru colţuri ale lumii: în primul rând părintelui logicii şi mulţimii fuzzy – Lotfi A. Zadeh, apoi adjunctului său – Masoud Nikravesh, japonezului Tohomiro Tokagi, englezului Robert John, belgienei Martine De Cock,

algerienei Souad Souafi-Bensafi, spaniolului Sergio Guadarrama.

Iar cartea de logică neutrosofică tradusă în limba chineză (dialectul oficial Mandarin) de profesorul Feng Liu de la Universitatea Xian din R.P. Chineză, am donat-o lui S.M. Vincent Tseng de la Universitatea Națională Chang Kung din Taiwan şi lui Yanging Zhang (chinez de la Universitatea Statului Georgia, SUA). Amândoi mirați când au văzut că le înmânez exemplare chiar în limba chineză (cu caractere simplificate):

– Şi cine a scris-o? mă-ntreabă Yanging, lângă care tocmai nimerisem în sală.

– Eu, dar a tradus-o un prieten din China pentru că are legătură cu buddhismul (logica contradicțiilor yin-yang, daoism) şi extinde logica fuzzy.

Scrierea cu caractere tradiționale chineze (vreo 3.100, spre deosebire de scrierea cu caractere simplificate care conține cca. 1.900) se mai utilizează în Taiwan şi sud-estul Asiei, în regiunile cu populație chineză.

★

12 inşi am fost să jucăm golf. M-am dus mai mult de complezență. A costat 75 $.

Sute de mingi albe pe gazonul verde – văzut de la distanță parcă ninsese. Cum n-am mai jucat golf decât cu băieții mei în Tucson, i-am replicat lui Masoud că eu practic un *fuzzy golf* (adică aproximativ – că tot era conferința despre logica fuzzy)!

Un instructor ne arăta cum să ținem *club*-ul (crosa) şi cum să lovim mingea. „*Eu iau bâta şi lovesc cât pot de tare, ca ciobanul* – zic, *pentru ca să bagi mingea într-o gaură*”. Golful e sport pentru leneşi.

O familie de ruşi, Galina şi Victor Korotkich, venea de la Universitatea Centrală a Statului Queensland, Australia.

Intru în discuție cu ei, zic că nevastă-mea e din Basarabia şi vorbeşte ruseşte. Şi-apoi adaug că la Chişinău am reținut şi eu câteva expresii de la feciorii gazdei. Odată mă-ndeamnă ei:

– Hai să mergem la rusoaice!

– Păi, nu ştiu o boabă de rusă...

– Nici n-ai nevoie. Învață să spui astea: *Красиьачя руссиая*, *Иди суда*.

Galina se sparge de râs şi-mi face cu ochiul:

– Şi-aşa ți-ai luat tu actuala nevastă?!

★

Am avut onoarea să schimb mai multe idei cu profesorul Lotfi A. Zadeh, părintele logicii fuzzy şi al mulțimii fuzzy (în urma unui articol celebru publicat în 1965). Şi câte obstacole şi neînțelegeri a întâmpinat la început! Câte critici la adresa lui din partea unor matematicieni renumiți la acea vreme (dar mai puțin renumiți astăzi!).

Am discutat despre logica fuzzy intuiționistă (de care este apropiată logica neutrosofică) şi schimbarea denumirii acesteia – deoarece atributul „intuiționistă" aminteşte de logica intuiționistă, fără a avea vreo legătură cu aceasta. Zadeh propuse în septembrie 2003, la Conferința EUSFLAT din Germania, „*A-fuzzy logic*", unde „A" vine de la „*Atanassov*".

Am abordat şi Exemplul Zadeh în cadrul Teoriei Dempster-Shafer asupra incertitudinii, exemplu care contrazice aplicarea acestei teorii în cazul în care gradul de conflict între sursele de informații este ridicat. Lotfi Zadeh era la curent cu fuziunea informației în cadrul Teoriei Dezert-Smarandache de la Conferința din Australia şi mi-a solicitat să-i expediez mai multe articole din Proceedings. S-a arătat de acord să scrie o prefață la cartea care o editäm, Jean Dezert (de la Centrul de Cercetări Spațiale din Paris) şi cu mine.

Zadeh s-a născut la Bakú, în Adjerbaidjan, vorbeşte şi ruseşte. Are 82 de ani. Tatăl său era azer, venit din Iran, iar mama sa era rusoaică.

Printre organizatori se manifesta şi Sema Alptekin, profesoară la Cal Poly – San Luis Obispo (lângă Los Angeles), acum în sălbaticul Berkeley – de origine turcă.

Îndrug că am stat în lagăr doi ani la Istanbul şi Ankara, în aşteptarea vizei americane.

– *Ben yabançi. Ben istiorum bir tane ekmek*. (Eu sunt străin. Vreau o bucată de pâine.)

– Dar ce limbă nu ştii tu?

– Engleză!

Majoritatea participanților la conferință vorbeau engleza cu accent, deci nu mă simțeam complexat.

★

Luni, 15 septembrie, am prezentat lucrarea „*Fuzzy logic, neutrosophic logic and applications*” (am insistat asupra deosebirilor dintre logica fuzzy intuiționistă şi logica neutrosofică). Aplicațiile logicii neutrosofice în finanțe aparțineau lui M. Koshnevisan. Articolul era în PowerPoint cu animații ale titlurilor.

Dintre celelalte prezentări m-a impresionat una despre roboți susținută de Mo Jamshidi, director la Centrul de Control Autonom Ingineresc din Albuquerque. Într-un film a arătat cum un robot detectează şi mută singur (ne-teleghidat) un obiect dintr-o poziție într-alta.

★

În biblioteca U.C. Berkeley am găsit înregistrate zece cărți de-ale mele, plus „*Estetica paradoxismului*” de Titu Popescu.

Am luat masa la un restaurant thailandez, lângă campus, iar a doua zi, dis de dimineață, am tulit-o la aeroport.

La uşa hotelului, camera 412, găseam dimineața ziarul „Oakland Tribune” despre capturarea lui Saddam Hussein, lângă oraşul său natal – Tikrit, într-un buncăr subteran. Din palat ajuns în bordei – paradoxul soartei!

★

San Francisco părea un oraş metalic în negură, văzut din microbus, iar din avion parcă era săpat în piatră.

Bahama Mama!

17 mai 2004

Am cumpărat bilete pentru Bahamas cu trei luni înainte, mai ieftine, 839 $ de persoană (avionul şi hotelul pentru zece zile). Biletele electronice, luate prin Internet cu cartea de credit *Discover*. La *Pricelines.com* ți-alegi ce destinație vrei. De obicei e mai convenabil prin Internet că nu mai plăteşti comision agenției de voiaj.

Am încercat şi la *Expedia.com*, dar era mai scump.

★

Lilia zice că am obsesia urmăririi. Mă supraveghea securitatea în România, mi-a întocmit şi patru dosare, un prieten (Traian Nica) scria rapoarte despre mine în vreme ce eu îi meditam fiica gratuit la matematică [m-am gândit să fac o fotocopie după un raport şi să i-l trimit cu un bilețel: „mulțumesc”!]. Un om care s-a fript cu ciorba, ca mine, suflă şi-n iaurt.

Suspectez pe oricine din jurul meu, nu destăinui planuri de viitor, ci doar fapte împlinite, lucrez la unul singur.

★

Zborurile cu multe stopuri, schimbări de avioane, sunt mai ieftine decât cele directe.

Oprim în Dallas (Texas) şi Orlando (Florida)

★

Avioanele astea parcă sunt mai mici, parcă ți-e mai frică în ele decât în cele mari (*jet*-uri). Cum se ridică maşinăriile astea grele în aer şi se sprijină pe nimic!

★

Deşertul din New Mexico e neted ca-n palmă şi cafeniu. Doar dâre de drumuri; pe alocuri pâlcuri de arbuşti.

Landul în Texas e împărțit în sumedenie de cercuri înscrise în pătrate. Aşa se vede din înalt. Mă şi mir ce-or fi alea? Ferme par!

★

În fiecare avion cică există câte un *air marshall*, deghizat printre călători, îmbrăcat obişnuit dar cu pistol, contra eventualilor teroriști. În stânga noastră, musculos, tuns milităreşte stă un tânăr. Lilia îmi dă cu cotul că ăsta o fi.

Cum în aer, la orice moment se află câteva mii de avioane... înseamnă că securitatea zborului costă o groază de bani. De la 11 septembrie, devenit o obsesie, America, în loc să investească pentru dezvoltare, cheltuieşte pentru apărare şi războaie.

★

Din Dallas urcă doi orbi ghidați de câini mari, dar caninii ulterior sunt duşi la bagaje.

Ce de lacuri în Orlando! (Se-apropie oceanul.) Pentru prima dată în Florida.

Frumos aeroport are Orlando. Luminos (cu acoperiş de sticlă), palmieri înăuntru, soare.

Doar o jumătate de oră la dispoziție să prindem al treilea avion (spre Nassau). Alergăm la poarta 60 H.

Florida e plată şi verde, ca o farfurie.

Aeroportul din Orlando - interior

★

Zburăm prin faimosul Triunghi al Bermudelor, a cărui suprafață de 1.000.000 mile pătrate a înghițit peste 1.000 de vapoare, iar 30 de avioane dispar pe an. Vremea se schimbă foarte rapid luând totul prin surprindere, iar fundul oceanului este abrupt, din care bolborosesc gazele naturale. Se declanşează forțe misterioase, anomalii privind legile fizicii.

Cercetări recente au demonstrat că gazele naturale țâşnesc din fundul oceanului în Triunghiul Bermudelor şi produc o scădere a densității apei, ducând la scufundarea vaselor – deoarece, în Legea lui Arhimede (un solid este

împins de jos în sus cu o forță egală cu greutatea lichidului dislocat), lichidul dislocat este impregnat cu bule de gaz metan făcând ca greutatea lichidului să scadă, deci şi forța de împingere (susținere) a vasului.

Analog se întâmplă şi la avioane, aerul amestecat cu gaz metan, scade în densitate.

Este cunoscută legenda că, Arhimede, bucuros de această revelație, a ieşit gol din cadă pe străzi şi a început să strige: „*Eureka, eureka!*” (am descoperit, am descoperit!).

★

Coborâm în insule. Se văd valurile oceanului. Un vapor. Ambarcațiuni. Acoperişuri albe, case cochete, străzi mici. Pădurici.

Arhipelagul Bahamas cuprinde 700 de insule, dintre care doar 33 locuite. Noi aterizăm în capitala Nassau, din insula New Providence.

Fostă colonie britanică, Bahamas a devenit independentă în 1973, dar este membră a Commonwealth. Aeroportul este modest, organizarea este mai puțin eficientă – se-nchisese uşa iar pasagerii din avionul nostru nu puteau intra de pe pistă.

Aeroportul din Nassau

16 mile până la hotelul nostru, *Holiday Inn*, mergem cu taxiul (23 $). Nu există *bus* ori *shuttle* decât pentru cei care au făcut rezervația dinainte.

Am devenit turist american! Şoferul mă întreabă dacă nu vreau să cumpăr o insulă, că sunt de vânzare.

– Cât costă una? întreb din curiozitate.

– Câteva milioane.

– Ohoo! exclam.

– Vedetele de cinema cumpără, adaugă şoferul.

Trecem pe lângă vile luxoase. Moneda locală este *dolarul bahamez*, având aceeaşi paritate cu dolarul american. Nu e nevoie să schimbăm banii – cumpărăm direct cu dolarii americani – *It's nice to be an american*!

La hotel suntem taxați în afară de ceea ce plătisem la *Pricelines.com* pentru cazare: şi „*energie*" (electricitate vrea să spună) 5 $ / zi plus câte 3.50 $ / zi de persoană pentru femeia de serviciu. Măcar să ne fi spus de la început şi nu mai luam bilete prin ei. Multe *business*-uri fac astfel de şmecherii – costă atât, dar când te duci să cumperi îți mai adaugă: trebuie să plăteşti şi asta, şi asta...

În portul turistic Nassau, vasele de croazieră ne aşteaptă pentru o excursie în Caraibe

Pentru a fi siguri am întrebat la recepție dacă nu ne percep bani şi pentru televizor, frigider şi apă. Cică nu.

★

Cei mai mulți turişti sunt americani. Mai vin şi europeni. Am văzut restaurante italiene, franțuzeşti, filipineze.

Viața pe o insulă e liniştită. Întotdeauna visasem la aşa ceva. Flori, plante exotice, apă, soare.

După ora şase seara magazinele se închid. Doar restaurantele mai sunt deschise. Am intrat în *Europe*, unde am băut bere de Bahamas „*Kalik*" şi am mâncat peşte vechi.

Dalai Lama spunea că în fiecare an trebuie să vizitezi câte un loc nou.

Mama o să se bucure când îi voi trimite vedere. Parcă o aud spunându-mi: „*Dacă eu am dus-o rău, măcar tu s-o duci mai bine!*"

Biblioteca publică s-a înființat în 1873. Am crezut că e biserică atunci când am văzut-o!

Față de americani par slab, dar când vin în România par gras!

★

Prețurile de două-trei ori mai scumpe ca-n New Mexico. Locurile frecventate accidental de turişti se scumpesc.

Am dus câteva cărți despre paradoxism şi noțiuni Smarandache la Biblioteca Colegiului din Bahamas, urmând sfatul lui Eugen Evu, poetul hunedorean editor al revistei „Provincia Corvină": cărțile-i sunt umblate prin toată lumea, asemenea lui.

★

Băştinaşii vorbesc engleza, alții creola (o engleză

stâlcită, amestecată cu expresii, cuvinte din limbile triburilor din care fac parte).

Internetul în hotel costă 2 $ pentru 5 minute. Păi, în cinci minute abia fac legătura!

Bate mereu vântul care mai spulberă căldura. Umezeală. Nu mai am nările uscate ca în deşert.

Cred ca există trafic de droguri. Stând la plajă, la umbra unui palmier, doi indivizi ne-au întrebat dacă vrem să cumpăram marijuana.

★

Sunt rechini în apă, motiv pentru care lumea nu se avântă să înoate peste geamanduri.

O poză suvenir de la poarta Restaurantului "Chez nous" (La noi).

– Rechinii vin în special dimineața, după mâncare, îmi spune un negru.

– Noi suntem mâncare pentru rechini, îndrug.

– Asta nu e o glumă bună! sare Lilia.

Greu de slăbit cu atâtea feluri de mâncare îmbietoare. Un pahar uriaş cu frişcă, îngheţată şi ciocolată pe masă. Mâncăm amândoi, eu şi Lilia, însă nu-l terminăm.

★

În zona Caraibilor cea mai bogată ţară e Bahamas. Emigranţii din Jamaica şi Haiti vin aici.

În Haiti se vorbeşte o creolă franceză, am întâlnit o bucătăreasă cu care am conversat nițel. În Jamaica se vorbeşte engleza; de aici e celebrul Bob Marley cu muzica sa neagră. Tatăl lui era alb, englez, gardian pe plantațiile din Jamaica, iar maică-sa negresă, lucrătoare. Nu şi-a cunoscut niciodată tatăl.

★

Întrucât din SUA nu se poate merge direct în Cuba datorită embargoului american contra regimului Fidel Castro, turiştii merg întâi în Mexic, Jamaica sau Bahamas şi de aici în Cuba.

În Nassau există o agenție specială, *Havanatur*, pentru excursii în Cuba, într-un zbor de numai o oră. Vameşii cubanezi nu pun viza pe paşapoarte pentru a nu crea probleme turiştilor americani când se întorc în State – pedeapsa ar fi amendă.

Lilia nu vrea să viziteze Cuba de teamă să n-o dea afară din serviciu

★

Pe strada principală *West Bay*, în capitală, e un bazar cu obiecte de artă neagră (sculpturi în lemn, piatră, nucă de cocos, de piele, de fier), tricouri, şepci, măşti. Bazar prin care mişună o sumedenie de turişti.

Venitul principal în Bahamas provine din turism, iar mai apoi din tranzacții bancare.

O companie din Carolina de Nord, *Festiva*, ne invită în *Cable Beach*, unde vizităm un resort foarte luxos: cu jacuzzi în dormitor, parcuri recreative de apă (*Sandyport*).

Străzile din alt veac din Nassau au un farmec aparte şi este un deliciu să le străbaţi pe jos

Ne propun să plătim 19.000 $ sau 23.000 $ pentru rezervații la hoteluri pe timp de... 30 de ani.

– Păi nici nu ştiu dacă mai trăiesc atât! răspund.

Tot felul de planuri, variante, propuneri, ca să-ți sucească mințile şi să-ți golească buzunarele.

Apare un ziar local „*The Bahama Journal*”, iar altele sunt aduse din Florida (Miami).

★

Insulele Bahamas au fost descoperite de Columb în 1492. În parcul public Rawson este statuia primului guvernator al statului Bahamas independent, Sir Milo Boughton Butler (1906-1979), care a condus țara între 1973-1979. Bahamezii au obținut independența fără luptă. Un prim-ministru, Sir Lynden

O. Pindling, a solicitat coroanei engleze independența. Figura lui este şi pe bancnota de 1 dolar bahamez.

Populația insulelor Bahamas atinge 300.000 de locuitori, dintre care mai mult de jumătate trăiesc în insula New Providence, iar aici cei mai mulți stau în Nassau.

Sunt 18 insule mari. Dintre cele 700 de insule, unele sunt simple stânci de mărimea unei clădiri ieşite din apă, altele mai mici de o milă pătrată (numite *cay*).

Primul cablu telefonic s-a instalat în 1892, de aceea se numeşte o zonă a capitalei *Cable Beach*.

La un en-gros din Nassau, o amintire exotică cu o localnică.

Taximetrista ne spune că există doar două viteze în Bahamas: încet şi foarte încet! Oamenii par calmi, molcomi, amabili. Magazinele deschid abia la ora nouă dimineața şi închid la şase seara. Funcționează pe timpul căldurii toride.

– Cum dracu, se miră Lilia, că tu stai îmbrăcat şi tot te bronzezi?!

Chec cu rom este specialitatea casei (*bacardi*). Am gustat şi bere de Jamaica, „Red Stripe”, într-o sticlă mică, borcănată. parcă ar fi de la farmacie.

Sunt şi beri nemțeşti (Heineken, Budweiser).

20 mai 2004

Dureri ascuțite în zona ochiului drept, înroşit, de parcă aş avea nisip înăuntru. Mă duc la oftalmolog, la un medic alb – Kenneth W. Knowles – 80 $ consultația, plus medicamentele.

Am inflamație, nu infecție, la ochi: iritis acut. Mă port cu sticluțele de picături după mine.

Am mers pe Insula Paradisului, conectată printr-un pod înalt cu insula New Providence.

Bahamas – Nassau – Podul spre Insula Paradisului

★

În Hotelul Atlantis există un cazino. Jucăm la maşinile cu 25 ¢ şi pierdem câțiva dolari. Hoții înăuntru şi proştii afară! Unii se ruinează, îşi consumă averile. Am întâlnit cazuri în care după o viață de acumulări şi de eforturi, oameni care jucau la

jocurile din cazino îşi risipeau absolut tot numai pentru o clipă de plăcere sau pentru dorința nestăvilită de a se îmbogăți şi mai mult, peste noapte.

Bahamas – Atlantis Hotel - Casino

Acvariul arată ca un oraş antic scufundat. Pisici de mare, bancuri de peşti galbeni, maro.

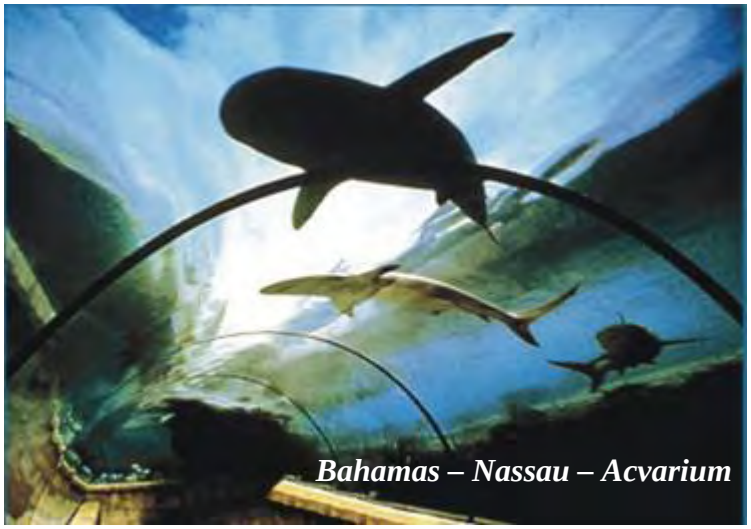

Bahamas – Nassau – Acvarium

Hotel gigantic, luxos. Marmură pe jos, muzică la pian, fântâni arteziene interioare, arhitectură măreață – şi prețuri pe măsură!

O pancartă: „Scuzați-ne ținuta când facem curățenie!”

★

Ne-ntoarcem pe jos, peste pod şi facem poze. Cinăm într-o cârciumă: peşte şi bere.

Camera de hotel unde suntem cazați, numărul 423 de la etajul 4, are o vedere splendidă spre ocean în partea dinspre vest şi două piscine într-o parte şi-n alta.

Elevii de la şcolile elementare poartă uniforme – fetițele: fuste dungate, maro cu alb, iar băieții: pantaloni lungi şi cravate la gât.

Anglia şi SUA exercită o mare influență în insule prin prezența multor firme: McDonald, Donkin’, Donuts etc.

Am cumpărat un CD cu muzică bahameză – „Tropical Gospel”.

21 mai 2004

Facem plajă la... umbră să nu ne pârlească soarele tropical. Eu mă bronzez şi prin cămaşă!

★

Intrăm la Muzeul Piraților, 12 $ de persoană.

„*Piratul are o viață scurtă dar minunată!*”, după cum s-a exprimat un căpitan de-al lor, Bartholomew Roberts.

O corabie veche, felinare aprinse, întuneric. Pirații din Vestul Indiilor foloseau corăbii uşoare pentru a se deplasa rapid. Viață periculoasă, imprevizibilă, jocuri de noroc, alcool din abundență, femei. În 1716 înfloriseră acțiunile piratereşti. Marinarii erau prost plătiți pe vasele comerciale deşi prestau o muncă istovitoare. Tinerii erau atraşi spre aventuri, îmbogățire

rapidă şi ideile de libertate de la Revoluția Franceză îi determina să lupte împotriva sistemului: *liberté*, *fraternité*, *egalité*.

Echipajul ajungea la 70 de oameni, cu 20-30 de tunuri, plus arme personale (puşti, pistoale, săbii). Luau animale la bord: vaci, capre – pentru hrană, papagali pentru plăcere. Fiindcă nu aveau fructe pe corabie, mulți sufereau de scorbut (carența vitaminei C în organism). Începeau pirateria furând o corabie.

Malaria secera multe vieți. Imaginea piratului legat la un ochi şi cu un picior de lemn, din filme, este reală. Răniți în lupte, li se amputa brațul ori piciorul, pentru a nu se cangrena, cu fierăstrăul!

Pe corăbii erau mulți şobolani care răspândeau o mulțime de epidemii. La bord luau şi femei, în special prostituate.

Căpitanii erau aleşi prin vot majoritar de către echipaj. Exista şi un regulament de piraterie, de pildă al Căpitanului John Phillips (1723):

- căpitanul ia (din pradă) o parte şi jumătate, iar următorii în rang (comandant, tunar, dulgher, boțman) câte o parte şi un sfert;

- cine nu se supunea regulilor, ori înşelau încrederea superiorilor era abandonat pe o insulă pustie, dându-li-se doar o sticlă cu apă. o armă şi pulbere explozivă;

- altor nesupuşi li se aplica legea lui Moses: 40 de lovituri pe spate.

În Marea Caraibilor majoritatea piraților erau negri. Pirații nu-şi îngropau comorile, cum citeam prin unele cărți pentru copii, ci o cheltuiau pe băuturi, femei, jocuri de noroc. Doar Căpitanul Kidd şi-a îngropat-o.

Cel mai fioros pirat, rămas legendar, a fost Căpitanul Barbăneagră (alias Edward Teach) în Caraibe şi în America.

Pe la 1720 steagul piraților era cel cu două săbii şi un craniu la mijloc. Dar alte echipaje piratereşti îşi confecționau steagurile lor proprii.

Prinşi, piraţii erau spânzuraţi în faţa mulţimii, stropiţi cu gudron (catran) pentru a nu se descompune corpul şi ţinuţi aşa, săptămâni întregi pentru a înfiora oamenii şi a-i determina să nu se apuce de piraterie.

Dacă nu-şi recunoşteau vina erau torturaţi la *Press Yard* (li se puneau greutăţi pe corp pentru a-i sufoca). Mulţi piraţi au scăpat neprinşi, nelăsând nici o urmă. Căpitanii care au fost capturaţi: Howell Davis, Charles Vane, Jack Rackham, Bart Roberts (*Inimă Neagră*) foarte temut, Stede Bonnet, Căpitanul Kidd (care fusese trimis de Amiralitatea engleză să prindă piraţii, s-a transformat el însuşi în pirat!), Henry Every, Edward Teach (Barbăneagră).

Bahamas – Nassau – Muzeul piraților

După 1730 au dispărut brusc piraţii, iar navele comerciale începuseră să se echipeze cu tunuri de apărare.

★

Expoziție de pictură la Banca Centrală din Bahamas.

Doi pictori locali: Ward Minis şi Jace McKinney. Facem fotografii cu autorii, care ne-au spus că au şi un site: *www.famousfacesofnassau.com*.

Le spun că o să scriu despre ei într-un ziar românesc şi se bucură. Parcă-l văd pe Mircea Monu expediindu-le „*Monitorul de Vâlcea*” chiar în Nassau, cum l-a mai expediat şi în Franța, Australia şi SUA.

Portrete negre, în stil impresionist, dar şi artă postmodernistă (ziare lipite, media) plus definiții din dicționar, făcând parte din expoziție şi amintind de arta concretă (care transmite mai multă informație decât sentimente). Definiții, deci, ale atributelor care caracterizează colecția: „*celebru*”, „*față*”, „*a recunoaşte*”, „*statut*”.

★

Am cumpărat obiecte de artă specifice zonei Caraibilor: măşti şi sculpturi negre, tricouri cu peisaje din insule, pentru copii.

★

Când Columb a descoperit insulele Bahamas, acestea erau locuite de indieni numiți *arawak*-i.

Istoria exemplifică modul în care insulele Bahamas au trecut de la o putere colonială la alta. Din această cauză există o diversitate populațională în zonă.

Ajunse sub stăpânire engleză, aceştia au adus sclavi din Africa. Pe urmă au emigrat haitieni, jamaicani, cubanezi, chinezi...

Astfel s-au schimbat multe – limbă, obiceiuri etc.

Creola franceză şi engleza „patwa”

Conversez cu Tasha, emigrantă din Haiti. Ea vorbeşte o creolă franceză, care mi se pare curioasă. Înțeleg doar unele cuvinte. Nici ea nu pricepe când îi răspund în franceza literară.

Convorbire pitorească în franco-creolă cu haitiana Tasha.

De pildă, “Eu vorbesc franceză” se zice literar “*Je parle français*”, dar în creolă Tasha pronunță “*’M parlez français*”. Sau: “Mâncarea e bună” se zice literar “*Le mange e bon*”, dar în creolă – “*Manger la bonne*”. Ori: “Numele meu este Florentin” se zice literar “*Mon nom este Florentin*”, iar în creolă – “*Nom c’est Florentin*”. Expresii şi mai îndepărtate: “Maşina merge repede” se zice literar “*La voiture va vite*”, dar în creolă – “*Machine na couwioe vite*”! Iar “Te iubesc” se zice literar “*Je t’aime*”, dar în creolă, cu totul diferit – “*Mae remon*”! Numeralele sunt aceleaşi: *un, deux, trois*...

În Jamaica, locuitorii vorbesc o engleză deviată (broken English) acasă, dar la şcoală studiază engleza literară. Această engleză stricată se numeşte *patwa*. De pildă, “Eu vreau o bere”

se spune literar "*I want a beer*", dar *patwa* – "*Mi want one beer*".

Mă gândesc: româna amestecată cu rusă din Transnistria o fi un fel de *broken Romanian*?...

Dolari cu chipul reginei Angliei!

Am văzut o fetiță cerşind bani pe la mesele din restaurant...

Bahama mama este un tip de băutură amestecată...

Facem baie în piscina Hotelului "Holiday Inn", apa e caldă, iar în *jacuzzi* e şi mai caldă. Lilia, soția mea, nu mai vrea să se scalde în ocean...

Datorită climei umede, în Bahamas trebuie să te scalzi şi în jacuzzi, nu doar în ocean.

Credeam că voi găsi să mănânc peşte din belşug în insulele astea, şi ieftin, dar când să comand la vreun restaurant, mi se aduce o bucată mică, iar farfuria este umplută cu vegetale.

– Păi, eu vreau peşte, nu legume!

Am găsit până la urmă nişte cârciumi mai primitive, ca la Bălceşti, unde am putut mânca un peşte baban...

Mă întreb ce fel de independență a câştigat Bahamas dacă pe bancnotele locale de un dolar, tipărite în 2002, persistă chipul reginei Angliei, Elisabeta a II-a...?

Ziarul național, care apare de 160 de ani în insule, se numeşte "*The Nassau Guardian*" şi costă 50 de cenți. Interesantă deviza înscrisă sub numele ziarului: "Fii în pace cu toată omenirea, dar fii în război cu toate viciile ei!".

Prin magazinele din centrul oraşului am văzut la vânzare tablouri de S. Ferguson, pictor local...

Lilia a cumpărat o *coconut* (nucă de cocos), 2 $: se bea sucul şi se mănâncă partea albă, gelatinoasă, dinăuntru...

Volei în apă la „Plaja Cablului"!

Autobuzele circulă între 5:30 dimineața şi 7:00 seara. Biletul – 1 $...

Trecem pe lângă Festivalul berii, apoi pe lângă un club de golf, până la stațiunea Wyndham, cu hotelul cu acelaşi nume, din Cable Beach (Plaja Cablului, este vorba de cablul telefonic). Aici este o piscină cu plasă de volei – e fun (amuzant) să joci volei în apă!...

Casinoul "Crystal Palace": Lilia pierde un dolar jucând la maşinile cu un cent. O reclamă paradoxistă: "Cu cardul «Crystal» câştigați chiar şi când pierdeți!"...

În Hawaii e mai ieftin, mai organizat, mai frumos ca-n Bahamas...

Spectacol de cabaret în Teatrul "Rainforest". În ghidul turistului, *What's On*, scria că-ncepe la ora 7:00 seara, dar când am ajuns acolo, ni s-a spus că la 9:00. Intrarea – 29 $. Un comedian Max McClow, cămaşă albă şi cravată albă, zice că e cel mai mare comedian din insule pentru că e... singurul!

Un magician Chavez Grant. Regina focului, Debra.

Fum pe scenă, lumini misterioase. Muzică antrenantă, ritmică, asurzitoare (*Pure Moods*).

Lungi în picioare, negresele astea, corpolente, senzuale dansatoare pe scenă, îmbrăcate ca nişte regine egiptene.
O cântăreață, Colie.

Printre mese, un chelner serveşte băuturi, neincluse în prețul spectacolului...

În luxurianta Grădina Botanică am găsit o plantă exotică pe care aş numi-o "Moțul curcanului".

Grădina Zoologică cu poezii pentru copii despre animale

23 mai 2004

Stăm rezemați de un palmier înalt, cu câteva frunze în vârf. Lilia se uită în sus.

– Să cadă o nucă de-asta, râde ea, grea ca piatra, ne sparge capul!...

Muzică neagră, de Glenn Washington, din Jamaica, în ritmuri asemănătoare cu cele ale lui Bob Marley, îmbietoare, molcome...

Mergem la Grădina Zoologică şi la Grădina Botanică *Ardastra*. Arată ca-n junglă! La intrare, o pancartă: "Dacă vă place, spuneți prietenilor, dacă nu vă place, spuneți-ne nouă!". Prețul – 12 $. Sunt 47 de tipuri de exponate: scoici, corali, termite (care mănâncă lemnul, trăind în colonii), papagali galben-bleu sau roşii lăsați liberi în mici foişoare, flamingo, rațe sălbatice, râs, cucuvea, veverițe, şerpi neveninoşi (piton şi boa), vulturi solitari, broaşte țestoase, crocodili, o păunițã cu pui, o iguană umflându-şi guşa, crabi, maimuțe mici, capre pitice şi... poezii pentru copii despre animale, de Ogden Nash. Țipete de păsări ca în sălbăticie. Un papagal ne întâmpină cu "Hello!" şi tot repetă! Multe specii pe cale de dispariție...

Grădina Ardastra a fost deschisă în anul 1937. Botanistul jamaican Hedley Edwards a adus păsări flamingo în anul 1950 din insula cea mai de sud, Inagua, care au fost dresate să meargă la comandă în 1957. La ora 10:30 asistăm la un spectacol cu flamingo. Ce pot face nişte "gâşte"? S-alerge!

Există circa 55.000 de flamingo în Bahamas, Yucattan (Mexic), Cuba, America de Sud. Sunt păsări ruşinoase, dar sociabile. Din cauza vânării excesive în deceniul 1940-1950 şi a pierderii habitatului, sunt în pericol. Se cunosc şase specii.

Când se odihnesc, stau într-un picior. Fac un un singur ou anual, deci un singur pui, de care au grijă şi femela şi masculul. Ciocul îndoit, gâtul ca de şarpe, picioarele ca de sârmă, extrem de lungi.

Specii endemice bahamiene. Există o singură grădină zoologică în Bahams.

Doi, pe urmă trei papagali se-aşază pe pălăria mea, şi-altul îmi ciuguleşte o bucăţică de măr din mână!

Aceşti papagali roşii sunt foarte prietenoşi. Unul dintre ei a ciugulit din bucata de măr ce-o aveam în mână.

Iată şi-un copac de mango şi-o aloe.

La toaletă, în loc de “Bărbaţi” era scris “Tarzan”, iar la “Femei” – “Jane”...

Buticul scoţianului bahamez

În restaurante luxoase, de exemplu cel din hotelul nostru, ţi-aduc o farfurie mare cât o pălărie şi-ţi pun în ea o bucată mititică – mâncare veche, încălzită, pentru a părea proaspătă, fără gust...

În clima asta umedă, parcă sunt mereu cleios, nespălat, deşi stau toată ziua la scăldat...

La televizor există 59 de canale, printre care: unul în germană (DW), altul britanic (BBC), canadian (NTV), spaniol (Univision), francez (CNGS), dar şi locale – ZNS Nassau, Bahamas Info, Bahamas Network. Cele mai multe sunt însă americane: CNN, ABC, CBS, Fox News, National Geographic etc...

Traficanții de droguri închişi în Bahamas sunt ceruți pentru extrădare în SUA...

Emigranții haitieni sunt 40.000, peste 13% din populație vorbind o engleză aproximativă; deseori, pe stradă, nu înțeleg decât fragmente de convorbiri sau cuvinte separate...

Intrăm într-un anticariat, *Balmain Antiques*, unde se vând hărți vechi, cărți în franceză, engleză, spaniolă, picturi (de Jack Blackman, John Paul etc.), artă primitivă sau naivă. Cumpăr o planşetă cu mare, palmieri, case pe plajă – ca amintire exotică. Proprietarul este scoțian născut în Bahamas. Petrece şase luni aici, iar celelalte şase – în Scoția. Scoțienii vorbesc un dialect diferit de al englezilor şi vor să se declare independenți...

Cântăreții cei mai populari în Bahamas sunt Sean Paul, Tonya Stephens, Elephant Man...

O reclamă într-o vitrină: “Vindem bere, vin şi spirit”!

24 mai 2004

Fusese înființat un *Muzeu al Sclavilor*, dar a ars în anul 2001 şi e încă nerenovat.

Ne-am dus atunci la Muzeul Societății Istorice, înființată în 1959.

Conform cercetărilor arheologice, în anul 600 d.C. s-au mutat din America de Sud *lucayan*-ii *arawak*. Numele „Bahama” vine de la ei. Când a venit Columb, în anul 1492,

insularii l-au primit cu voioşie. Columb a obţinut trei vase şi ajutor de la regele Ferdinand de Aragon şi de la regina Isabela de Castilla, care credeau în el. Columb a crezut că a descoperit India până la moartea sa (1506), de aceea locuitorii insulelor din Marea Caraibelor şi din continentul american sunt impropriu denumiţi „indieni". Columb a navigat apoi în Florida. Dar în anul 1500 spaniolii vin din nou şi-i iau sclavi pe lucayani iar pe alţii îi ucid. Deci, Omul Alb îşi arăta cruzimea.

Lucayanii erau o subramură din *Taino Arawaki*, din Hispañola (insula care cuprinde Haiti şi Republica Dominicană de astăzi) şi Cuba.

Satele lucayane erau aşezate lângă plajă, şeful (*cacique*) având o casă mai mare.

După revenirea spaniolilor, lucayanii dispar din insulă în 1520 – decimaţi de bolile albilor, ucişi ori luaţi ca sclavi. Insulele rămân nepopulate până în anul 1648 când vin aventurierii *eleutherieni* pentru libertate religioasă. Apoi piraţii şi-au făcut, vreme de 50 de ani, paradis din ele!

Britanicii stăpânesc Bahamas-ul în 1717. „*Eleutheria*" provine din greacă şi înseamnă *ţara libertăţilor*.

În 1695 englezii construiesc un fort în Charlestown, care este redenumit Nassau – de la William III, prinţ de Orange Nassau. Alte forturi englezeşti: Fort Montague (1742), Fort Charlotte şi Fort Fincastle (1780), contra spaniolilor. Au fost înrolaţi şi soldaţi negri.

Tratatul de la Versailles din 1783 încheia războiul american de independenţă, cedând Florida Spaniei. Americanii rămaşi loiali coroanei britanice, se mută în Bahamas unde primesc pământ din partea guvernului. Cam aşa se făcea colonizarea. Săracilor, ori celor din clasa mijlocie li se ofereau funcţii imperiale şi avantaje materiale în colonii. Şi-n fosta Uniune Sovietică ruşilor li se dădeau funcţii administrative, politice, economice, plus apartamente gratuite, în Republica

Moldova de pildă, constituind astfel elemente de rusificare şi subordonare imperiului.

Sclavii au venit în 1648, odată cu eleutherienii, din Bermuda. Pompei a condus o revoltă a sclavilor în 1783, aşadar populaţia insulelor creşte cu loialiştii americani şi sclavii lor, care se ocupă de plantaţii, fără succes.

În 1807 este abolită sclavia. Guvernatorul Sir James Carmichael Smyth sprijină abolirea în 1838.

Piraţii au fost expulzaţi în 1721 de către guvernatorul Woods Rogers, când începe şi decăderea lor. Am fost surprins să aflu şi două femei-pirat: Anne Bonny şi Mary Reäd.

Americanii unionişti au cucerit Fortul Montague în 1776, conduşi de Esek Hopkins. Fortul este recucerit de spanioli în 1782-83, apoi reluat de colonelul englez A. Deveaux, care-a dat ordin să fie împăiate manechine îmbrăcate soldaţi şi puse în fort pentru a-i induce în eroare pe spanioli cum că ar fi multă armată engleză.

Muzeul înfăţişează hărţi antice (în latină), obiecte de la vase scufundate, unelte casnice, plante medicinale (herbare), fotografii ale oraşului Nassau din secolul XIX, instrumente de navigat.

Parlamentul s-a constituit din 1929, iar constituşia a fost adoptată în 1964.

În 1958 a avut loc o grevă generală.

★

Anual, la 26 decembrie şi 1 ianuarie se desfăşoară în Bahamas un festival cu măşti numit *Junkanoo*. Dans, muzică, tobe din piei de capră, costume colorate.

Trei staţii de radio emit pe lungimi de undă AM şi cinci staţii de radio emit pe lungimi de undă FM, dintre care Radio Bahamas (1540 KHz) şi ZNS FM (104,5 MHz).

26 mai 2004

Trei forturi: Charlotte, Daisy şi Stanley sunt construite de britanici. Lordul Dunmore a început Fortul Charlotte în 1787, ridicat în piatră. Până în 1891 Imperiul Britanic era mereu implicat în războaie cu Armada Spaniolă, cu flota franceză şi chiar cu America eliberată.

Întrăm prin labirinturi subterane întunecate, umede ca-n beciuri! Butoaie cu pulbere şi muniţii, arme, mortar, ghiulele de fier pentru tunuri, proiectile, baionete.

Negrii mai ales, dar şi albii erau plătiţi la construirea forturilor, tăiate în piatră. Existau pe vremea aceea şi negri liberi.

Locotenentul D'Arcy a fost primul administrator. Viaţa soldaţilor obişnuiţi era monotonă în forturi. Program fix, de la 05^{00} (dimineaţa) la 21^{30} (seara). Se ştie puţin despre viaţa lor. Mulţi au fost decimaţi de boli, cu dor de casă, simţindu-se izolaţi pe o insulă aproape pustie. Unii erau lăsaţi să-şi aducă familiile. Nevestele lor primeau o jumătate de soldă şi trebuiau să ajute la bucătărie, spălătorie, curăţenie. Copiii primeau un sfert din soldă pentru diverse munci.

Cum erau recrutaţi soldaţii? Ofiţeri de armată, îmbrăcaţi festiv, colindau prin cârciumi, aşezări etc. şi-i atrăgeau pe tinerii săraci şi needucaţi dându-le bani să semneze contractul de înrolare, ademenindu-i cu uniformele milităreşti cu ajutorul cărora (li se spunea) vor impresiona pe viitor fetele, sau oferindu-le băuturi. Odată contractul semnat erau obligaţi prin lege să intre în armată (mi-amintesc o istorisire a lui Ion Creangă despre luarea la oaste în Moldova mijlocului de secol XIX)

Touissant Louverture (1742-1803) conduce răscoala sclavilor în Haiti, urmarea căreia Haiti devine prima republică neagră independentă în Lumea Nouă în anul 1804. Louverture i s-a adresat lui Napoleon Bonaparte într-o scrisoare astfel:

„*Primului dintre albi de la primul dintre negri*”. Napoleon nu apreciază gestul şi trimite armată franceză numeroasă care înăbuşe răscoala, iar „*primul dintre negri*” moare în puşcărie, în Franța.

Haiti era cel mai mare exportator de trestie de zahăr al lumii, aducând beneficii uriaşe coloniştilor francezi. Şi-n prezent sunt probleme în această țară. Preşedintele Jean Bertrand Aristide, instalat cu suport american la putere, este răsturnat de revoltele populare ca fiind corupt şi dictator.

Deşi se numeşte „*independente*”, multe colonii încă depind de metropolă – după opinia mea sunt semicolonii.

★

Am întâlnit turişti germani, francezi, spanioli, asiatici – în afara anglo-fonilor. Hispanicii ăştia îi întâlneşti peste tot; spaniola este a doua limbă nativă din lume, după chineză. Engleza este prima limbă internațională, dar nu ca vorbită de nativi.

Am întâlnit şi-o rusoaică, Natalya, venită din Kazahstan, după ce lucrase-n Cuba. Lucrează într-o firmă turistică. Ne-a spus că e nevoie de profesori de ştiințe exacte în Bahamas, se fac contracte pe un an.

– I-auzi Lilia, ne facem cu ochiul. Cică n-au suficiente cadre didactice bahamezii şi-atunci aduc profesori în special din țările anglo-fone, dar sunt şi bulgari de exemplu.

Natalya ne-a dat adresa sa de e-mail, urmând să ne transmită informații.

În Bahamas nu există nici o universitate, cel mai înalt grad de învățământ e la nivel de colegiu.

★

O revistă cu... insule de vânzare. Unele mici, de la 1-2 acri, care costă 375.000 $, altele de 700 de acri ajungând la 11.000.000 $! Un acru este aproximativ un pogon. Să-ți

cumperi o insulă a ta şi să te izolezi acolo ca Robinson Crusoe. Dar sunt insule care apar şi dispar! Te trezeşti cu investiția pierdută...

★

În jur de 1500 $ a costat toată excursia, de persoană. Pentru mașină, rămasă în Albuquerque, mai plătim 44 $ parcarea lângă aeroport (4 $ / zi).

★

Nu ştiu ce fel de „independență" are Bahamas din moment ce nu e nici republică, nici monarhie, deci n-are nici preşedinte, nici rege la conducere, ci... un guvernator ca orice colonie.

★

Bahamezii sunt creştini, dar există şi un grup islamic care şi-a construit o moschee. Islamul este religia care creşte cel mai rapid, amenințând să-i depăşească pe creştini.

În prezent se estimează la 1,2 miliarde numărul de musulmani pe glob.

★

Şi a venit timpul să ne întoarcem acasă.

– *Bye*, *bye*, *Bahama mama*!

Undeva în nord

25 iunie 2004

Voi zbura la Stockholm, la "Fusion 2004" - A VII-a Conferință Internațională asupra Fuziunii Informației, 28 iunie-01 iulie 2004. Plec în Suedia din Bucureşti şi mă întorc iar la

Bucureşti. Voi mai sta câteva zile în țară, apoi, valea din nou în America.

„Bennvenutti a Milano!" (Bine ați venit în Milano!)

Merg cu două autobuze: cu 105 - de la Gara de Nord la Piața Presei Libere, apoi, cu 449 - de-aici până la Aeroportul "Henri Coandă" (nu ştiam că se numeşte aşa) din Otopeni. M-a costat 16.000 de lei, față de 400.000 de lei, cât mi-ar fi cerut taxiul!

O noapte ațipind şi cucăind prin aeroport până dimineață la 6:35, când pleacă avionul. Mama mi-a pus într-o plasă mâncare pentru două zile: pecii de porc din găleata cu untură, murături.

Presă gratuită pentru avion: "Ziarul de duminică", "Ziarul financiar". Alături, un italian citeşte "La Reppublica". Italiana este pentru mine o română pocită: "Mantenete la cintura allacciata quando siete seduti" - mențineți centura strânsă când sunteți aşezați.

Adorm din cauza nesomnului de ast-noapte. Când mă trezesc, sunt deasupra Alpilor austro-italieni, mai avem puțin până la aterizare.

"Corriere della sera" are 42 de pagini!

"Alitalia" mă duce la Milano, unde schimb avionul pentru Stockholm.

Un tip are un aparat micuț de măsurare a poziției, tip GPS ("General Position System" - Sistem pentru Poziție Generală), care-ți dă coordonatele geografice (latitudinea şi longitudinea), calculate prin informațiile primite de la cel puțin trei sateliți artificiali (care trebuie să formeze un triunghi). Vest-europenii folosesc sistemul denumit "Galileo", iar ruşii - "Glonass", pentru a nu-l mai utiliza pe cel american. Când

eram inginer de soft la "Honeywell", în Phoenix, întrebuințam GPS-ul pentru a determina poziția avioanelor.

Bennvenutti a Milano! Păduri multe, de-un verde închis, iarba de-un verde mai deschis. Suntem în Spațiul Schengen (Comunitatea Europeană). Răcoare.

Italienii se căsătoresc târziu, au copii puțini (1-2).

„Välkommen till Stockholm!" (Bine ați sosit la Stockholm!)

15 grade Celsius la Stockholm. Aeroport modest.

Ce bine că pot folosi cardurile de credit americane, fiindcă nu mai am *cash* (n. r. - numerar, în engleză).

Aeroportul Internațional Stockholm

Taxiuri negre. O poantă citită nu ştiu pe unde despre scurtul sezon călduț în țările nordice: *Anul trecut, vara a căzut într-o joi...!*

Copaci înalți în Stockholm. Curat, rece, clădiri solide, cerul întunecat.

M-aşteptam să văd mai multe blondine prin Suedia, dar sunt puține! Mi se spune că sunt destui emigranți.

Am luat autobuzul, Flugbussbuljett 89, până la Stația Centrală, de unde am pornit cu metroul către Hotelul "Zinkensdamm". Deşi sunt cetățean american, mi-am păstrat obiceiurile româneşti: să cheltuiesc puțin şi să locuiesc în condiții modeste.

În aceeaşi zi a sosit şi Albena Tchamova (n.r.- cercetătoare științifică bulgară, colaboratoare cu autorul în domeniul fuziunii informației, cu care a participat şi la A VI-a Conferință Internațională asupra Fuziunii Informației, 8-11 iulie 2003, Cairns, Queensland, Australia) din Sofia, via Varşovia. Lucrează la Academia Bulgară de Ştiințe şi are un salariu submediu: 300 de leva = 150 de euro.

Majoritatea oamenilor este nefericită în Bulgaria. Cei bogați mor subit datorită mafiei. Nepoata lui Todor Jivkov (n.r. - şeful Partidului Comunist Bulgar şi şef al statului, schimbat din funcție în mod neviolent într-o şedință a conducerii partidului; a murit de bătrânețe în patul său), Evghenya Jivkova (pe fiica lui o chema Ludmila), este în Parlament şi-are *business* - designer de modă. Iar fostul țar bulgar, Simion Saxe-Coburg Gotha (în bulgăreşte, Simeon Borisov Sakskoburggotski), de origine germană, are funcția de prim-ministru (născut la 16 iunie 1937). Mi-amintesc că atunci când Radu Câmpeanu (pe atunci, preşedintele PNL) propusese ceva similar în România, pentru Regele Mihai, oportuniştii au sărit de fund în sus, opunându-se, crezând că mai pot restaura monarhia. Dar vremea regilor şi-a împăraților a trecut...

Caracteristic limbilor balcanice, deşi foarte diferite, este faptul că articolul hotărât se pune la sfârşitul cuvântului - în română, bulgară, turcă, albaneză. Astfel, "carte" se zice în bulgară "*knig`*", iar "cartea" (articulat) - "*knig`ta*".

Magazinele au program de cinci ore!

Un român mai bronzat, prin metrou, vorbea la celular.

Zicea că e din Piteşti.

Am vizionat în barul hotelului meciul de fotbal Suedia-Olanda, câştigat de olandezi după loviturile de la 11 m.

Am trimis un e-mail lui Jean, care urma să sosească în ziua următoare, s-aducă încă un rând de cărți pentru conferință. (N.r. - este vorba despre Jean Dezert, cercetător ştiințific francez de la Oficiul Na]ional de Cercetări Aerospațiale (ONERA) Paris, cu care autorul colaborează, ei fiind autorii "Teoriei Dezert-Smarandache" asupra fuziunii informației; l-a "cunoscut" prin Internet şi l-a întâlnit personal la Hotel "Radisson" din Cairns, Australia, la "Fusion 2003".)

Scump în Suedia, mai rău ca-n SUA. La Internet - o coroană pentru un minut.

Albena cercetează implementarea.

În timpul iernii, ziua are numai 4-5 ore lumină, în rest, e întuneric. Noaptea se lasă la ora două după-masă. Eu, învățat cu căldura, venit din deşertul Arizonei şi al New Mexicului... nu mi-ar plăcea.

Încep să prind cuvinte suedeze. Din metrou: *näst*a (ä se citeşte a lung) înseamnă "următoarea" (stație, desigur). Cobor la stația Gamla Stan, oraşul vechi. Străzi înguste. Intru într-o clădire joasă să văd o expoziție de pictură a unui filipinez, Manuel D. Baldemor, artist grafic, cu cerneală chineză, în stil asiatic.

În Suedia se sărbătoreşte mijlocul verii.

Aici, taxele pe salariu sunt cam de 40-50%, dar serviciul social este foarte bun (serviciul medical gratuit, pensii, ajutoare pentru copii).

Învăț să spun "Mulțumesc!" *(Tack!)*, "Da" *(Ja)*, "Nu" *(Nej). Jag älskar dig!* = Te iubesc! Magazinele deschid la prânz (ora 12) şi închid la ora 5. Doar câteva ore!

Palatul Regal

Regele Suediei este Carl al XVI-lea Gustaf, de origine franceză (Dinastia Bernadotte). Regina Sylvia e de origine braziliano-germană. Are două fete şi-un băiat. Regina, prima fată şi băiatul sunt bruneți bine.

Palatul regal – Stockholm

Vizitez Palatul Regal, construit în stil baroc, italian, finisat în 1754. Arhitect - Jean de la Vallée. Palatul a ars de mai multe ori, dar a fost reconstruit.

În timp de pace, 60 de soldați apărau palatul, iar în timp de războaie şi neliniști sociale - 500 de soldați.

La ore fixe, în fața palatului, se face schimbarea de gardă, ca-n Anglia.

Regele şi regina țin aici recepții oficiale, iar între acestea Palatul Regal este deschis publicului larg.

În Palat, artă europeană, din evul mediu până-n prezent.

Sulițe, halebarde, lansatoare de bile metalice pentru luptă.

Statui de împărați romani, tablouri.

Sala Tronului. Coroane, veşminte şi bijuterii regeşti. Trofee primite. O diplomă de la Iosip Broz Tito, două medalii

româneşti. Candelabre, cristale impresionante, picturi murale, ca-n bisericile ortodoxe.

Câştigătorii Premiilor Nobel sunt invitaţi a doua zi după acordare, la cină, în Casa de Concert.

Bunica regelui actual, Prinţesa Margareta, a fost pictoriţă şi are o mică galerie.

Interior rococo, cu portretele monarhilor din Dinastia Bernadotte.

Apartamentele oaspeţilor găzduiesc, începând din 1870, şefi de stat veniţi în vizită.

Regele Gustaf al III-lea a format un muzeu de antichităţi în 1794.

Capela Regală, folosită de familia regală pentru ceremonii religioase...

Biserica Riddarholmen, unde sunt înmormântaţi monarhii şi rudele lor, ultimul fiind Regele Gustaf al V-lea, în anul 1950.

Garda Regală, staţionată din 1523, a devenit o mare atracţie turistică, însoţită de o paradă militară.

Rulează şi-un film, cu muzică medievală, înfăţişând istoria construirii Palatului, de la anul 1000, până în 2000.

Drottninggatten - o stradă pitorească

Muzeul "Tre Kronor" (Trei Coroane) cuprinde istorie medievală. Castelul "Tre Kronor" a fost distrus de incendiu în anul 1697. Zidul de apărare din secolul al XIII-lea a rezistat până astăzi.

Văd un restaurant chinezesc şi-n Suedia, că-n America sunt puzderie. Infuzia de emigraţie este benefică pentru ţară.

O stradă festivă, cu multe steaguri legate între clădiri, Drottninggatten, plină de lume, un tip cântând la saxofon... Frumos, frumos (ca strada Unirii din Craiova, pe care ieşeam la o plimbare seara, când eram student). Un om caută în

tomberon... iată că există şi pe aici asemenea situații, în această țară cu sistem social atât de bun!

Parlamentul suedez.

Lacul Mälaren, separat de Marea Baltică.

Altă expoziție de pictură; culoarea galbenă bate-n ochi; autor, Anders Palmer.

Textile din microfibre optice de Helena Hietanen.

"Metrou" se zice "Tunnel banna". Mă uit mereu după semnul "T" al gurii de metrou.

Parlamentul suedez

Împreună cu Albena şi cu Jean, vizitez "Nobel Museet", situat în Piața Stortorget. Celebrul, râvnitul, contestatul Premiu Nobel!

Primim audiofoane; la fiecare exponat formezi un număr şi asculți la ureche, în engleză, comentarii.

Şase Premii „Nobel”

"*Scepticismul în ştiință este important.*" (Dr. Stanley B.

Pusiner, Premiul "Nobel" în Fiziologie)

Tendințe în cercetare: nanotehnologia, microcosmosul, activitatea cerebrală, cultura globalizată.

Într-un milimetru cub de cortex există 6 km de fire nervoase.

Laureați "Nobel", unii mai faimoşi decât alții: John Steinbeck (Literatură), Marie Curie (Fizică şi Chimie), Max Planck (Fizică).

Citate aforistice pline de învățătură. "Ce este buruiana? O plantă ale cărei virtuți n-au fost încă descoperite."(!) (Rapph E. Emerson, 1878)

Anual, se acordă Premii "Nobel" în cinci discipline: Literatură, Fizică, Chimie, Medicină-fiziologie şi Economie, în Suedia, iar un al şaselea, pentru Pace, în Norvegia. Până în anul 1905, Suedia şi Norvegia erau unite şi cum Nobelul pentru Pace se acordase înainte la Oslo, capitala Norvegiei, a rămas tot acolo. Limbile celor două țări sunt asemănătoare, locuitorii lor se înțeleg fără translator. Sunt anual 300-500 de candidați. Câştigătorii se anunță la începutul lui octombrie, iar festivitatea decernării are loc pe 10 decembrie. Medaliile de aur (al căror design a fost executat de Gustav Vigeland, Erik, Gunvar Svensson) şi diplomele sunt primite chiar din mâna Regelui Carl al XVI-lea Gustaf. Cecul (în jur de un milion de dolari) urmează. 350 de membri ai Academiei Regale Suedeze de Ştiințe, plus experți din Lume, "cântăresc" aplicațiile. Bineînțeles că nu scapă nici interesele politice, ideologice, etnice, geografice - după cum remarcase şi Laurențiu Ulici (criticul literar, fostul preşedinte al Uniunii Scriitorilor din România) într-o carte a sa despre "Nobelii în Literatură". Se tipăresc postere în 10 limbi, cu tiraj de 250.000 de exemplare.

18 fotolii de „Nemuritori”

Academia Regală de Ştiințe acordă premiile în Fizică şi

în Chimie, Institutul "Karolinska" din Stockholm - pe cel din Medicină-fiziologie, iar Academia Suedeză (Filologie) îl acordă pe cel în Literatură "persoanei care a produs cea mai deosebită lucrare în direcția ideală a literaturii" (după cum scria Alfred Nobel în testamentul său).

Un singur român, George Emil Palade, a primit Premiul "Nobel" pentru Medicină (acum are vreo 92 de ani, trăiește la Universitatea San Diego, SUA). Alții au fost deprivați: Nicolae Paulescu (descoperitorul insulinei, în anul 1921, Premiul "Nobel" s-a acordat însă farmacologilor canadieni F. G. Banting şi C. H. Best), recent, Gheorghe Benga (pentru localizarea unei proteine-canal pentru apă în membrana celulei roşii sanguine umane, 2003, dar premiul a fost acordat profesorului american Peter Agre), etc.

Membrii Academiei Suedeze sunt în număr de 18, fiecare stând numai în fotoliul cu un anumit număr, ocupat la primire, în urma decesului titularului: 1) Sten Rudholm (jurist); 2) Bo Ralph (lingvist, profesor de limbi nordice); 3) Sture Allén (lingvist); 4) Lars Forssell (poet); 5) Göran Malmqvist (expert în literatură chineză); 6) Birgitta Trotzig (scriitoare); 7) Knut Ahnlund (scriitor); 8) Östen Sjöstrand (scriitor); 9) Torgny Lindgren (romancier); 10) Peter Englund (istoric şi scriitor); 11) Ulf Linde (critic de artă); 12) Per Wästber (scriitor); 13) Gunnel Vallquist (scriitoare, traducătoare, membru la École Française de Stockhlom); 14) Lars Gyllensten (romancier, critic, profesor de anatomie microscopică); 15) Kerstin Ekman (scrie romane cu crime); 16) Kjell Epsmark (scriitor şi istoric literar, a publicat o carte despre criteriile de acordare a Premiului "Nobel"); 17) Horace Engdahl (critic literar, secretar permanent); 18) Katarina Frostenson (poetă, dramaturgă).

Am fost în corespondență cu Olof G. Tandberg, fost secretar pentru probleme externe al Academiei Regale Suedeze de Ştiințe, care mi-a telefonat la Craiova, când venise la

Bucureşti, fiindcă eram supravegheat de Securitate. Pe urmă, mi-a scris în lagărul turcesc pentru refugiații politici. În acea perioadă, se ocupa cu drepturile de circulație ale oamenilor de ştiință.

Stockholm – Muzeul Nobel

Doi basarabeni au fost propuşi candidați la Premiul "Nobel" pentru Pace: poetul Grigore Vieru (propus în 1992 de către Academia Română) şi Ilie Ilaşcu (propus în 1994, de către oameni politici din România şi de români din diaspora - Norvegia, când era deținut politic în Tiraspol, Transnistria).

„Nanopeisaj”

Într-o vitrină era prezentată diploma de laureat acordată fizicianului austriac Erwin Schrödinger (1887-1961) în 1933 (fondatorul mecanicii cuantice, autorul paradoxului "Pisica lui Schrödinger", despre care nu se ştie dacă e moartă sau vie ori este şi una şi alta - privind controversata fizică cuantică).

Statuia lui Rabindranath Tagore (1861-1941), poet indian de renume, premiat în 1913. Are barbă şi plete, ca un antic!

Într-o sală rulează filme documentare late (pe trei ecrane, aflate în prelungire) despre creativitate şi petreceri ale scientiştilor pentru relaxare...

"Sub pondere crescit palma". Mult spațiu duce la mare creativitate. Descoperirea se naşte şi din joacă...

În cadrul muzeului e şi o expoziție de "science fiction". Cel mai mult m-a impresionat o "sculptură invizibilă", de Christa Sommerer şi Laurent Mignonneau: un câmp magnetic care opune rezistență mai mică sau mai mare când mişti palma pe deasupra unor table verzi, creând astfel în mintea ta forme de relief; este un câmp nevăzut, mai dens ori mai puțin dens - "Nanopeisaj" (artă şi știință).

Nanotehnologia este avangarda științei.

Structurile atomice, moleculare reprezintă, după mine, şi sculpturi, picturi, artă naturale (nu doar știință).

Se prevede construirea de nanoroboți medicali care să fie introduşi în corp şi să trateze o boală.

Nobel contra matematicienilor!

Mai citesc despre interculturalism, globalizare (nu mai e doar economică, ci şi culturală).

Într-un studiu al UNESCO se menționează că dintre cele 6.000 de limbi, plus dialectele, existente în prezent, numai 10% vor supraviețui la sfârşitul secolului XXI.

Despre cercetări medicale - primul laborator anatomic a fost în Padua, 1595, pentru autopsii. Omul-maşină.

Julien Offrey de la Mettrie (1709-1751) a publicat o carte în 1742, "Istoria naturală a sufletelor", în care afirmă că bolile au efectele organice - schimbări în sistemul nervos. Carte arsă!

Am citit că o boală, să zicem la ficat sau la inimă, poate fi vindecată tratând... sistemul nervos! Pare o metodă fantastică, dar sper că în viitor se va dovedi folositoare omului.

La fel ca medicina tradiţională chineză ori yoga indiană... sunt anumite puncte în corp, numite "*ceacre*", pe care le apeşi, liniştind un organ. Creierul are o adaptabilitate formidabilă.

Louis Agassiz (1807-1873) a observat cu umor: "O cercetare ştiinţifică trece prin trei faze: în prima, oamenii spun că este în conflict cu Biblia, în a doua - că a fost descoperită mai înainte, iar în a treia - că au crezut în ea dintotdeauna!".

Într-o vitrină, testamentul lui Alfred Nobel, din 1895, care a dus la crearea Premiilor "Nobel", începând din anul 1900. Nobel n-a lăsat premii şi pentru matematică, mi-a scris Mircea Monu prin e-mail, fiindcă nevasta lui a fugit cu un matematician!

Instalaţii de artă!

Câteva discursuri de la primirea Premiului "Nobel", puse pe video.

Ştiinţa şi tehnica influenţând arta. De exemplu, banda lui Möbius l-a inspirat pe scriitorul Wole Soyinka: având numai o faţă, ea reprezintă atât simbolul esteticii şi al adevărului, cât şi al contradicţiilor - precum în mitologia Yoruban, Ogun este atât zeul creativităţii, cât şi al războiului (distrugerii). Iată paradoxismul mitologic.

Muzeul Nobel – „Instalaţie”

"Ştiința va fi caracterizată prin: ignoranță; acceptarea legăturilor, complexității şi contextului; producerea dorințelor, care pot fi translatate şi aplicate; antidisciplinaritate; integrarea învățământului, cercetării şi serviciilor; paradoxuri (Florentin Smarandache: Nota bene!); târg evident; practică artistică" (Dellbrügge & de Moll, "Wild Cards"). "Cardurile sălbatice" sunt cărți mari de joc (depăşesc statura omului) care permit vizitatorului să facă prognoze asupra cunoştințelor viitoare, ale căror evenimente deviază cursul linear al istoriei.

Jean Dezert, Albena Tchamova şi autorul la poarta Muzeului Nobel din Stockholm.

Tot în expoziția de "science fiction" din Muzeul "Nobel": *instalații* de artă (noua formă de "sculptură", îmbibată de tehnologie şi de ştiință) de Ingo Günther, Peter Kogler, Ken Lum cuprinzând: sunete, *obiecte găsite*, video cu muzică *rap*, graffiti.

Doar doi dublu laureați

În afară de Marie Curie (Premiul "Nobel" pentru Fizică, 1903, şi pentru Chimie, 1911), doar Linus Pauling, care a descoperit structura mineralului zunit, a primit două Premii "Nobel" - pentru Chimie, 1954, şi pentru Pace, 1962.
Îți trebuie curaj ca să te îndoieşti de teorii stabilite, să gândeşti în direcții total opuse, să faci conexii între domenii diferite.

S-au acordat des-tule premii controversate. Au fost scriitori celebri refuzați de la Premiul "Nobel", precum Lev Tolstoi, J. L. Borges, James Joyce, iar alții, deşi încoronați cu râvnitul premiu, nu se mai aude de ei!

Dintre literații români propuşi, Blaga, Arghezi şi Nichita Stănescu ajunseseră în faze avansate ale selecției.

Când am ieşit din muzeu, Jean şi Albena mă aşteptau pe o bancă în Piața Stortorget. Era soare, frumos. După ce-am ieşit de la Muzeul "Nobel" ne-am plimbat prin oraş.

Stockholm – vedere aeriană

O carte despre Teoria Dezert-Smarandache

Pe chei, statuia Regelui Gustaf III, lângă Palatul Regal, pe malul Canalului Göta.

O statuie în apă, se vede doar mâna ieşind la suprafaţă. În oraşul vechi, trecem prin zona Skeppsbron, construită în anul 1630, terminată în 1854. Apoi, Saetsjön, cu canale.

Jean adusese în Stockholm 27 de exemplare din "Advances and Applications of DSmT for Information Fusion" (Progrese şi aplicaţii ale Teoriei Dezert-Smarandache în fuziunea informaţiei), carte editată de mine şi de el, 420 de pagini, tocmai apărută, la care colaboraseră încă 15 cercetători din Franţa, Canada, SUA, Cehia, Australia şi Bulgaria: Samuel Corgne, Frédéric Dambreville, Mihan Daniel, Denis De Brucq, Mohamad Farooq, Laurence Hubert-Moy, Anne-Laure Jousselme, Shubka Kadambe, Mohammad Khoshnevisan, Pavlina Dimitrova Konstantinova, Patrick Maupin, Grégoire Mercier, Tzvetan Atanassov Semerdjiev, Hongyan Sun, Albena Plamenova Tchamova, iar prefeţele de editori, Pierre Valin, Krassimir Atanassov, Bassel Solaiman. Am început s-o distribuim la colaboratori, plus Behrad Moshiri (Iran), Kiruba, Srtavrik, P. Smets, Branco Ristic, James Llinas, Eloi Bossé etc.

La Gala de Recepţie, din incinta Hotelului "Clarion", are loc o "fuziune", glumesc eu, de şampanie, vin alb şi roşu, coniac, lichior, aperitiv de începe să mă doară capul. Plus *champagne-tracking* (urmărirea traiectoriei şampaniei), îndrug eu făcând un joc de cuvinte cu un termen tehnic utilizat şi-n fuziunea informaţiei.

Jean vizionase filmul lui Michael Moore, "Fahrenheit 9/11", premiat la Festivalul de la Cannes, şi mi-l povesteşte. Limba de lemn a lui Bush, care-i tot da cu arme de distrugere în masă, folosirea armatei americane pentru îmbogăţire personală; din 535 de congresmani, doar unul îşi trimisese copilul să lupte în Irak; săracii - recrutaţi la război. Aflu că salariul preşedintelui american este de 400.000 de dolari pe an, deci, în patru ani - 1,6 milioane!

Banchet la Primărie

Un autobuz cu etaj ne duce la Primăria oraşului
("Stadthaus"), unde are loc banchetul conferinței. Organizatorii ne-au dus, ne-au aburit cu alcool ("calvados", din mere, semănând cu coniacul; "Bailey's", un fel de suc ori cremă dulce, spirtuită) şi ne-au lăsat să ne-ntoarcem fiecare... cum putem!

Primăria din Stockholm

Un cor de marinari, condus de o damă, umfla nişte pungi, pe urmă le pocnea în ritm sonor, pe note (ce-mi mai aduc aminte, prin ceață).

Aici se ține anual banchetul laureaților Premiului "Nobel". Holul Auriu este acoperit cu 18,6 milioane de plăcuțe de mozaic!

A luat cuvântul Chee-Yee Chong, preşedintele Societății Internaționale a Fuziunii Informației, cu care am avut plăcerea să mă pozez mai târziu; fotografiatul cu camera

digitală fiind un nou hobby al meu - într-o lună prin Europa am făcut peste 400 de poze.

În subsolul Primăriei am vizitat un muzeu antropologic despre viața laponilor: lupta lor cu natura nordică vitregă, îmbrăcămintea stufoasă, aşezările, pescuitul, săniile... Ah, eu aş muri în gerurile alea!

Când Patrick l-a întrebat pe Eloi de ce eu am în State patru luni şi jumătate de vacanță, iar ei în Canada doar o lună, Eloi, conducătorul său de doctorat, a răspuns pontos:

– Păi... (s-a gândit un pic) el lucrează de două ori mai repede!

Mulți doctoranzi participă la astfel de conferințe pentru a-şi da seama de noile tendințe de cercetare şi de ultimele realizări.

Glumeam cu unul, cu altul într-o limbă sau în alta. De pildă, cu Gemma Piella din Barcelona (acolo se vorbeşte dialectul catalan al limbii spaniole). Pe un italian l-am chestionat ce face echipa țării lui la "Euro 2004" (Campionatul European de Fotbal), fusese eliminată de țările nordice după egalul, probabil aranjat, 2-2, Suedia - Danemarca. Mi-a glăsuit direct în italiană:

– Finito!

Până şi bulgarii îmi zic „Smarandaş”!

Albena a prezentat timidă, cu trac la public, lucrarea ei despre *tragerea la țintă* (militară), folosind TDSm. Pronunța mereu "Teoria Dezert-Smarandaş", deşi ştia că se citeşte "Smarandache"; îi şi scrisesem pe un petec de hârtie "Smarandaké" sau "Smaradaque" - cum să pronunțe.

Jean, sigur pe sine, cu barbă, haină verde, şi-o mână-n buzunar, despre *Transformarea Pignistică Generalizată*, care poate să măsoare entropia unui sistem incert.

Patrick era ca un actor, cu coatele rezemate pe pupitru şi explicând foarte convins despre neutrosofie în analiza de situaţie.

Am telefonat doamnei Silvia Constantinescu, singura pe care o cunoşteam dintre românii emigraţi în Stockholm, la ora 8:30 dimineaţa. M-a apostrofat că în Suedia nu se telefonează înainte de ora 9 dimineaţa sau după 10 seara. Eu *am rămas, probabil, un ţăran înapoiat*. Doamna Silvia scoate la Stockholm o revistă, "Curierul românesc", în Diaspora aşadar, în care a inclus şi un interviu cu mine. Mai publică, la Bucureşti, cărţi de interviuri. Locuieşte de 30 de ani în Suedia.

Bătălia pentru TDSm!

Joi, 1 iulie, s-a desfăşurat bătălia cea mare privind Teoria Dezert-Smarandache (TDSm). Deşi în broşura cu programul şi cu rezumatele lucrărilor era trecut doar Jean, eu am prezentat lucrarea. Moderatori au fost James Llinas (care după sesiune m-a întrebat dacă aş fi interesat să lucrez pentru proiecte NATO), şi Eloi Bossé din Québec. Ne-a atacat Rolf Haenni din Germania. Erik Blasch, după ce i-am înmânat un exemplar al cărţii cu TDSm, m-a chestionat dacă nu m-aş implica şi-n proiecte pentru o bază militară aeriană din sudul Arizonei. "Uite ce oportunităţi!", mă gândeam.

O studentă arabă purtând baranja, Najla Megherbi, trăind în Franţa, mi-a scris mai târziu prim *e-mail* că îşi va schimba subiectul tezei de doctorat şi va face o paralelă între Teoriile Dempster-Shafer şi Dezert-Smarandache privind fuziunea informaţiei contradictorii provenind din mai multe surse.

Toţi au afirmat că am ieşit bine. Neamţul n-a făcut decât să prezinte contraexemplul lui Zadeh la TDS (Teoria Dempster-Shafer), rezolvat prin reducerea cu 20% a surselor de informaţii (l-am contracarat amintindu-i că Zadeh nu a

specificat această reducere). Atacurile lui la TDSm au vizat cinci aspecte:

1) contraexemplele s-ar putea rezolva şi prin TDS - l-am contrazis că nu toate, iar alte clase infinite de contraexemple le-am pus în carte;

2) laticea distributivă folosită în TDSm ar avea dimensiune mare - este adevărat, dar în practică se lucrează numai cu câteva elemente, celelalte sunt nule;

3) TDSm nu ar permite negații/complemente - fals, deoarece negațiile/complemetele elementelor pot fi introduse în *cadrul de sortare* şi se poate lucra cu ele în mod obişnuit, combinându-le ca şi pe celelalte elemente;

4) un element în laticea Dedekind nu ar avea formă unică - fals, deoarece se poate considera reprezentarea canonică din logica booleană, adică fie disjuncția conjuncțiilor, fie conjuncția disjuncțiilor;

5) din $D^{\theta 1}$ si $D^{\theta 2}$ nu s-ar putea obține $D^{\theta 1 \cup \theta 2}$ - fals, deoarece se poate considera în mod recursiv mulțimea formată din $D^{\theta 1}$ şi $D^{\theta 2}$ împreună şi apoi facem închiderea ei în funcție de operatorii matematici $\cap$ (intersecție) şi $\cup$ (reuniune).

Am mai completat faptul că soluția lui contraexemplul lui Zadeh este *ad-hoc* şi *a posteriori*, iar TDS nu se poate aplica nici măcar rafinată (adică extinsă la intersecții) când conflictul maselor, c = 1, iar ipotezele sunt exhaustive.

După sesiune, am mai discutat cu neamțul la tablă, arătându-i exemple construite de mine. Tipul nu s-a arătat supărat, a dat mâna cu noi la plecare.

Când m-am întors în State, i-am scris prin Internet, la ironie, că-i "mulțumim" pentru respingerea a două articole propuse la conferință şi pentru contraziceri, fiindcă în acest fel Teoria Dezert-Smarandache a devenit mai cunoscută şi am publicat rapid o carte groasă, altfel ne-am fi lăsat pe tânjeală. Vorba aia: "Un şut în fund e un pas înainte!". Pe urmă, tot din

ambiție, am pus cartea respectivă pe Internet şi-am anunțat peste 400 de specialişti s-o copieze gratuit.

Păi, dacă cineva mă contrazice, iar eu simt că am dreptate, devin mai furios şi mai persistent în idee.

La NASA

04 noiembrie 2004

Iată-mă invitat de *NASA Langley Research Center*! Îmi sponsorizează transportul, hotelul, plus un onorariu de 500 $ pentru prezentarea fondării matematice a Teoriei Dezert-Smarandache şi regulile de combinare/fuziune a informațiilor.

Jean Dezert vine şi el din Franța. Iar prin avioane – sar dintr-unul într-altul. Atlanta e punctul de schimb până la Norfolk.

★

Treptat, treptat, pornind de la paradoxism, pe care Jean l-a găsit pe Internet, m-a atras spre matematica aplicată în cibernetică. Şi nu-i deloc rău, ba chiar mă bucur, deoarece se caută şi se sponsorizează mai bine.

Cu Teoria Numerelor, Geometria Neeuclidiană ori Structuri Algebrice nu mă plătea nimeni. Dar de când cu logica neutrosofică (ca generalizare a logicii fuzzy) şi cu fuziunea informației în cadrul Teoriei Dezert-Smarandache, am început să fiu invitat pe la tot felul de congrese de Matematică Aplicată. Mă şi remunerează! E bine că am abandonat ştiința teoretică, deşi acum m-a apucat o altă pasiune: fizica cuantică (unde iar se arată paradoxismul, deocamdată în formă contradictorie a fotonului care e şi particulă şi undă!).

★

La Aeroport, în Norfolk – Virginia, am luat un *cab*. Era mai simplu să ajung la hotelul *Suburban Lodge*, unde secretara NASA, Lisa Powell Burke, îmi făcuse rezervare pentru două nopți – decât închiriind o maşină.

În ultimul avion îmi fusese rău, am avut amețeli şi am vomitat la WC – după ce aterizasem – însă mi-am revenit imediat (eliberat de toxine am simțit că şi slăbesc).

★

Norfolk, Hampton, Williamsburg formează o zonă militară (cu bază navală, bază aeriană, centre de cercetări) în golf. *Cab*-ul a intrat într-un tunel luminos, sub apă, vapoarele treceau pe deasupra.

Tocmisem pentru 40 $, dar, punând aparatul, ar fi costat mai puțin! La *Suburban Lodge,* recepționerul mi-a spus că Jean sosise cu o zi înainte şi era cazat la camera 335. Eu la 130. L-am sunat. I-am dat nişte cărți să le ducă la Orléans, unde locuieşte.

Dimineața aveam emoții, dar am prezentat bine „*An Overview on DSmT for Information Fusion*": tare, vorbind rar, gesticulând – ca un profesor la cursuri. Dr. Tom Zang, dr. Wu Li şi o doamnă din audiență mi-au pus întrebări.

Tipărisem *slide*-urile (din *PowerPoint*) şi le împărțisem prin sală.

După *lunch* (masa de prânz) a urmat Jean cu „*Applicatins of Dezert-Smarandache Theory for Information Fusion*" în care era şi un capitol din teza de doctorat a lui Samuel Corgne, de la Université de Rennes, sub conducerea dr. Laurence Hubert-Moy, care cuprindea date reale privind terenurile agricole din Bretania (regiune a Franței), prelucrând imagini din satelit.

După prezentarea mea, m-am simțit uşurat şi asistam calm la cea a lui Jean. Ambele prelegeri au fost filmate pentru arhivele NASA, iar fişierele puse în site-ul lor intern.

Jean Dezert nu poate lucra pentru NASA deoarece ONERA (agenție spațială franceză – rivală) nu-i dă voie. Chiar şi venirea lui la Hampton a ținut-o sub tăcere...

Pentru mine, cetățean american, n-a fost nici o problemă. Chiar am acceptat în plen colaborarea la orice proiect NASA.

Samuel Corgne, care susține teza sa de doctorat pe 10 decembrie 2004, adică exact când împlinesc eu juma' de secol (mamă, Doamne!... că bătrân am mai ajuns), teză în care utilizează Teoria Dezert-Smarandache, îmi face un mare cadou de ziua mea!

Alt student, Sukanto Bhattacharya, de la Bond University – Australia, a folosit Teoria DSm în teza sa de doctorat în economie. Eu am fost ales unul dintre referenții externi.

★

Seara, pe 5 noiembrie, am fost cu Jean la un *Mall* (*Steve & Barry's*) să târguim, să ne delectăm. El cumpăra jucării (*Star War*) pentru băieții săi (10 şi 12 ani) şi cercei din argint pentru fetiță (14 ani).

– Dacă n-o să-i placă fetei, o să-i poarte nevasta, a zâmbit Jean.

Eu am luat pentru Lilia.

Întorşi la hotel, am sărbătorit succesul de la NASA cu şase cutii de bere.

★

A doua zi ne-am dus cu maşina, închiriată de Jean, prin oraş să vizităm.

– *Un beau jour*! a exclamat Jean

Vorbeam cu el în *franglé* (engleză amestecată cu franceza, repede... fără să mă mai controlez...)

Am purces pe autostrăzi, după hartă – I 64, I 170, I 165. Ne-am oprit la plaja din Norfolk. Nu se scălda nimeni – era apa rece.

Jean avea un aparat de fotografiat de vreo 400 $, făcea poze cu... sonor! (un mic clip video, în format MPEG, ca un fragment de film) M-a pus să las un mesaj pentru Christian Musso, colegul său de birou de la ONERA, pe care-l întâlnisem în Australia la Cairns:

– *Bonjour Christian*! *Comment ça va*? (nu nimeream în fugă ce să zic!) *Io parlo italiano, mafioto*! (Christian e de origine italiană, după tată.)

Jean a-napoiat maşina, iar un shuttle ne-a dus la aeroport. Avioanele noastre plecau la ore apropiate.

Un mare succes şi o recunoaştere internațională a Teoriei Dezert-Smarandache!

Întâlnirea cu Einstein şi lipsa de libertate ştiinţifică

17 februarie 2005

Cu un bagaj sumar am plecat joi, imediat după ore, spre Tucson. Maşina încărcată de cărți, reviste, manuscrise pentru biblioteca din Tempe, la Arizona State University. Le-a recepționat Marilyn Wurzburger, şefa Colecțiilor Speciale, unde am donat, în decurs de 15 ani de când locuiesc în America, sute de publicații româneşti şi străine.

O noapte am dormit la Nicoară, vechiul, bătrânul prieten din Phoenix, care m-a găzduit întotdeauna când trecem prin oraşul lui şi s-a ocupat de integrarea mea când păşeam prima dată pe acest nou continent – la el m-am simțit ca la mine acasă!

Dar timpul a trecut şi vremurile s-au schimbat. Nicoară s-a pensionat (are 67 de ani) şi stă mai mult prin România. Vrea să-şi scoată un album de picturi, să mai publice o carte, să vândă locuința americană.

★

Din sudul Tempe-ului am nimerit greşit *highway*-ul 60, în loc de *interstate*-ul 10, către Tucson.

Autostradă frumoasă, lucie, cu cinci – şase benzi la ieşirea din Phoenix, cel mai călduros oraş din America de Nord. Locurile au întinerit de când am părăsit eu Arizona, iar eu îmbătrânesc şi m-apucă aşa o nostalgie pentru viața care se duce...

M-am rătăcit pe străzi tocmai când mă grăbeam să nu întârzii la conferință. Până în Tucson mai sunt vreo 100 de mile. Buick-ul, maşină albă, lată, cu şase pistoane, modelul Skylark, merge lin. Eu îl forțez tare, mă grăbesc.

Ies de pe şosea, opresc într-un market şi întreb vânzătorul:

– *I got lost*. Cum ajung în Tucson?

La prima joncțiune s-o iau pe drumul 79, pe urmă pe drumul 77, apoi *Oracle*. Rută pe care nu mai condusesem. O pancartă mare, verde: aşezarea (?) Florence, fondată în 1443. Ezitam în ce parte s-o iau...

Un club *Rotary* (s-au înmulțit astea în ultimul timp). Nu ştiu în ce parte a Tucson-ului o să ajung: nord? est?

Am băgat 80 mile pe oră, limita era de 65! Greu cu depăşirile pe străzile cu o singură bandă. Scoteam câte puțin botul maşinii pe linia despărțitoare să pot vedea în față, apoi băgam „căpățâna” la loc, pe dreapta, când şuierau maşinile din sens contrar ca ghiuleaua pe lângă mine. N-am avut încotro, m-am angrenat în depăşiri riscante.

Catalina, altă aşezare la 25 de mile de Tucson. *Slow traffic*... şi nu mai am răbdare! *Oro Valley*, cu multe stopuri, of!

În fine, Tucson-ul: Wetmore, Liberlost... străzi necunoscute, deşi am trăit în acest oraş doi ani, cam nefericiţi, că lucram cu jumătate de normă. Eram programat să prezint lucrarea la 12^{40}, dar culmea ridicolului: nu mai găseam intrarea la *Pima College*, unde predasem algebră lineară, ecuaţii diferenţiale şi clase pregătitoare (*developmental*) între ’95 - ’97 Se construieşte un Centru Sportiv (*Clements*), care avea şi-o echipă „Storm” (Furtuna)!

Am ajuns la mustaţă, tocmai când trebuia să prezint. Pierusem lunch-ul (râdea Homer) şi sesiunea de dimineaţă. La 79 de ani, Homer Tilton se ţinea foarte bine: faţa curată, mintea clară (auzul mai slăbise) şi pasionat de cercetări în Teoria Relativităţii (Specială şi Generală).

Bucuros sa întâlnesc vechii mei colegi de catedră la Pima: dr. Paul Welsh (fost şef la Departamentul de Matematică şi Ştiinţe), Bill Martin, Mary-Ann Smith (care îmi fusese studentă la cursul de Ecuaţii Diferenţiale, dar şi colegă în Centrul de Tutoring, unde meditam studenţii la matematică şi franceză (!) cu 5 $ / oră). Vremuri grele pe-atunci...

Luni, 21 februarie, va fi ziua de naştere a lui Homer, organizatorul conferinţei. Macheta unei rachete, a unui troleu, o carte în ediţie originală de-a lui Einstein, din 1922, plus un *poster* (afiş).

Se cunoaşte postulatul lui Einstein din Teoria Relativităţii că *viteza luminii nu poate fi ajunsă, ori depăşită*, cu care nici Homer nu-i de acord. Homer Tilton este inginer electronist, pensionat, iar în prezent profesor de matematică la Pima College. A lucrat la baza militară americană din Japonia

din decembrie 1953 până în februarie 1955. În acea perioadă se dezvolta feminismul în America, iar femeile demonstrau. Atunci Homer s-a dus şi şi-a luat nevastă japoneză. A participat şi la Războiul Coreean (1950-1953) ca lucrător civil.

A învățat ceva japoneză:

skushi = puțin; *kancho* = şef; *moashi*, *moashi* = alo, alo

Numele său de familie Tilton, provine de la *Tilton Hills* (Dealurile Tilton din Anglia).

L-am iscodit, între patru ochi:

– Cum de-ai putut organiza o asemenea conferință care priveşte critic Teoria Relativității?

– *I kept a low profile*.

Nu i-a făcut publicitate, n-a trâmbițat în lume... Teoriile şi ideile care vin în contradicție cu Einstein, se arată din ce în ce mai multe odată cu apariția Internetului, sunt blamate, respinse *ab-initio* (fără măcar să fie verificate).

– *People don't risk change*, continuă Homer. Oamenii preferă comoditatea cunoştințelor împietrite, nu mai depun efortul de-a le regândi, reverifica ori pune în noi contexte ştiințifice şi reformulări.

– Le-ai cerut aprobare?

– Nu m-am complicat. Generalul George Patton a zis că, dacă vrei să faci ceva ce este corect, nu-ți trebuie permisie. Cerându-le aprobare, îi implici pe ei. Pentru ce?

Surprinzător, preşedintele campusului, dr. Raul Ramirez, a deschis conferința.

Homer scoate şi două broşuri / pliante (*zines*), „Math Power" şi „Starbase". La prima am fost co-editor şi colaborator cu probleme distractive.

Am pierdut prezentările de dimineață ale lui Steve Hoell („Functional equation in two-year college curriculum and the velocity-composition law of special relativity"), Jim Malmberg („Why you can't exceed the velocity of light"),

David Jadevaia („The kinematic energy of a rocketship / A curious result"), Bill Martin.

Eu am prezentat ipoteza „Nu există nici o barieră a vitezei în univers", extinzând Paradoxul Einstein-Podoski-Rosen, şi am propus studierea legilor fizicii la viteze supraluminale: rămân ele aceleaşi? Foarte probabil că nu.

Există păreri contradictorii asupra acestei ipoteze, denumită chiar „Ipoteza Smarandache", dar luată în derizoriu: unii o acuză că violează teoria relativității şi principiul cauzalității, alții o suportă în cazul particularelor fără masă, ori cu masă imaginară, în non-localitate, în efectul tunelului, ori în altă dimensiune.

Bineînțeles că acest articol nu mi l-a publicat nimeni, abia târziu o revistă, prin India, a spart gheața. În Enciclopedia de Fizică a lui E.W.Weisstein, de la Wolfram Research, este luată în răspăr:

http://scienceworld.wolfram.com/physics/SmarandacheHypothesis.html

Normal că Larissa Borissova şi Dmitri Rabounski n-au putut veni din Moscova, aşa că am expus eu articolul lor: „On the Possibility of Instant Displacements in the Space-Time of General Relativity". Am vorbit despre *teleportare*, cercetarea lor. Ruşii lucrează într-un spațiu pseudo-Riemannian de dimensiune patru (trei coordonate pentru spațiu şi una pentru timp), care este neomogen, deformat. Ei susțin că Teoria Relativității se poate studia în acest spațiu.

Teleportarea, ca şi ipoteza mea, se bazează pe particule complementare (*entangled*). Prin teleportare se înțelege transferul unor proprietăți importante de la o particulă la alta, fără vreo legătură fizică între ele.

Chiar şi revista „Nature" a scris despre teleportare, plus anunțuri la *BBC News* despre astfel de experimente. S-au putut transfera *stările cuantice*, care vor forma *qubit*-ii computerelor viitoare şi care sunt forma cuantică a *bit*-ilor digitali 0 şi 1 din

calculatoarele de astăzi. Au fost teleportați fotoni la 800 m depărtare, cea mai mare distanță de până în prezent. Teleportarea va ajuta la comunicarea cuantică folosind un satelit ca legătură (Rupert Ursin, Universitatea din Viena) şi la inventarea computerelor ultra-rapide.

Proprietăți care se pot transfera: energie, mişcare, câmp magnetic etc. Fidelitatea (cât de bine se transmite informația) este 0,75. Cercetătorii prezic teleportarea unui atom, chiar si a unei molecule, poate şi microorganisme.

Cât despre o ființă umană ori un obiect solid, mai întâi trebuie sfărâmat în informații, teleportat fiecare qubit şi apoi construit la loc. Ce om riscă aşa ceva?!

Despre încetinirea vitezei luminii, când străbate anumite medii, de pildă gazoase:

- se ştie că viteza luminii este de 299.000 km/s;
- considerând un cilindru de sticlă umplut cu gaz (atomi de rubidiu), iluminat de o rază puternică şi apoi un alt puls de lumină care să treacă prin cilindru, la un moment dat raza puternică e oprită, rămânând doar *semnătura olografă* a pulsului de lumină pe atomii de rubidiu;
- dacă se consideră două raze de lumină, acestea creează un proces de interferență, iar pulsul de lumină staționează pentru cca. 10-20 microsecunde (conform cercetătorilor Mikhail Lukin, Michael Bajcsy, Alexander Zibrov de la Universitatea Harvard), deci lumina este „înghețată” pentru un timp foarte scurt;
- în computerele cuantice informația este transferată de la foton la foton, iar criptografia cuantică este mai în siguranță decât cea actuală (dr. Ping Koy Lam);
- dr. Lene Vestergaard Hau a încetinit viteza luminii la 60 km/h făcând-o să treacă printr-un gaz de sodiu răcit, iar apoi reducând-o chiar la 1,6 km/h, folosind condensarea Bose-Einstein, răcirea gazului fiind la

câteva milionimi de grad deasupra lui zero absolut (-273° C);

- teleportare cuantică de raze de lumină – s-a produs deja în câteva laboratoare de fizică.

★

Profesorul Greg Holmberg (semnând cu pseudonimul G.P.H. Bash) împreună cu George P. Coatmundi publicaseră o carte la Trafford (Victoria – BC, Canada), „*A New Copernican Revolution*”, pe care Greg a prezentat-o.

★

Mai mult Teoria Specială a Relativității s-a discutat: sisteme inerțiale, vacuum, electromagnetism. Greg zice că ştinnța este un limbaj modificat.

El lucrează într-un spațiu hiperbolic. Conform Teoriei Coardelor (String Theory), particulele elementare nu sunt puncte, ci linii finite sau corzi închise (*strings*) de lungime 10^{-35} m şi energie 10^{19} GeV.

Supercoardele (*superstrings*) implică necesitatea a 11 dimensiuni (după alți cercetători: 10 dimensiuni pentru fermioni şi 26 dimensiuni pentru bosoni), extradimensiunile fiind considerate „*buclate*”. Ca exemplu, deşi ecranul televizorului are dimensiune 2, când privim percepem 3 dimensiuni (deci una este „*ascunsă*”, dedusă).

Greg susține că ar exista doar 5 dimensiuni; eu l-am întrebat care este a 5-a, iar Paul Welsh a sărit, în zâmbetul tuturor, că:

– Una perpendiculară pe primele patru!

Prin încercarea de unificare a relativității cu teoria câmpurilor cuantice au apărut destule probleme nerezolvate. De aceea s-a recurs la suprasimetrie, supracordare etc. (obiecte extinse). Greg susține importanța ecuațiilor diferențiale şi a teoriei probabilităților în fizică, ultima în special la nivel

cuantic. Teoria Coardelor n-a fost demonstrată experimental, dar a generat multe conferințe internaționale.

★

Am devenit un robot: după ore în maşină, alerg pe autostrăzi, program după program, minuțios, îl urmez cât pot de bine, mereu ocupat, obosit, cu mintea la probleme, rezolvări – dar îmi place situația. Simt că merg cu motoarele în plin.

★

Homer avea şi-o carte originală, de-a lui Einstein, din anul 1922.

★

Ideea de bază a conferinței şi a cărții „*Begin the Adventure / How to break the speed Barrier by Year 2070 A.D.*" (de Tilton & Smarandache) era că: Teoria Specială a Relativității este o perspectivă cinematică, nu o realitate (desigur, atacată de conformişti, etichetată «*crack literature*, *crackpot*».

– Ce crezi, m-a chestionat Homer, o să se poată face în viitor o călătorie la Alpha-Centauri?

Am afirmat din cap, după un moment de ezitare. În constelația Centaurus, Alpha-Centauri este cea mai vizibilă stea (după Soare) a cărei strălucire are magnitudinea de - 0,27.

★

O idee ce mi-a venit în minte, îmbinând cosmologia cu hinduismul: nu există nici un început ori sfârşit, ci un permanent ciclu (după fiecare sfârşit urmează un nou început). Deci, înainte de *big-bang*, trebuie să fi existat ceva, Teoria *Big-Bang*-ului nu înseamnă un început „*absolut*" în crearea şi dezvoltarea universului.

Ciudat: religia în slujba... fizicii.

★

Contrazicerea, sau numai chestionarea ştiinţei convenţionale este sancţionată de birocraţia ştiinţifică. În special în fizică se întâmplă acest lucru, unde există destule teorii nedemonstrate.

Los Alamos National Laboratory şi Cornell University, care administrează Arhivele electronice, *arXiv.org*, unde cercetătorii din toată lumea depun articole ştiinţifice în matematică, fizică, chimie, biologie, computere, au întocmit *liste negre* (!) cu persoanele ale căror articole sunt suprimate ori trecute la alte subiecte decât cele corespunzătoare lor, din cauză că aceşti oameni gândesc *altfel*! Printre ei am (ne)fericirea să mă număr şi eu. Păi, se putea să nu fiu iar oaia neagră, luată în băşcălie?! E revoltător (strigător la cer) să afli că însuşi un laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1972), dr. Brian Josephson (n. 1940), din Anglia, este cenzurat! Brian Josephson este cunoscut prin „Joncţiunea Josephson", un dispozitiv electronic de viteză mare şi putere joasă, format dintr-un izolator subţire pus între două metale superconductibile, operând la temperaturi apropiate de zero absolut.

Alţi interzişi: prof. dr. Carlos Castro Perelman (de la Universitatea din Atlanta), cu lucrări în Algebra Clifford şi Extinderi Supraluminale ale Relativităţii Generale, dr. Paul La Violette, descoperitor a anomaliei gravitaţionale ale Probei Spaţiale Pioneer – X, Robert Gentry (SUA), Michael Ibison (SUA), Angelo Loinger, Matti Pitkanen (Finlanda), Peter Rowlands (Marea Britanie), Gao Shan(China), autor al unei lucrări suportând viteze supraluminale cuantice în asentimentul meu, Frank (Toni) Smith (SUA), Edmund Storms (SUA), Gustavo Gonzalez-Martin (Venezuela), Andrei Kirilyuk (Ucraina), Mark Hadley de la Universitatea Warwick (Marea

Britanie), Eric Lerner (SUA), Martin Lopez Corredoira (Elveția și Insulele Canare), Alex Rivero de la Universitatea Zaragoza (Spania), B.G. Sidharth (India) etc.

Ca un individ neascultător, indisciplinat, cum mă știu din păcate mereu, am turnat gaz pe foc publicând o scurtă notă în „Math Power", numită „Mafia Internațională în Știință" (de fapt și-n artă sau literatură e la fel, chiar mai rău!) în 2004. Bineînțeles că a urmat o campanie întreagă de denigrare a mea și a operei mele. Eu nu pot să-mi țin limba după dinți când mă înfierbântă câte o idee.

Dr. Fernando Loup, un alt „*proscris*" compara situația noastră din sec. XXI cu Galileo Galilei (1564-1642), condamnat de Inchiziția Catolică pentru „erezie", fiindcă demonstrase cu ajutorul unui telescop îmbunătățit că sistemul lui Nicolaus Copernicus (1473-1543) este adevărat, adică: planetele se învârtesc în jurul Soarelui, iar Terra în jurul axei sale de la vest la est... contrar dogmei religioase că Pământul e centrul Universului. Bine că nu se referea la Giordano Bruno (1548-1600), ars pe rug de aceeași Inchiziție. Ultimele lui cuvinte au fost: „*E pur si muove!*" (*și totuși se învârteşte*).

Homer n-a acceptat să fie listat în site-ul ArchiveFreedom.org, motivându-mi că e prea bătrân să mai reziste la atacurile mișeilor. În acest site curajos, contra-replica arhivelor arXiv.org, se scrie:

„*Istoria ştiinței ne învață că avansările cele mai mari în domeniul ştiințific au fost înfăptuite de gânditori radicali (bold thinkers), care au urmat căi noi şi fructuoase pe care alții nu le-au observat.*

Dacă am fi luat ideile acestor genii ştiințifice, care au fost promotorii ştiinței moderne şi le-am fi supus unui comitet de specialişti, nu-i nici o îndoială că ultimii le-ar fi văzut ca extravaganțe şi le-ar fi aruncat la gunoi din cauza originalității şi profunzimii lor."

Sunt citați Fresnel (1788-1827), fizician şi Pasteur (1822-1895), ca mari neînțeleşi. De exemplu, când Pasteur afirma că unele boli sunt provocate de organisme invizibile, comunitatea ştiințifică din lume a început să râdă de el.

Arhivele electronice arXiv.org au fost înființate în 1991. În prezent, secțiunea de fizică este moderată / controlată de Paul Ginsparg, asupra căruia îşi varsă toți nemulțumirea. El blochează mulți savanți care n-au aceleaşi direcții de cercetare cu ale găştii sale.

Însuşi Noam Chomski (n. 1928), eminent lingvist şi luptător american pentru drepturile omului (am învățat despre el la Universitate, în Craiova, cursul de Limbaje Formale ținut de prof. dr. A. Dincă) a luat atitudine împotriva lipsei libertății ştiințifice. Analog, Alfred Schoeller despre libertatea academică.

Desigur că sunt lucrări greşite ştiințific, ori utopice, care nu-şi au locul în arhive, dar altele care expun idei diferite de curentele actuale ar trebui lăsate. Sigur, unora nu le place să fie contrazişi!

Ginsparg a motivat că arhivele nu sunt un forum în totalitate deschis, ci desemnat „*comunicării între cercetători profesionali, nu un mecanism pentru cei din afară pentru a comunica acestei comunități*". Nu înțeleg de ce se exprimă „*cei din afară*" (*outsiders*), când refuzații sunt profesori universitari, cercetători doctori sau chiar laureați Nobel!

Evariste Galois, (1811-1832) celebrul matematician francez, autor al Teoriei Galois din Algebra Abstractă, mort la 21 de ani în duel pentru că era anti-monarh, spunea: „*Geniul este condamnat de organizația socială malițioasă la un etern refuz al justiției în favoarea linguşitoarei mediocrități.*"

Iată un citat cutremurător de adevărat din „*Stamping Out Dissent*" de Brian Martin, Newsweek – 26 aprilie 1993, pag. 49-50: „*Manualele prezintă ştiința ca pe o cercetare nobilă pentru adevăr, în care progresul depinde de interogarea*

ideilor stabilite. Pentru mulți cercetători, acesta este un mit crud. Ei ştiu, din amară experiență, că a fi în dezacord cu vederile dominante este periculos – în mod special când în spatele acestora stau interesele unor grupuri puternice. Numeşte acest lucru supresiune ori nonconformism intelectual. De obicei se întâmplă ca vreo persoană să facă cercetare sau să vorbească în public în aşa fel încât să deranjeze ori să amenințe interesul unui grup puternic, de pildă un guvern, o industrie, un corp profesional. Drept urmare, reprezentativii acelui grup atacă ideile criticului, ori persoana criticului cenzurând scrierile sale, blocându-i publicarea, respingându-i sponsorizări, târându-l prin tribunale, hărțuindu-l, punându-l pe liste negre, răspândind zvonuri."

★

Nici n-am devenit cunoscut în fizică (domeniul clasic nu m-a atras, dar cel cuantic mă incită fiindcă pare pe dos!) şi iată-mă renegat de la primul articol... adică m-am afirmat prin negare!

★

ArchiveFreedom.org a fost inițiat în septembrie 2004 de Paul La Violette, profesor cu jumătate de normă la California State University, Fresno, unde i s-a oferit un domeniu pe web. Ajutat de Tony Smith, Carlos Castro şi laureatul Nobel Brian Josephson, iar Victor Xianto adăposteşte pe site-ul său un forum pentru ArchiveFreedom.

★

Rochus Börner, în articolul său „Înăbuşirea faptelor inconveniente în fizică", denunță ştiința aflată în criză şi relatează despre o Nouă Inchiziție (denumită de Robert Anton Wilson), care nu-i formată din cardinali şi popi, ci din editori şi

recenzenți, autorități proclamate „*sceptice*”, guverne, corporații, birocrați la oficiile de patente, agenții de finanțare a cercetărilor.

Cei care se opun curentului principal în știință sunt la început ignorați, apoi ridiculizați, iar în final autorul atacat – scrie Börner. Revistele refuză să-l publice, conferințele nu-i acceptă prezentările, colegii îl izolează. „*Adevărul*” este decis de autorități şi manuale pentru studenți, nu de raționament.

În sec. XXI a crescut numărul anomaliilor demonstrate în fizică, biologie, psihologie; găsim o elită, mulțumită de sine, cu autoritate publică şi controlând știința (cercetări, reviste, edituri, sponsorizări); această elită beneficiază de privilegii pe care nu le merită (Robert G. Jahn).

Noutățile sunt întâmpinate cu rezistență (Henry H. Bauer):

- abia la sfârşitul sec XX acupunctura a fost acceptată ca având efecte analgezice;
- ființa umană poate sesiza şi câmpuri magnetice, nu doar electrice;
- știința e la îndemâna industriei, guvernului, a birocraților de la Academiile Naționale, National Science Foundation, National Institut for Health.

Sunt oameni de știință care n-au voie să se realizeze, pe când alții sunt împinşi în față de cercurile de interese. Dacă un renegat îndrăzneşte să se facă auzit cu cercetarea sa, autoritățile în știință sar asupra lui acuzându-l de eroare.

Câns Stanley Pons şi Martin Fleischman au anunțat în martie 1989 fuziunea la rece, laboratoare vestite americane (Caltech, MIT, Yale / Brookhaven) au raportat rezultate negative.

Cercetătorii în fuziunea la cald s-au opus finanțării fuziunii la rece, care şi-n prezent se află în umbră... etichetată (*bad science!*) știință proastă.

Oamenii de ştiinţă care nu abandonează direcţiile experimentale renegate riscă să-şi piardă slujbele.

În cadrul reacţiilor nucleare, transmutarea de elemente grele a prof. John Bockris a fost privită ca alchimie medievală, iar Bockris ostracizat. Transmutare înseamnă formarea unui element din altul, fie în mod natural prin descompunere radioactivă, ori artificial prin bombardament radioactiv cu particule sau radiaţie electromagnetică.

Izolarea şi renegarea prof. Bockris de către colegii săi de la Universitatea U&M din College Station, Texas, mărturisea soţia lui, Lilli, a fost mai dureroasă decât anii petrecuţi în Viena sub ocupaţie nazistă. Dar unor profesori din Departamentul de Chimie le era teamă că descoperirea lui să nu fie cândva demonstrată şi recunoscută, depăşindu-i pe ei.

Conform lui Rochus Börner, din al cărui articol continui să conspectez, teoria specială a relativităţii nu se alică la nimic în universul fizic din cauza câmpurilor gravitaţionale. Încorporarea gravităţii şi a acceleraţiei în această teorie a dat naştere la teoria generală a relativităţii, dar gravitatea este privită nu ca forţă, ci ca o curbură a spaţiului-timp cauzată de masă, iar scutul de gravitate nu este acceptat.

Prin 1920, după relatările lui John E. Chappell jr. răposatul director al National Philosophy Alliance, confesate de un fost doctorand despre conducătorul său de doctorat, a critica la vremea aceea teoria relativităţii lui Einstein era sinonim cu antisemitismul. Universităţile din California epurau toţi criticii relativităţii pentru a obţine sponsorizări maxime la agenţii. Cei care, însă, refuzau să-şi retragă criticile, li se cerea să-şi dea demisia, iar în caz contrar erau daţi afară pe motiv calomnios de antisemitism.

Conform lui John Farell, numai faptul de a încerca să critici relativitatea lui Einstein a devenit o erezie ştiinţifică de cel mai înalt grad, iar instituţiile de fizică denigrează pe îndrăzneţi ca nesănătoşi mintali ori suferind de psihoză.

Desigur, au existat destui oportunişti intelectuali care îmbrăţişau relativitatea în mod necondiţionat (David L. Goodstein, Isaac Asimov, Clifford Will).

Ronald Hatch a propus în 1995 o alternativă la teoria specială şi generală a relativităţii, Modified Lorentz Ether Gange Theory (MLET), deoarece teoria generală a relativităţii (TGR) nu poate justifica unele anomalii astronomice şi produce puncte singulare (găurile negre).

Relativiştii, adaugă Börner, au rescris istoria relativităţii. Toate cărţile de fizică povestesc cum experimentul Michelson-Morley ar fi demonstrat ne-existenţa eterului (1887). Însă Dayton C. Miller a contra-argumentat că experimentul M-M trebuie făcut la altitudine şi cu cât mai puţină materie alături pentru a detecta eterul (1933), deoarece este posibil ca eterul să fie tras şi rotit în acelaşi sens cu pământul, deci neserizat. Într-o staţie orbitală ar fi indicat (M. Psimopoulos şi T. Theocharis). Dispozitivul care produce şi studiază interferenţe optice, acustice ori de unde radio se numeşte interferometru.

Ernest W. Silvertootl (1986) a construit un interferometru care a detectat eterul şi faptul că Pământul se roteşte cu 378 km/s către constelaţia Leo.

Al doilea postulat al lui Einstein, afirmând că viteza luminii este constantă în spaţiu este infirmat de Bryan G. Wallace (1961) prin experimentele sale de contact interplanetar radar cu planeta Venus.

NASA foloseşte pentru navigaţia interplanetară ecuaţii din teoria MLET, nu din teoria specială a relativităţii (TSR) susţine Ronald Hatch.

Gravitatea cuantică violează principiile TSR (H. Müller, S. Hermann, C. Braxmaier, S. Schiller).

Nemţii pregătesc un satelit OPTIS care să testeze, printre altele, isotropia şi constanţa vitezei luminii. Isotropia înseamnă ne-dependenţa de direcţie.

Un alt postulat einsteinian contrazis de specialişti este cel al vitezei luminii ca fiind maximală în univers. W.A. Rodrigues jr., J.E. Maiorino, J.Y. Lu, E. Capelas de Oliveira au construit soluţii formale supraluminale la ecuaţii Maxwell.

F.S. (mă autocitez!) a propus o ipoteză superluminală şi de construire de viteze pe particule complementare.

Van Flandern consideră că forţa gravitaţională se exercită aproape instantaneu (deci cu viteză mai mare decât cea a luminii). Se presupune şi existenţa unor semnale instantanee.

Conservarea energiei (în orice sistem energia totală este constantă) formează o altă axiomă a teoriei relativităţii, datorită căreia şi folosind relaţia lui Einstein $m = E / c^2$ rezultă şi conservarea masei.

Se pare că aceste principii ale conservării energiei şi masei sunt invalidate în fizica cuantică (D.L. Hotson).

Big Bang, teoria formării universului, care-i bazată pe TGR, este de asemenea contestată din cauza predicţiilor incorecte asupra abundenţei elementului de lumină şi a temperaturii fondului de microunde (T.Van Flandern), precum şi a expansiunii Hubble – despre care astronomul Halton Arp afirma că-i o plăsmuire (din care motiv a fost concediat de la Observatorul din Palomar şi Las Campanas (SUA), dar a primit „*azil ştiinţific*" (!) la Institutul Max Planck de Astrofizică din Germania.

Analog, rusul Eugene Podkletnov ar fi observat că într-un sistem fizic închis, energia folosită scade transformându-se în căldură ce nu poate fi recuperată. Dar şi această lege este sub tirul specialiştilor.

Există preconcepţia printre fizicieni şi nefizicieni că „*ştiinţa s-a sfârşit*" (J.Horgan, 1997) şi că n-ar mai fi mare lucru de descoperit...

Dacă în România eram disident politic, iată-mă în America disident ştiinţific! Nu m-aşteptam. Într-o dimineaţă m-am trezit într-un grup de fizicieni (deşi eu n-am scris decât vreo

3-4 articole scurte de fizică, dar le-am postat pe site-ul de la CERN, de unde mi-au luat e-mail – ul fizicienii disidenți), deci iar cu pată pe obraz – *persona non-grata*!

★

Câteva citate pertinente, culmea, din religie:

„*Nu crede nimic, nu contează unde ai citit sau cine a spus, nu contează nici dacă eu am spus, ci dacă este de acord cu judecata şi simțul tău comun.*" (Buddha)

Şi mai ales:

„*E ironic că, în chiar domeniul în care Ştiința se proclama superioară Teologiei, de exemplu în eliminarea dogmei şi în garantarea libertății absolute a criticii – pozițiile s-au inversat acum.*

Ştiința nu va tolera critici ale teoriei speciale a relativității, pe când Teologia vorbeşte despre moartea lui Dumnezeu, creştinism fără religie, ş.a.m.d." (Herbert Dingle, „Ştiința la răscruce" – 1972)

★

Referitor la disidenți, în orice domeniu, există zicala românească: „*dacă scuipi în sus, îți cade în cap!*"

C.C. Perelman compară activitatea celor de la arXiv cu un *gulag ştiințific* sau cu McCarthismul (perioada 1946-1957, când J. McCarthy era senator american şi folosea supresiunea politică asupra opozanților săi, acuzându-i deseori nefondat de acte subversive.

★

Am avut o zi plină şi îndesată. M-au căzut la *Smuggler's Inn*, 139 $ pe noapte (mai bine îmi dădeau mie banii şi stăteam mai ieftin la un motel!), ia Homer m-a dus la *Gourmet of China* să cinăm (l-am luat şi pe Silviu, băiatul cel

mic). A doua zi am pornit-o prin oraş cu Silviu la filme şi restaurante.

Duminică m-am trezit la patru dimineața, nu mai puteam dormi, surescitat de evenimente, idei şi-am plecat cu noaptea-n cap, prin ceață, parcă mergeam în infern, spre Phoenix, iar de-acolo la Flagstaff să-l vizitez pe „*domnul*” Mihai, feciorul cel mare, student la Northern Arizona University.

Mihai mi-a cerut să-i cumpăr DVD-uri cu lupte marțiale. E înalt şi voinic, musculos, ca tata-mare Mandache.

Am urmărit UFC 2004 (*Ultimate Fighting Championship*) din Las Vegas, în care Randy Couture, deşi la 40 de ani, l-a învins în finală pe Tito Ortiz, de 28 de ani. Din cauză că-s foarte violente aceste lupte nu se transmit la televizor ci doar pe casete.

Am prins trei iepuri dintr-un foc: conferința, Silviu şi „*domnul*” Mihai, în acest weekend lung.

CUPRINS

Viața sub pământ 5
Prima baie în Pacific 5
Cea mai mare grădină zoologică 7
Las Vegas: vedere nocturnă de basm 8
New York, New York 8
Balet tradițional chinezesc 10
Am cititori în Universitatea din Bloomburg 11
„Funcția DSm" – înțeleasă, „Matematici paradoxite – nu 12
Întoarcere cu peripeții 13
O biserică ortodoxă în Tucson 14
Rugăciune pentru „*full time job*"! 14
Canionul Puma şi simpaticul Nea Vasile 15
Între Prut şi Nistru 16
Interviuri pentru posturi universitare 18
Concert de muzică „*country*" 20
Bâlciul indian 22
Festivalul filmului din New Mexico 23
La un vraci indian 26
În campusul din Las Cruces 30
Un vâlcean la Corpus Christi 31
Prin pustiul Texasului 32
Control militar în Mexic 33
O noapte de groază în Mexic 34
La festivalul „Bob Marley" 35
În Mexic pe jos 37
Viva Las Vegas! 39
La Universitatea din Texas, în Austin 42
În munții Colorado 45
Capitala Artelor Plastice 47
La un pas de moarte 50
La Grădina Zoologică din Albuquerque 52
În rezervația de indieni Navajo 53
Revelion 2000 la românii din Los Angeles 54
Londra într-o zi 57
Invitat de onoare în Timişoara 62
O desagă de cărți 63

În Iugoslavia cu paşaport românesc! 63
Uzdin – sat românesc 64
Poduri şi blocuri ruinate în Novi Sad 65
Călătorie sprâncenată 67
Proprietarul unei peşteri 70
Cetatea eternă 71
Forro Romano 73
Şi MALAHO, tot din Hawaii 77
„*Shalako*” – o paparudă amerindiană 87
Femeile n-au voie la ritual 88
Conferenţiind la U.C. Berkeley 89
Bahama Mama! 100
Creola franceză şi engleza „patwa” 116
Dolari cu chipul reginei Angliei 117
Volei în apă la „Plaja Cablului”! 118
Grădina Zoologică cu poezii pentru copii despre animale 120
Buticul scoţianului bahamez 121
Undeva în nord 127
„*Bennvenutti a Milano!*” (Bine aţi venit la Milano!) 128
„*Välkommen till Stockholm!*” (Bine aţi sosit la Stockholm!) 129
Magazinele au program de cinci ore! 130
Palatul Regal 132
Drottninggatten – o stradă pitorească 133
Parlamentul suedez 134
Şase premii „*Nobel*” 134
18 fotolii de „Nemuritori” 135
„Nanopeisaj” 137
Nobel contra matematicienilor! 138
Instalaţii de artă! 139
Doar doi dublu laureaţi 140
O carte despre Teoria Dezert-Smarandache 141
Banchet la Primărie 143
Până şi bulgarii îmi zic „*Smarandaş*”! 144
Bătălia pentru TDSm! 145
La NASA 147
Întâlnirea cu Einstein şi lipsa de libertate ştiinţifică 150
Cuprins 168

Bun de tipar: august 2005. Apărut: 2005

Editura „Offsetcolor”
Str. Calea lui Traian, nr. 47, 240274 Râmnicu Vâlcea,
Telefon/Fax: 0040 250 732522; Mobil: 0040 744 369829
e-mail: offset_color@yahoo.com

Tipar executat la Tipografia OFFSETCOLOR,
Rm. Vâlcea, str. Calea lui Traian, nr. 47, tel/fax: 0040 250 732522

170